

Dr. Hikmet KIVILCIMLI

DURUM YARGILAMASI ve 5 MART TOPLANTISI

KIVILCIMLI

okumaları

Dr. Hikmet Kıvılcımlı

**Durum Yargılaması
ve
5 Mart Toplantısı**

köXüz

dijital yayınlarından alınmıştır

İÇİNDEKİLER

Durum Yargılaması.....	2
TİP.....	6
Ak-Aydınlık	8
Genç Türkler, Çete Yaratıcıları.....	15
Al-Aydınlık, Parti Yaratıcılığı	21
Sorular-Cevaplar	27
5 Mart Tartışmalı Toplantısı (Sosyalist Gazetesi Ankara Bürosu).....	73

DURUM YARGILAMASI

Sevgili Arkadaşlanm,

Burada, kanlı biçimler almış sınıflar savaşının en ateşli günlerinde, epeyce serinkanlı olması gereken bir **"Durum Yargılaması"** yapmak istiyorum. Savaşan askerler, savaşın her aşamasında, **"Durum Muhasebesi"** dedikleri, bir araştırı ve inceleme yaparlar. Ondan sonra gene savaşa geçerler. Ben de, kutsal İkinci Kurtuluş Savaşımızın şu aşamasında, size, birinciyi de görmüş bir arkadaşınız olarak, kısa bir yargılama, Durum Yargılaması yapmayı deneyeceğim.

Bunun nedeni, hepimizin bildiği konu... Siz yaşta, hatta belki de sizden daha küçük yaşta iken, Bilimsel Sosyalizme eriştiğimiz zaman, şimdi düşünüyorum, büyük bir iyimserlikle, eğer bir gün çoğalırsak, sosyalizm savaşçıları olarak çoğalırsak, kim bilir ne büyük kardeşlik, sevgi ve anlaşma içinde yeni bir ortam yaratacağız bu geri Türkiye'de, diye düşünürdük.

O ilk, biraz da ütöpik özlemimiz, 50 yıl sonra bugünkü durumuyla nasıl gerçekleşti? Tabii, hiç de o zamanki ütopya olmadı. Çünkü biz o zaman yalnız karşımızda egemen, sömürge sınıfları görebiliyorduk. Hem, yalnız karşımızda görebiliyorduk. Halbuki onlar, sonradan öğrendik ki, içimize öyle girerlermiş ve bizi birbirimize kırdırmak için öyle oyunlar yaparlarmış ki; onlarla dövüşmek, bizim kendi aramızda geçen çekişmeler yanında. adeta zemzemle yıkanmak olurmuş. 50 yıllık deneyin böyle bir sonucu karşısında bulunuyoruz.

Bu sonuç, elbette hiçbirimizi şaşırtmamalı. Çünkü biz de, 50 yıl önce ütopya yaparken, sosyalizmin balayım yaşarca bü-

yük bir iyimserlikle geleceği düşünürken,şüphesiz Marksizmin başlıca düşünce metodu ve mantığı olan diyalektiği pek de iyi kavramış, hele hayatta denemiş değildik. Onun için, her kavganın, hayatın her aşamasının nasıl en müthiş çelişkilerle dolu olduğunu bir an unutabiliyorduk. Ama bugün, 50 yıl sonra, artık bu gibi unutkanlıkların gerçek dışı kaldığını öğrendik.

Elbet bu öğrenimiz size bir kötümserlik aşılama anlamına gelmez. Onu biliyorsunuz. Yalnız, bu gerçekliğin şu andaki durumu üzerine birkaç yargı yapmak yararlı olacak kanısıyla değerli vakitlerinizi alıyorum.

Türkiye Modern çağa girdi gireli, biliyoruz, daima iki cephe çatıştı: İlerici kanat, gerici kanatla yüzlerce yıldan beri dövüşüyor. Bunun en son, Birinci Kuvayimilliyeye dediğimiz aşamasında (yani, adeta Tarih öncesi sayabileceğimiz, ondan önceki ilerici-gerici kavgalarını bir yana bırakırsak) Birinci Kuvayimilliyeye aşamasında, gericiler: İç yapımızda bu Tefeci-Bezirgan dediğimiz, Antika Medeniyetlerin yadigarı olan Hacıağalar, Eşraf, Agavat diye anılan (şimdi 400 kasabamızı ahtapot gibi sarmış ve 20 milyon, 25 milyon köylümüzü karantina, hatta sıkıyönetim altında kendine oy davarı yapmayı becerebilmiş olan) Tefeci-Bezirgan sınıf ve onun yanında, bizde Levanten denilen, başka ülkelerde Komprador adını almış, belirli merkezlerdeki sınıf, burjuvazinin o zaman için en ağır basan zümresi, gerici zümreydi. Kompradorların arkasında yabancı Emperyalizm vardı, Hacıağaların arkasında da Saltanat dediğimiz şey vardı.

İlericiler de: Kuvayimilliyecilerdi.

Bu iki cephe arasında büyük halk yığını, adeta nötralize bir ağırlık gibi duruyordu.

Bugün, devrimcilerle halk yığınının durumunda hayli değişiklikler olmasına rağmen, büyük, kökten bir başkalık, yani kalite değişimi olmadı.

Yalnız, gerici kanatta, eski Tefeci-Bezirgan Hacıağa sömürgenleri, olduğu gibi bütün Anadolu'muzu kaplamış olmakta devam ediyorlar. Yalnız, Levanten Kompradorların yerine, Fi-

nans-Kapital dediğimiz, burjuvazinin en kodaman parababalarının ve yalnız burjuvazinin değil, büyük arazi sahiplerinin de en kodamanlarının el ele verdikleri bir zümre tasallutu (saldırısı) ve tahakkümü (baskısı) mevcut.

Bu ortamda devrimciler kimlerdir diye önümüze çıkan soruyu araştırdık mı, ister istemez iki alan ayırmak gerekiyor.

Birisi: Yerin altında kalmış devrimciler diyebileceğimiz insanlar. Bunlar hakkında burada hiçbirimizin esaslı bir fikri yok. Oradaki güçlerin durumunun yargılanmasını yapmak, şu anda elimizden gelmez. Adeta, eskilerin bir deyimini vardır:

"Gün doğmadan, meşime-i şebden neler doğar?"Yani, gündüz olmadan, loğusa gecenin ne doğuracağı bilinmez derlerdi. Yerin altı bizim için aşağı yukarı bu deyim kapsamında kalıyor.

Yerin üstünde devrimciler: İşte hepimiz o insanlarız. Ve burada, yer üstü devrimci çabası ve savaşı içinde bulunuyoruz. Gene hep bildiğimiz gibi, bir solcular var, bir de sosyalistler var, devrimciler içinde.

Solcuların kimler olduğunu burada saymayı fazla önemsemiyoruz herhalde.

Sosyalistlerin kimler olduğunu aradık mı, yani toplum ölçüsünde az çok örgütlü veyahut örgütlüyü andırır savaş yapan sosyalistler dedik mi, bunlar da iki tip gösteriyorlar. Birincisine, az çok ekonomik diyebileceğimiz (ona kısmen sosyal karakter de karıştırabiliriz), demekler, sendikalar, hatta bazı odalar vb. giriyor. Bunlara adeta **Dernek Yolcuları** diyebiliriz. Sosyalizm Savaşçılarının Dernek Yolcuları diyebiliriz. Bunlar üzerinde de, burada durum yargılaması yapmak uzun olur.

Asıl hepimizin zihnini kurcalayan öz konu, Siyasi İktidar savaşı yapacak. Parti Yolcuları durumunda olması gerekenlerin bugünkü düşünce ve davranışlarının anlamıdır.

Çünkü hep biliyoruz, gerek ekonomik, gerek küçültülmüş anlamda sosyal... çünkü politik iktidar savaşı da, en sonunda elbet bir sosyal savaştır, onun içine girer. Ama pratikte bunu ayırmak gerekiyor. Genel anlayış, sosyal savaşı, sanki politikadan ayrı bir şeymiş gibi, derneklere bağışlamış. Bunlar hep-

si politik savaşın çeşitli parçaları halinde sürüp gidiyor. Ve bu parçaların hepsi, kendi alanında, kendi yönünde bölünmüş bir iş gibi, kavganın, sınıflar savaşı dediğimiz kavganın bir parçasını güdüyorlar ve uygulamaya çalışıyorlar.

Parti Yolcuları, yani siyasi iktidar savaşı yapma yolcuları diyebileceğimiz insanlar kimlerdir? Ve bunlar bugün kaç parçadırlar? Onun üzerinde kısa bir durum yargılaması yapmak, herhalde sizin de önereceğiniz tartışmalar için bir kaneva olabilir sanıyorum.

Bu siyasi iktidar savaşı güden akımlar, başlıca, benim görebildiğim kadarıyla 5 parça görünüyorlar. Tabii bunların her birinin içinde de, ikinci kerte bölünmeler diye başka parçalar var. Ama şöyle bir anaçizisinde ayırım yapmak gerekirse, 5 parça görüyoruz.

Birisi: **TİP** dediğimiz **Türkiye İşçi Partisi**. O da kendine göre siyasi iktidar savaşı yapan bir örgüt durumunda.

Ondan sonra: Özellikle **Yeni-Aydınlık** diyebileceğimiz, **Aydınlık Dergisi** çevresinde çıkmış bir sosyalist akım oldu. Bu da, bildiğimiz gibi iki parçaya bölündü. Birisi **Ak-Aydınlık** oldu, ötekisi **Al-Aydınlık** oldu.

Bu üç akımın yanında, üstünde, belki de her yanında, bir de **Gençlik**, büyük gençlik yığınınımızın savaş ve örgüt denemeleri var ve uygulamaları var.

Bunları gözden geçirirken, hepsi üzerinde kısa bazı karakteristikler yapmak yararlı olacak.

TİP

TİP, bildiğimiz gibi, bir ABA'cı tepenin eline teslim edilmiş idi. ABA'cı diyoruz: isimleri A, B, A diye başladığı İçin. Bunlar hepimizin izlediği gibi, önce Türkiye'de sosyalizmintekelini temsil ettikleri iddiasındaydılar. Sonra, bunlardan "sosyalistlerin kursağında kalacak" şeklinde sosyalizmi yutmuş olduğunu ve kursağından çıkaramayacağını sanan Memedali Bey, bildiğiniz gibi. Öteki grup tarafından tasfiye edildi. TİP'ten, bu baston yutmuş sosyalizm diyebileceğimiz akım atıldı.

Ondan sonra onun yerini kim tuttu? Son gelişmede gördük, bir hanım tuttu. Tabii göğsümüzün iftiharla kabarması lazım. Toplumumuzda en çok ezilen insanımız, bir işçi sınıfı örgütünün başına gelmiş, ne alkışlanacak şey...

Ne yazık ki, bu hanım ve arkadaşları da, TİP'in o baston yutmuş eski şefine karşılık, bir tezgah tar tutum içine girdi. Tezgahı kurtardık, dedi. Ve şimdi, işte kumaş dokuyacağız. Ne Hint kumaşı dokuyacak? Bildiri yayacak ve ara sıra da Parlametoda nutuk çekecek.

Bu, bildiğimiz gibi, militan sosyalizm değildir. Bunun dünya ölçüsünde bilinen adına **Parlamentarizm** denir. Ve o Parlamentarizmi de destekleyen, sözde işçi örgütü sayılan **Sendikalizm** vardır. Sendikalar, işçi sınıfı içine sokulmuş veyahut girmiş aristokrat işçilerin elinde olduğu için Sendikalizm adını alacak tiptedir. Öteki beylerin, hanımlarınsa, politik davranışları tamamen Parlamentarizm adıyla anılan, yani Meclis büllülüğü biçiminden öteye geçemedi.

Bunlar üzerine bir küçük cümleyle karakteristik yapmak istedik mi, kendimizin söz söylemesindenense, bir Usta'nın şu sözünü aktaracağım. Diyorki:

"Uygulaması burjuva demokrasinin gerçekten halk dostu olabilirmiş sanısını uyandıracak, şartların ve kanun maddelerinin tasarılarını hazırlama yolunda çabalar denli toyca ve kısırca bir iş olamaz."

Parlamentarizmin bence, dört başı mamur tanımlaması bu cümleyle gösterilir.

Şu halde, bu 5 kol sosyalist akım içinde, TİP kolunun karakteristiği, bu iki satırla yeter kadar aydınlanmıştır sanıyorum.

AK-AYDINLIK

Geri kalan dört daldan birisi **Ak-Aydınlık** dalı. Bu Ak-Aydınlıkçaların üzerinde çok şey söylenebilir. Yalnız, ben onları biraz uykudagezer durumda görüyorum. "Sairfilmenam" (uyurgezer) derdik eskiden. Yani, olaylar içinde böyle bir bunalımları var bu çocukların.

Ne yazık ki, çocuk olmalarına rağmen, biraz da münafıkça çocuklar. Olayları olduğu gibi, kendi çabalarını, iddialarını göz önüne koyunca, ister istemez bu sonuç çıkıyor.

Bunların teorik ana prensipleri, (ilkeleri diyorlar onlar) ilkelere, şöyle ne diyorlar diye merak edip bakılınca, birkaç noktada odaklaşıyor. Ve bu odaklaşmada bizim genel olarak sapıtma saydığımız birkaç eğilim ister istemez kendini gösteriyor.

Mesela, Marksizm deyince, Ustalarımızın her an hatırlattıkları, boyuna tekrarladıkları vazgeçilmez bir diyalektik gerçek vardır: Olaylar, mutlak surette, hoşumuza gitsin gitmesin -tıpkı askerlikte kurmayların "Durum Yargılaması" yaptıkları zaman en acı gerçeği de hiç bir kumandandan çekinmeksizin koyuşları gibi- koyulmalıdır, der bizim diyalektik mantık ve metot prensibimiz. Ayrıca, her olayı mutlaka somutça ve objektif olarak koymak, onun, püf noktası dedikleri, halk dilinde, kritik momentini yakalamak diye prensipleri vardır. Onun için Usta diyor ki:

"Soyut gerçek yoktur. Gerçeklik her zaman somuttur."

Hepiniz okudunuz bu satırları. Ben bir derliyorum, İşte bu Ak-Aydınlık sosyalist beyciklerinde diyeceğim, en iflah olmaz hastalık burada başlıyor. Herhangi bir problemi ellerine aldı-

lar mı, soyut kavramlarla o problemi çözebileceklerini (hatta çözebildiklerini) ve onun etrafında istedikleri gibi konuşabileceklerini umuyorlar. Bu ise, daha başlarken, söze başladıkları anda, Marksizmin dışına kendilerini atmış oluyor. Çok acıklı bir şey oluyor.

Ve bu yüzden, soyut kavram kavgası yapma sevdası ve hastalığı yüzünden, kendi toprağımızın, kendi insanımızın problemlerine eğilmek gibi, Marksizmin alfabetik emri olan bir tutumu bir türlü ciddiye alamıyorlar. Ve ciddiye alana da adeta kızıyorlar. Ona da dikkat ettim. Öfkeleniyorlar. Nasıl olur, Mao'nun yazdığı gayet yalınkat hakikatler ortada dururken, istenilen Kastro'nun bilmem ortaya serdiği gerçeklikler dururken biz Türkiye'de daha ne arayacağız, falan der gibi... Arayanın da üzerine üzerine yürüyorlar,

Oysa, hiçbir olay ve onun yorumu ve tabii değiştirilmesi... Biliyorsunuz, bizim için bilim, kitaplardan alınmış pasajlar değildir. O bizim rahmetli üniversitenin diyelim, alimane metodu. Gir kütüphaneye, 500 tane kitap indir masanın üstüne, aç sayfalarını, hepsinden birer pasaj, referansları da doldur altına, diz alt alta... oldu sana ilim. İlim bu değil arkadaşlar, biliyorsunuz. Biliyoruz yahut hiç değilse.

İlim, Marksizme göre: Olayların yorumlanması ve değiştirilmesi düşünce ve davranıştır. Olay bir yerde yoksa, ilim de yoktur. Olayların da içinde, gene diyalektik püf noktasını yakalamak anlamında, mutlaka olaycıyı aramak gerekir. Çünkü olaylar da bir mahşer halindedir, gerek toplumda, gerek varlıkta. Bu mahşerin içinde yönelmek için ilim yapılır, bilim yapılır. Yönelmek için de, olaylar içindeki olaycıyı yakalamak, zinciri sürükleyecek olan halkayı, ana halkayı ele geçirmek bilimin birinci görevidir.

Oysa, Ak-Aydınlıkçılar, bu noktada tamamen kitapçıl davranmaktan daha üstün bilim olamayacağı kanısındalar. Ve o zaman, ister istemez, insanı indiriyorlar adeta. İnsan, biliyorsunuz, zeki bir yaratıktır. Taklit de toplum hayatında bir hayli rol

oynar, ama mutlaka yaratıcı düşüncedir insana yaraşan. Yaratıcı düşünce de, kitaptan hemen ezberlenip alınabilecek parçacıklar olamaz.... Mutlak hayattan, hayat deyince, sosyalizm savaşı söz konusuysa, elbette sosyal hayattan alacağız o yaratıcı düşünce ve davranış ilkelerini, prensiplerini. Bu da, her şeyden evvel, taklitten kaçınmakla olur.

Başka ülkeleri, onun kimi doğru, haklı, güzel prensiplerini alıp alıp eğer Türkçe'ye aktaracaksak, bu ilim olmaz. Mutlaka kendi ülkemizdeki en orijinal olayların içindeki olaycıkları seçeceğiz ki, orada dünyaya da yeni bir ses, yeni bir düşünce ve davranış örneği verebilelim.

Bütün Ustalarımız, dünyanın her yerinde, her zaman bunu yapmışlardır. Onun için, bir Usta'nın, en büyük devrimi başarıyla sonuçlandırmış olan Usta'nın, kendi çok geri, yani bizim Osmanlı imparatorluğu kadar geri ülkesi için devrimci savaşa girdiği zaman, gene hepimizin bildiği bir sözünü burada bir daha hatırlatmak isterim. O söz aynen şudur:

"Yalnızca, devrimin Batı Avrupa'ya yayılmasını öngören parolaları değil, Batı'daki devrime katkıda bulunacak parolaları atmamızdır." Diyor.

Sloganlar, parolalar... Yani, her devrimci için kendi sosyal, politik, ekonomik ortamının bütün ilişkilerini, yani olaylarını ve gelişmelerini gerçekten kavramak demek, başka hiçbir ülkede...

Biliyoruz, gerek Antik çağda, gerek Modern çağda, dünyanın hiçbir parçası birbiriyle at başı paralel gelişime girememiştir. Daima bir parça ilerlemiştir. Bezirgan ekonomide de. Hele Kapitalist ekonomide büsbütün... Dünyanın birtarafı, işte gök tırmalayan binalarla, adeta göğe fırlamış bir bayındırlık sağlamıştır. Ötede sömürgeler, yerin dibine doğru, ondan önceki kendi uygarlıklarını dahi yitirerek, çöküp, batıp gitmiş duruma gelmişlerdir. Bu, ister istemez, yeryüzünde her ülkenin ötekinden bambaşka ilişki ve gelişmeler mahşerini yaratıyor.

İşte o ilişkiler üzerinde, bizim, eğer gerçekten Marksist diyalektik metodu ve mantığı kullanırsak, bizim bulup çıkaraca-

ğımız, birçok başka ülkeler için de değeri olan düşünce ve davranışlarımız olacak. Usta diyor ki:

"Marifet başkasını taklit etmek, oradaki hazırlop prensipleri yutuvermek değil. Bizim de, icap ederse ve her zaman için, onlara, başka ülkelere verecek katkılarımız, buluşlarımız, düşünce ve davranışlarımız olmalıdır".

Bu Ak-Aydınlıkçıların, bu noktada da, genel olarak ele alındıkları zaman karşımıza birkaç tutumları çıkıyor. Bu tutumların bir tanesi eğer müsaade ederlerse; tekerleme tutumu diyeceğim... Kimi bellenişmiş, aşırıca yazılmış, çizilmiş alfabetik doğruları en çok tekrarlamak suretiyle, büyük bir iş yapmak sevdası, Bunun için gene bizim Usta'mız.. kendileri de okumuşlardır, bilirler. Hepimiz de okumuşuz, biliriz, ama uygulamak başka, bilmek başkadır biliyorsunuz. Bu da diyalektiğin en birinci şeysi, yani bilmekten bambaşkadır uygulayabilmek. Onu okuyacağım. Orada diyor ki Usta:

"Partimizin içindeki dövüşlerin tarihini bilmeksizin dışarıdan yargı yürütenler bu işi yapamazlar."

Birinci söz bu. Hangi ülkede isek, mutlaka orada yapılmış, bizim giriştiğimiz savaşın tarihçesi üzerinde bilgi sahibi olmamız gerek. Eğer bunu kulaktan kapma, üstünkörü birtakım formüllerle ezberlemişsek, Marksist bir düşünce ve davranış içinde olamayız. Gene diyor Usta:

"Nasıl ekonomistler şu anın siyaset görevlerini anlayamamış olmalarını gizlemek için, politikanın ekonomiye tabi olduğu yolunda ilkel gerçekleri ileri sürüyorlardıysa, tıpkı öyle, Yeni-Iskraçılar da (ki ona biz şimdi Yeni-Aydınlıkçılar da diyebiliriz) toplumun siyasi kurtuluşunun şu anda bize yüklediği devrimci görevleri anlayamamış olmalarını gizlemek için, politika bakımından özgürlüğe kavuşmuş bir toplumun bağrındaki dövüş konusunda ilkel gerçeklerin sözünü edip duruyorlar."

Cümle biraz uzun olduğu için, okuyunca belki anlaşılmadı. İki sözcükle açıklamaya çalışalım.

Bir **Ekonomizm** vardır, çıkmıştır işçilerin gündelik kavgalarıyla meşgul olalım ve politikayı burjuvaziye bırakalım; çünkü

politikadan o anlar, efendiler bilir, biz işçi sınıfı alçakgönüllü adamlarız, onların kuyruğunda gideriz, anlamına gelen.

İşin tuhafı, bizde olduğu gibi orada da, bu ekonomistler Marksist geçiniyorlar. Ve Marksist geçindikleri için de, Marksizmin klişe bilinmiş ilkel gerçeklerini, yani alfabe sayılacak belirli hakikatlerini boyuna tekrarlıyorlar.

Bu neden ileri gelir, diyor. Çünkü bu Yeni-Aydınlıklar, şu anda bize siyasi kurtuluşun yüklediği devrimci görevleri anlamıyorlar. Onun için de, boyuna bize, hani tereciye tere satarca, ilkel gerçekleri tekerleyip duruyorlar

Bunun örnekleri üzerinde durmayacağım. Hepiniz, her gün bu sosyalist geçinenlerin yazdıklarını, çizdiklerini izliyorsunuzdur. Bu açıdan uyarlayabilirsiniz.

Usta bunlar için şöyle diyor:

"Marksizmin bütün canlılığını yok eden yobazca tutum yüzünden bunlar öyle körleşmişlerdir ki, başka yerde söyledikleri çok doğru sözleri, bu gibi kararların kof sözlere çevirdiğini fark edememektedirler."

Bu Ak-Aydınlıkçı grubun en çok düştükleri kuyu bu oluyor. Bakıyorsunuz, bir sürü doğrular diziyorlar yan yana. Ondan sonra, onlardan bir sonuç çıkarıyorlar, kuyunun dibine düşmek gibi oluyor. Ve tabii bütün o söyledikleri doğrular bile kof söz haline geliyor, boş söz, boş laf, lakırdı haline geliyor. Bundan kurtulamıyorlar.

Ve örnek olarak Usta, *"Ünlü Martinof'un kuvvetli bro-şürünü alınız"* diyor. *"Çarlığa karşı halk ayaklanması üzerine"...* Bu deyimim ne kadar sık kullandığım biliyorsunuz, silahlı halk savaşı, falan filan, diye... Orada da ekonomistler bu tutumdalar, *"tutarsız burjuvaziye karşı iç sınıflara dayanma"* gibi bir yığın doğrular söylüyorlar. Yani, bu gibi söylevlere rastlayacaksınız, diyor. Bol bol. Ama, bundan çıkacak neticeye vardık mı, bütün söyledikleri o hakikatleri dahi çürütmüş duruma geliyor, diyor.

Ak-Aydınlıkçı grubun sosyalizm düşünce ve davranışı, ana çizisiyle bu tutumda görünüyor. Ve bu tutum yüzünden, gene Us-

ta'nın bir sözünü hatırlatacağım. Bol bol, çok cesur, atak davranış ve düşünceler görünüşünde önerileri sık sık yapıyorlar. Bunda en çok üzerinde durdukları, mesela işte silahlı halk savaşı, falan. Ve bundan zafere hemen ulaşmak... Usta diyor ki:

"Bir zaferin temel şartlarının bulunmadığı bir durumu geniş zafer olarak nitelendirmek, Sosyal Demokrasi için hiçbir zaman hoş görülemeyecek" bir şeydir.

Yani biz, bulunduğumuz şartlar içinde objektif ve somut bir savaşın zaferi oluşumunu yaşamıyorsak, o zaferi hemen bugün yapmışız, yapabilmışız gibi görünmekle, kimi aldatıyoruz? Sadece kendimizi. Yahut samimi, temiz birçok insanın kafasını bulandırmış oluyoruz.

Bunların, bu Usta sözleri ışığında yaptıklarının bütün ayrıntıları çok fazla sürer. Yalnız, en son tutumları iki noktada toplanıyor. Böyle, ne söylüyorlar, diye insan okuyunca, sonuç, nereye varıyor bu sözler, falan?

Birisi: Türkiye'de **"Vurucu Güçler"** adını verdiğimiz gerçeğin, gençlikle ve halkla arasını açmak sevdasına benzeyen çıkışlar yapıyorlar. İşte, bu gericedir, emperyalist ordusudur, buna vurun falan filan şeklinde... Ve bunu haklı çıkarmak için de, birtakım ilkel doğruları yan yana dizip akıllarınca adam kandırmak sevdasındalar.

Halbuki, bugünkü, şu anın devrimcilere yüklediği görev nedir? Bunu biraz düşünseler. Gençlikle ve Halkla Vurucu Güçlerin arasını açar gürültüler çıkarmak, tamamen bir bozgunculuk yaratmaktır.

Onun dışında, ikinci davranışları (daha birçok davranışları var ama, en çok göze batan): Dikkat ederseniz, Çin'den maçınden alınmış bazı popüler broşürlerden çeviriler, aktarmalar yaparak, her cümlede, dikkat ettim ve şaşırdım kaldım.

Amerikan Emperyalizmi, der demez, arkasından, ve Sovyet Sosyal Emperyalizmi...

Şimdi, düşünün, Türkiye bir Amerikan sömürgesi durumuna gelmiş, dört bir tarafımız radarlarla, üslerle, atom başlıklı Ame-

rikan silahlarıyla çepeçevre sarılmış. Böyle bir ülkenin devrimci sosyalistim diyen insanı, Amerikan emperyalizminden bahsetti mi, onun yanı başına mutlaka bir de Sovyet Sosyal Emperyalizmini koymak lüzumunu duymuş. Bunun pratik neticesi nedir?

Birakalım Mao söylemiş cao söylemiş, bizi ilgilendirmez. Sonucu nedir bunun? Türkiye'yi silahlı baskısı altında sömürgeleştiren bir emperyalizmin yükünü yarı yarıya hafifletmektir. Amerikan Emperyalizmine karşıyız ve Sovyet Sosyal Emperyalizmi... Onu dedik mi, e, nerede? Onun üssü yok. Yani, Türkiye'de üssü olsa, haklı o zaman. Onun da üssü var, ikisine de karşıyız. Üssü olana bir saldırı yapmak icabetti mi, onun yanına bir başkasını da katıp böylece Amerika'nın yanı başına, senin kadar o da suçludur, korkma, ona da vuruyoruz, demek... Bu ne olabilir? Yani bunun basit anlamı nedir?

Biliyoruz, bütün burjuvazi, yıllardan beri, hatta diyebilirim ki bildik bileli, 50 yıldan beri hep bunu ortaya atar. Ve bunun, bu sözcüğün maskesi altında da, Türkiye'de her devrimci girişimi boğmak yollarına gider. Yalandır ama, burjuvazi onu kullanır.

Şimdi 50 yıl sonra, bir de bakıyoruz keskin sosyalistim diyen bir grup insanımız çıkıyor, yaşını başını unutarak, bir anda Amerikan emperyalizminin Türkiye'deki kâbusunu eleştirirken, onun yanına hiç Türkiye için bugün aktüalitesi bulunmayan bir başka küfürname yaratmak gereğini duyuyor.

Bunu, bildiğimiz gibi, dünyada CIA geniş ölçüde uyguluyor. Ama bir sosyalist olarak, bizim ülkemizde sosyalizm adına böyle bir uygulama yapmak, son derece tehlikeli ve ne dediğini bilmez olmak anlamına geliyor.

Onun için, ben, adeta bu formüllere varan öteki bütün doğru sözlerini bu Ak-Aydınlıkçıların, bir nevi kundakçılık sayıyorum. Ve kendilerini burada bir kere daha, arkadaşlar önünde, belki son olarak, uyarmak isterim.

GENÇ TÜRKLER ÇETE YARATICILARI

Bu iki akım yanında, bizim Türkiye'mizin devrimci geleneğinde orijinalitesi saydığımız bir **Genç Türkler** olayı var. Ki, başta Dev-Gençli arkadaşlarımız olmak üzere, çeşitli gençlik devrimci örgütleri ve girişimleri bulunuyor.

Bunların egemen eğilimleri, biraz da büyük çalışan yığınlarımızdan uzak düşmeleri yüzünden, ister istemez, böyle... Biz şimdi olumlu yanları üzerinde durmuyoruz. Eleştiri yaparken, mümkün merteye vaktimizin kısalığını da hesap ederek, olumsuz düşen yanlarını göz önünde belirtmek istiyoruz.

Bunların da en çok unuttukları nokta: **Yığınlarımıza** ve en başta **İşçi Sınıfımıza** dayanma, ama sözde değil tabii, örgütlerle gerçekten dayanma gerçeği üzerine gereği kadar ağırlık vermemiş olmaları biçiminde görünüyor.

Bir broşür yayınlandı. O broşürü unuttuğum bir yerde, getiremedim. Ondan size pasajlar okumak isterdim. Broşür, dünyanın en güzel ve iyi dileğiyle kaleme alınmış. Ama biz tabii bu güzel ve iyi sözlerin hangi sonuca vardığını aramak gibi nankör bir alışkanlık içindeyiz. Ve orada, bir de bakıyoruz, asıl önemli dayanak olması gereken yığınlar problemi gölgede kalmış. Yığını kaybedince de, yapacak şey nedir? Al silahı, çete savaşı yap. Bu duruma geliyor, adeta.

Oysa, bunun gerekçesini o broşürükte hangi ideolojik temele dayandırdıklarını, hep okudunuz, bilirsiniz. **"İki Taktik"**

broşürünün bir pasajı alınır ve ondan, sonuç olarak bu tekliflere varılır.

Onun için, ben burada, "**İki Taktik**"in içinden, onların da bildikleri, ama bizim burada bir kere daha serinkanlıca ve arkadaşça koyup, üzerinde durmamız gereken birkaç pasajını tekrar hatırlatacağım müsaadenizle. Onun önsözünde, asıl Usta devrimci arkadaş şöyle yazmış:

"Başarımız, bir yandan siyaset durumunu doğru değerlendirmemize, taktik parolalarımızın doğru konulmasına bağlıdır."

Birisi bu. Ama bunun doğruluğunu ölçecek nedir? ikinci cümle geliyor ardından:

"Öte yandan, işçi yığınlarının gerçek dövüşçü gücünün o parolaları tutmasına bağlıdır."

Demek ki biz, bir parola atar da, o parolamızı havada, askıda bırakırsak, yani büyük yığınlarımız, başta işçi sınıfımız o parolayı can yoldaşı, can prensibi saymazsa, o parolanın doğruluğu, soyut doğruluğu hiçbir şey ifade etmez, demek istiyor. Çünkü:

"Gerçek sosyalist savaşta, gerçek devrimciler, belirli bir sınıfı dövüşe çağırırken, ona gene belirli, hemen elde edilmesi gereken hedefler gösterirler" diyor.

Politikada herhangi bir slogan atmak marifet değil. Hatta, bilirsiniz, Lenin'in Kautsky için o sözünü.. bir makalemizin de başına koymuştuk, bililtizam (bilerek,isteyerek). Orada, Kautsky çok hinoğlu hin adam der, Lenin. Çünkü, bir slogan atmakla, işçilerin bütün problemlerinin ve savaşlarının üstüne adeta kül atmak, işçilerin gözüne kül serpmek durumuna düşüyor.

Bundan dolayı, slogan atmak parlak olsun, doğru olsun, filan yer için, filan yer için... o değil. Bütün mesele, bizim o ortaya attığımız parolayı, çalışan yığınlarımız ve en başta elbette işçi sınıfımız benimsiyor mu, benimseyebilir mi? Benimsemesi için, hemen elde edilmesi gereken hedefler gerekir, diyor. Bunu, dünyanın en büyük devrimini, yani Bilimsel Sosyalizm devrimini yapmış insan böyle koymuş. Ve böyle de başarıya varmış.

Bundan dolayı, biz bir parolanın, soyut olarak dünyanın en doğru parolası olmasına yeterli gözüyle bakamayız. Mutlak yığınlarla ilgisi bulunduğunu görmeli ve düşünmeliyiz. Ve tıpkı bizim ülkemize benzeyen bir tutum için de söylüyor Usta bunu. Diyor ki:

"Proletaryanın, hele köylülerin dağınıklığı, gerici zihniyeti, bilinçsizliği korkunç kertededir."

Dikkat edin. Aynen bizim yığınlarımızın yıllar yıldır bırakıldığı hava içinde o zaman, o ülkenin proletaryası, işçi sınıfı ve hele köylüleri. Ama bundan bedbin (karamsar) değiliz, diyor. Çünkü emekçileri devrim aydınlatır ve bilinçlendirir. Zaten bu satırlar da yazılırken, biliyorsunuz, devrim başlamıştır, o geri ülkede. 1905 patlamıştır.

Yığınla ilişki ne olabilir? İşçi sınıfının bizim atacağımız paroları benimsemesi için, hemen elde edilmesi gereken hedefler göstermek nasıl olur sorusuna da, gene aynı, bizim o broşürü yazan sevgili, değerli arkadaşlarımızın, genç arkadaşlarımızın pasaj aldıkları **"İki Taktik"**te şöyle bir pasaj var. Onu ibretle okumak lazım:

"Günlük ayrıntılı çalışmalarda güçlerin hazırlanmasını küçümsemek hiçbir zaman akıldan geçmez."

Sınıfın günlük, ayrıntılı çalışmaları içinde olacağız bir kere ki attığımız sloganı sınıf -devrimci sınıfsa- benimseyebilsin. Ve buna örnek gösteriyor. O zaman, orada en az ihmal edilen de buymuş. Ondan sonra o parlak, kuvvetli, keskin, büyük devrimci sloganlar atılmış. Bakın ne diyor?

"Partinin..." diyor. Hiç unutmamamız gereken bir sözcük bu. Ortada bir **"Parti"** var önce. Siyasi iktidar savaşı yapan. memleket ölçüsünde, dünya ölçüsünde bir **"Parti"** var. Ve:

"Partinin, (diyor Usta), tek bir komitesi yoktur ki, tek bir semt komitesi yoktur ki, bu yönetici organların tek bir toplantısı yoktur ki, tek bir fabrika grubu yoktur ki, dikkatini, zamanının ve gücünün yüzde 99'unu, önemi 1895'ten beri kabul edilmiş bulunan o görevlerin yerine getirilmesine harcamış olmasın."

Demek ki, oradaki devrimciler, hem "**Parti**" içinde ordulaşmışlar, hem de yığın içinde, yığının hiçbir günlük kavgasını ihmal etmemişler. O kadar ki, her komite, her semt komitesi, her fabrika içinde yığının, işçi sınıfının her günkü problemlerini yüzde 99 çalışma konusu yapmış. Ve bunu, bu çalışma konusunun önemini de, 1895 olaylarından beri ağır basar görmüş.

1895 olayları, biliyorsunuz, o ülkede işçi sınıfının geniş grevlere geçmesi ve büyük üniversite gençliğinin de bu grevlere geniş ölçüde katılması biçiminde bir gelişimdir. Türkiye'de, nedeni, uzun bir tarihi gelişimle, işçi sınıfımızın her günkü savaşı, sınıf savaşı daima yerin altında boğulur durumdaydı. Ama orada 1895'te bizde 1970 yılının hiç değilse, 16 Haziran'ında hemen suyun yüzüne çıktı.

İşçi sınıfını, artık bugün... Gazeteler hiçbir zaman gereği gibi ele almıyorlar. Ama hepimiz, biraz işçi havadislerini eğer izliyorsak, kıyıda köşede görüyoruz. Her gün, her fabrikada direnişler, işgaller, grevler... Sistematikman, adeta bir harman yangını gibi, biri sönmeden öteki patlıyor, öteki sönmeden daha öteki. Ve bu, Türkiye'nin yarı ekonomisini temsil eden İstanbul ölçüsünde olduğu gibi, artık İstanbul çerçevesine de sığmıyor. En ücra Anadolu semtlerimizdeki işçi sınıfının çalıştığı işletmelere de yavaş yavaş giriyor, oralarda da görülüyor.

Şimdi, sınıf bu durumda iken, bizim yüzde 5 emeğimizi bile bu sınıf olaylarına harcamadığımız göz önüne konursa, o halde devrimci eylemimizin soyut doğruluğu nasıl etken olabilir? Bunu unutmamak lazım.

Örgüt konusunda da, gene bu açı birinci derecede önemli oluyor. Diyor ki Usta:

"Bana, komite üyesi olmaya elverişli işçi yok denildiği zaman, rahatsız oluyorum."

Türkiye'de de çoğu devrimci arkadaşların, aydın devrimci arkadaşların tepkileri, adeta içgüdüyle bu oluyor. E, canım, hani işçi, nerede bulalım? Yani, kendi kalitemizde işçi yok ki, falan... Ama. Usta diyor ki:

"Böyle bir şey söyledinizmi ben rahatsız oluyorum. Yapmayın bunu", diyor. Ve ondan sonrada, şunu belirtiyor:

"Komitelere..." Hangi komitelere? "**Parti**" komitelerine.

"Komitelere işçileri sokmak, yalnız ideolojik bir görev değildir."

Yani, soyut bir düşüncenin gereği, işçi sınıfına da bir paye verelim anlamında değildir, diyor.

"Aynı zamanda, siyasi bir görevdir de. İşçilerin bir sınıf içgüdüleri vardır. İşçiler kısa bir siyasi çalışmayla sağlam sosyalist olurlar." diyor. "Bütün kalbimle, her komitemizde 2 aydın için 8 işçi bulunmasını dilerim, temenni ederim" diyor.

İşte, bizim **Genç Türkler** yoldaşlarımızın diyeyim, en çok ihmal ettikleri bu ikinci problem. Parlak, çok büyük, doğru sloganlar, parolalar atmak yetmiyor. Mutlaka, onlara yüzde 1 önem veriyorsak, yani enerjimizin yüzde 1'ini oraya harcıyorsak. Usta öyle diyor, yüzde 99'unu da sınıf içinde harcayacağız. Ve somut olarak da teklif ediyor; lütfen, bir aydının 4 tane işçi koyun yanına, komiteler böyle olsun, diyor.

Bu kısa gerçekler bütün somutluğu ile önümüze çıkınca, **Genç Türk** arkadaşlarımızın nereleri ihmal ettiği kendiliğinden anlaşılıyor. Tabii bu ihmal edilince, büyük yığın unutuluyor.

Türkiye'de bugün, artık hepimizin bildiği, burjuva istatistiklerinin koyduğu (1965 istatistiğinde) 3 milyon küsur gündelikçi insan var. Bunun 1 milyonu kapıkulu, memur, falan filan taffesi diyelim. 2 milyon üretimde çalışan işçi sınıfımız var. Bu kadar muazzam bir sınıf. Ve bu sınıf, hiç değilse son yıllarda, burjuvazinin Finans-Kapital zümresinin o tahammül edilmez baskısı, tahakkümü ve soygunu altında, artık her an, her saat her fabrikada, her işletme yerinde sınıf savaşına girmiş.

Böyle bir sınıfı biz ihmal edersek, onun dışında kaldığımız için, zaten azınlıktayız, kolayca ezilebiliriz evvela. Yani kendi emniyetimiz açısından yanıltı içine düşeriz. Fakat eğer devrimciysek ve devrimciliğimiz sosyal devrim anlamına geliyorsa -ki odur bilimsel sosyalist devrim- her devrimin, tarihte her olayın, her büyük değişikliğin olduğu gibi, sosyal devrimin de bi-

rinci şartı: Büyük yığınların o devrimden yana düşünüp davranmalarıyla sağlanır. Büyük yığınlar dışında sosyal devrim düşünmek hayal olur. Ayrıca da, biz düşündük mü, kendimize de yazık olur.

Bu duruma en çok acımak, bu durumun üzerinde durmak hepimizin görevi olmalıdır kanısındayım. Bu durum ihmal edildiği içindir ki, **Genç Türklerimiz**, adeta **Çete Yaratıcıları** diyebileceğimiz, yani Gerilla yaratıcılığı içinde, devrimcilik gerçekleştirmek ister duruma girdiler, giriyorlar. Onların o büyük, güzel, hatta kahramanca eylemlerini küçümsemek, hiçbirimizin elbette hatırından geçecek kadar saygısızlık göstermesine yer vermez. Elbet onları selamlarız, yürekten benimseriz. Ama bazı, acı da olsa gerçekleri birbirimize hatırlatmazsak, bizim kardeşliğimiz, devrim arkadaşlığımız nerede kalır?

O açıdan ben, bu **Çete Yaratıcılığı** diyebileceğimiz, (Türkçesi çete, Gerilla iste İspanyolcası) durumundan kurtulma yollarını elbirliğiyle aramanın zamanı geldiğini, hatta çok da geçtiğini bir saniye bile unutmamak gerektiği kanısındayım.

AL-AYDINLIK PARTİ YARATICILIĞI

Dördüncü akım: Genç Türklerimize "**Çete Yaratılışı**" demiştik. bu dördüncü akım da "**Parti Yaratıcılığı**" diyebileceğimiz bir akım durumunda gözüküyor. **Al-Aydınlık** akımı diyorum ben. Siz ne diyorsunuz, bilmiyorum.

Bu akımın kendine göre çok doğru sloganları ve teklifleri, davranışları, düşünceleri var. Ve tabii, belki hakikate en yakın olanı da, olanlarından biri de diyelim, bu akım oluyor. Yalnız, bu akımın teorik ve pratik alanda, uzatmayalım, ayrıntılarına girmeksizin, birtakım yanlışları var. Temelli yanlışlar olmasalar, bunlar üzerinde durmak belki icabetmez.

Evvela, bir tarihi yanlış var, Türkiye'nin sosyal yapısı ve devrimler tarihi karakteristiği sırasında. Örneğin, 1919-23 **Birinci Kuvayimilliyeye** devrimini kim yaptı sorusuna verdikleri karşılık, biliyorsunuz: **Asker-Sivil Bürokratlar** yaptı, diyorlar.

Yani, böylece, modern toplumda sosyal sınıf olmayan bir zümrenin... ki buna biz gerekince **Vurucu Güç** diye bir rol tanımak durumundayız elbette. Ancak, ne kadar Vurucu Güç olursa olsun, eğer sosyal sınıfa dayanmazsa,. bu Vurucu Gücün kendi başına modern bir toplumda ne devrim yapması, ne onu başarıya götürmesi imkanı yoktur.

Gene bunun gibi, bugün için de, yani Birinci Kuvayimilliyeye için olduğu gibi, bugün için de, uzun aylar diyelim -yıllar pek geçmedi- bir yanlış terimle yanlış teşhis, sınıf teşhisi koydular... **Komprador Burjuvazi** diye bir laf çıktı ortaya. Ve son

zamana kadar devam etti. Günlük burjuva basınında hâlâ Sürüp gidiyor. Ama bizim sosyalistler arasında epeydir sesi kısıldı bu terimin.

Komprador Burjuvazi: Bizde **Levanten** adım alır, bildiğiniz gibi. Fakat bunlar, daha Birinci Millî Mücadele biter bitmez, Mustafa Kemal ve arkadaşları tarafından temsil edilen akımla tasfiye edildiler.

Fakat bu tasfiye, ekonomik alanda yeni uygulamalara geçilir geçilmez, Türkiye'de Komprador'un yerine **Finans-Kapital** dediğimiz, modern bir zümrenin geçişini kaçınılmaz kıldı. Bunu düşünerek yaptılar değil. Tam tersine. Hatta bunun, böyle bir gelişime varmaması için, birçok tedbirler aldılar.

Mesela, bu Finans-Kapitalin bugün Türkiye'de en böyle seçkin örneği, bildiğiniz gibi **İş Bankası** grubudur. Bunu kurarlarken biliyorsunuz, Mustafa Kemal Paşa'nın kayınbiraderi Muammer, gitmiş bir ithalat-ihracat şirketi kuralım, 250 bin liramız var demiştir. İthalat-ihracat şirketi kursalar halbuki Komprador Burjuvaziye katılacaklar. Onu hesap etmiyorlar da, ecnebi, yabancı Kompradorların yerine milli bir sermaye koyalım da, yabancı sermayenin sömürsünden Türkiye kurtulsun, gibi bir iyi düşünceyle davranıyorlar.

Fakat daha bunu düşünürken, anlıyorlar ki (ticaretin uluslararası Ölçüde ilişkilerim bilseniz, siz de derhal bu anlayışa varacaksınız), bu Kompradorlarla, böyle 250 bin lira gibi bir sermayecikle karşılaşmak, dövüşmek ve başarı kazanmak, hayalden daha büyük bir bozgun verebilir insana.

Onun için, o halde bir Banka kuralım diyorlar ve banka kuruluyor. Kurduğu zaman da, bankaya 14 tane mebus milletvekili koyuyor. 17 tane Tefeci-Bezirgan artığı "Zade" koyuyor. Hepsi zadelerdir. bunlar, Tefeci-Bezirganlann derebeyileşmiş olan büyük toprak sahibi, büyük nüfuz sahibi kimselerdir. Bir 6 tane de, modern kapitalist sayabileceğimiz kapitalist giriyor, kurucu olarak.

Fakat Paşa... Şimdi anlıyoruz, o olayı incelerken. Zaten o katılan 17 haciağa ve kapitalistin on para koydukları yok. Gene Paşa'nın parası: 250 bin... Hindistan'dan 500 bin gönderilmişti kişiliğine. O, onu Garp Cephesi'ne vermişti, biliyorsunuz. Garp Cephesi zafer kazanınca, Heyet'i Vekile kararı ile, 350 bin geriye alındı. Onun 250 bini ile de banka kuruldu.

İşte bu banka, sermaye sahibi sıfatıyla, kimi isterse oraya alır ama, 17 tane bilmem ne zade girdi kuruculara. Bunlara, İdare Heyeti'nde hiçbirine yer vermiyor.

Mebus dediklerimiz ise: Türkiye'nin tarihi gelişimi içinde Sünufu Devlet adım almış olan; yani Osmanlı toplumunu 500 sene kayıtsız şartsız idare etmiştir. Toplumun büyük yığını, pasif olarak daima onun emrinde büyük çiftçi yığını olarak kalmıştır. Mebuslar o zümrenin mensuplarıdır. O tip, iste dört sınıftır, biliyorsunuz: Seyfiye, İlmiye, Kalemiye, Mülkiye... Bu dört sınıf Memleket dediği Türkiye'yi istediği gibi idare etmiş. Tabii, istediği gibi idare olmaz tarihte. Yani, o anlama geliyor demek istiyoruz.

Bunların en son **Vurucu Güç** olarak Kuvayimilliyeye katılmış olanları, hepsi, mebus ve Paşa'nın yakınları. Paşa onları geçiriyor. İş Bankası'nın başına koyuyor. Hiç para vermeyen agavatı da alıyor -o da bir sınıfa dayanma ihtiyacının etkisi ve tabii sonucu oluyor- onları da kuruculuğa koyuyor.

Fakat bu konur konmaz, bir de bakıyoruz, birkaç sene içinde İş Bankası, -Devletçiliğimizin de yarattığı fiili tekel yüzünden- Türkiye ölçüsünde bütün o zamanın en ağır basan üretim dallarını tekelinde topluyor. İşte buna biz **Finans-Kapital** diyoruz. Yani kapitalist sınıfının da, büyük arazi sahiplerinin de, yani o zadelerin de hepsinin kümeleştiği bir banka etrafındaki topluluğa **Finans-Kapital** deniyor dünyada, yeryüzünde.

Bunu **Al-Aydınlık** uzun süre gereği gibi değerlendiremedi. Ve değerlendiremeyince, bugünkü Türkiye'nin sosyal sınıf ilişkilerinin karakteristiğinin dışında kaldı. O yüzden, o yanlış yüzünden de, birçok yanlış konklüzyönlara [sonuçlara] vardı.

Bunlardan bir tanesi, bildiğiniz gibi, bir ara hemen hemen pek çok gencin ağzında dolaşan: *"Türkiye'de ne işçi sınıfının, ne de küçük burjuvazinin bir partisinin kurulma olanağı yoktur"*, şeklinde bir formüle bağlandıydı. Tabii bu yanlışların en büyüğüydü.

Türkiye'de işçi sınıfının, herhalde duymuşluğunuz olması lazım, ama onu yazanların mutlaka bildikleri gibi: 50 seneden beri kurulmuş İşçi Partileri vardır, Sosyalist Partileri vardır. Bu partilerin o zaman yenilgiye düşmüş olmaları, var olmuş olmalarını ortadan kaldırmamıştır.

Bundan dolayı, bugün, önümüzdeki aşamada görevimiz, böyle yoktan bir şey var etmek değildir. Çünkü öyle oluyor sonra. Yani, biz bugün arlık yoktan bir şey yapacağız anlamına geliyor o formülasyon Olmaz diyorlar. Sonra birdenbire, tabii olmazın çok olumsuz sonuçlar yarattığı görülünce, 180 derece bir öbür yana geçmek suretiyle, hemen bu gece, sabaha karşı bir parti kuralım, diye bir telaş belirdi, bildiğiniz gibi. İki de iki uç, ortası yok.

Oysa bugün konu, yeni aşamada, bir 50 yıllık tarihçesi bulunan Türkiye'nin Sosyalist Hareketinin ve Sosyalist Parti tutumunun **Reorganizasyonu**'dur, yeni baştan örgütlenmesidir. Buna alçak gönüllülikle ve büyük bir gerçekçilikle el koymak gerekir, kafa koymak gerekir. Yahut baş koymak halkımızın dediği gibi.

Böyle bir kaçınılmazlık göz Önünde durup dururken, onu, o yanlış sosyal Sınıf ilişkileri üzerindeki yanlış teşhisin, değerlendirmenin sonucu olarak. Bir uçtan bir uca sallanan biçimde koymak, bildiğiniz gibi, proletaryan bir problem koyuş olmaz. Tabii, işçi sınıfına yaraşır bir çözüm de getirmemiş oluyor.

Bunun çeşitli aksaklıkları üzerinde durmayacağım. Elbet ana çizisini göz önünde tuttuktan sonra, hepiniz -yani hepiniz diyebilirim yüksek tahsil seviyesinde arkadaşlırsınız- bu açıdan mutlaka o yazılan, çizilenlerin değerlendirmesini benden

çok daha iyi yapacaksınız. Ben sadece, eski bir arkadaşınız sıfatıyla, birkaç aklımın erdiği açıklamayı burada yapmakla yetineceğim.

Fakat işte bu... Dün akşam da bir konu vesilesiyle söylemişim: Çarlık devrinde kimi aydınlar, o geri Mujik vb. nüfusunu sosyalizme kazanmak için, "**Allah Yapıcıları**" diye bir doktrin tutturdular. Yani bir Allah yaratalım ve köylüyü öteki dinlerden koparalım, bizim dine, sosyalizme gelsin. Sosyalizmi böyle mistik bir küçük burjuva hadisesi saymak.

Bu arkadaşlar da, bir zaman olmaz, olanaksız dedikleri siyasi iktidar savaşı yapacak parti örgütü için, şimdi olur ve hemen bugünden yarına yapalım telaşı içindeyken, o duruma düşüyorlar. Yani, Allah Yapıcıları değil de, **Parti Yapıcıları** tutumuna girmiş oluyorlar.

Oysa Parti Yapıcılığı konu değildir. Parti geleneğini, göreneğini, tarihini, deneylerini vb. göz önünde tutarak, bugünkü aşamada bir **Reorganizasyon** yapmak lazımdır. Ve bu Reorganizasyonda hangi prensipleri, hangi parolaları, hangi davranışları koyacağımızı bir kere daha, hep birlikte, arkadaşça. kardeşçe koyup çözmemiz lazımdır.

Bu iddiayı da, **Beşinci Sosyalist Akım** diyebileceğimiz, düşünce ve davranış ortamı, somut örnekleriyle koyuyor ve koyacaktır tabii.

Benim görebildiğim kadarıyla, bugün Türkiye'de sosyalist diyebileceğimiz devrimcilerin "**Durum Yargılaması**", şu birkaç kelimeyle özetlediğim biçimdedir. Bunun ayrıntıları üzerinde durmayacağımı söylemişim. Tekrar etmekle başınızı ağrıtmayayım.

SORULAR-CEVAPLAR

SORULAR VE CEVAPLAR

Hikmet Kıvılcımlı: Şimdi, bu söylediklerim içinde ve dışında, sevgili arkadaşlarımla zihinlerinde belirilmiş ve oldukça kısa -yani nutuk çekmemek şartıyla, birbirimize nutuk çekmeyelim- ama özet olarak bazı problemler hepimizin kafasında her gün fişkırtıyor... Bunları öne koyup, arkadaşça tartışma veyahut karşılıklı eleştiri yapmaya çalışalım. Bunu teklif ediyorum. Benim sözüm burada şimdilik bitiyor. Eğer bu tarzda görüşmeye vaktiniz varsa, dileğiniz, arzunuz varsa, bunu yapmaya çalışalım.

Başka var mı efendim?

Bir Eleştirici: Efendim, ben...

Hikmet Kıvılcımlı : Rica ederim, buyurun.

Eleştirici: Pratikten geçmiş, (...) pratik eylemlerden geçmiş kişiyim. Fakat... Teorik bilgiyle, bizim Türkiye'deki 50 yıllık mücadeleden... Aydınları inceleyelim, bakalım. Onların çeviri yaptıkları kitaba bakalım. Ben öyle zannediyorum ki, Türkiye'deki aydınların pratik deneyleri yok. Sol yayınlarda bilhassa.

Ben, Lenin'in "**Bir Adım İleri, İki Adım Geri**" kitabını tam 11 günde okuyabildim. Benim geldiğim sınıf için değil, sanki aydınlar için yazılmış kitap, çeviri yapılmış. İçerisinde benim anlamadığım, yabancı olduğum terimlerin oluşu, bunlara açıklık sağlanmayışı... yani parantez içerisinde, bizim gibi yoksul işçi ve köylülerin okuyacağı... Olması gerekirdi. Bir sürü sözlük karıştırmak zorunda kaldık.

Şimdi, ben iki yıl teorinin anlamını bilmeden, pratikte koştum. Bir sürü hatalar yaptım. Bilhassa TİP'in Aydın delegesi

olarak (...) kongresine katıldım. Aybar konuşuyordu, hoşuma gidiyor, çok güzel.. Alkışlıyorum. Behice Hanım konuşuyor, tamam, o daha güzel konuşuyor. Halbuki ikisi birbirini çekiştiriyor. Ben hangisini alkışlamalı diye, yahut hangisi daha iyi konuştu diye çözemiyorum. Bir Aybarcı oluyorum, sonra Arenci oluyorum.

Demek istediğim, ben, teori bilmediğim için... Demek ki, ben bu terimlerin anlamım dahi bilmiyorum ve teori bilmediğimden dolayı bir sürü hatalar yapıyorum. Yani, böyle işçi sınıfının örgütü konusunda ben derim ki: Teori ile donatılmış, pratik deneylerden de geçmiş, fakat dört işçiye bir aydın, o sözü doğru. Fakat hepsinin de teori ve pratik ile donatılmış yoğunlaşmış kişiler olması lazım.

Hikmet Kıvılcımlı : İşte o Parti içinde olur.

Eleştirici: Parti içerisinde. Yani böyle şeylerden Parti oluşturulmalı.

Hikmet Kıvılcımlı : Evet, şüphesiz. Teşekkür ederiz, işçisiz herhalde, sözlerinizden onu anlıyorum.

Eleştirici : Köylüyüm.

Hikmet Kıvılcımlı : İşçi, köylü...

Bir arkadaşımız aydınlardan şikayet ediyor. Aydınlar, bir takım sözcükler uydurdular. Hele son zamanda, biliyorsunuz:

Öztürkçecilik diye, ki Türkçe'nin de dışında, Türkçe kuralları dışında bir yeni Medrese dili çıktı. Eskiden Arapça, Acemce Medrese dili idi. Halk anlamazdı. Şimdi, biz devrimci gençler bir Öztürkçe icat ettik, işte halkımız bunu da anlamıyor. Bundan şikayetçi. Haklıdır.

Ancak, bunun tartışılacak yanı da yok. İşte dinledik. İnşallah bundan sonra -öyle diyelim- bu hatamızı düzeltme yoluna gireriz. Ama tabii, bu hatayı düzeltmenin yolu, teker teker kişilerin ne düşüncesiyle, ne davranışıyla olamaz. Mutlak, Türkiye'de gerçek anlamıyla işçi yığınlarına, köylü yığınlarına dayanmış bir Proletarya Partisinin var olması şarttır. Benim kanım bu. Arkadaşlarıma söyleyeceğim.

Hikmet Kıvılcımlı : Başka bir noktada?

Rica ederim. Ben rica etsem, arkadaşlar bir zahmet etsinler de, hem burada konuşurlar, daha yaygın olur. Olmaz mı? Zahmet etseniz. Daha iyi olacak.

Bir Eleştirici: 50 yıldır, bir sosyalist hareket söz konusudur ve doğrudur Gerçekten Türkiye'de sosyalist hareketi oldukça uzun bir geçmişe sahiptir. Ve dünya sosyalist hareketi içindeki dünya ülkelerinin İşçi Sınıfı Partilerine baktığımızda, bizim sosyalist hareketin ilk Partisinin kurulması, diğerlerine göre oldukça uzun bir geçmişe sahiptir. Hemen hemen kendisinden çok az sayıda bir parti bırakmaktadır, kendisi gerisinde. Bu bakımdan, oldukça uzun sayılan bir geçmişe sahip olan bir Parti kurulmuş Türkiye'de.

Fakat Türkiye'de -Sayın Doktor'un konferansında dediği gibi: Reorganizasyon da desek, veyahut yeni baştan kuruyoruz da desek- 1971 senesinde bir gerçeklik var: Türkiye'de işçi sınıfının öz örgütü yok. Bunu bangır bangır çağırıyoruz.

Bu, işçi sınıfının öz örgütünün olmamasında, teorik ve pratik sorumlulukların varlığı şüphesizdir. Ve 1971 senesinde, sanıyorum ki, bu konuda... Ben de katılıyorum, Doktor'un gençlik hareketinden gelmiş olan bizlerin bazı yığınlarla ilişkiler konusundaki hatalarımıza. Fakat bunun yanında, birçok tabii olumlu yönlerimiz vardır. Ve devrimci hareketin, özellikle son yıllarda oldukça şiddetlenen devrimci hareketin önemli görevleri yerine getirilmektedir. Bizim kuşağın bu konuda sorumluluğu, benim kanaatimce, oldukça azdır.

1971 senesinde Türkiye'de sosyalist hareketi yöneltecek ve Türkiye sınıflar kavgasında görev görecektir ve Türkiye'deki devrim yolunu çizecek bir siyasi Partinin olmaması, teorik ve pratikçe hangi sorumluluğun altındadır? Ve bu konuda bize deney olarak neler verebilirler? Bizim Önümüzdeki dönemde, gelecek kuşaklara 10 yıl sonra, işte Türkiye'de bir İşçi Sınıfı Partisi yok, bundan dolayı ne yapmalıyız, gibi bir soruyla karşılaşmamız için, şimdiden bize teorik ve pratik hangi ödevleri verebilirler? Sorumluluk açısından, teorik ve pratik sorumluluklar nelerdir? Birinci sorum bu.

İkincisi: Dünya Halklarının devrimci mücadelesi oldukça şiddetlenmektedir. Bu, emperyalizmle toptan (...) gittiğimiz bir çağda, genel bir doğrudur. Bunu, günümüzde çoğu arkadaşlar.. Orta Doğu Devrimci Çemberi olarak ANT çevresi attı. Arkadaşlar bilirler. Fakat bugün oldukça tutulmaktadır. Orta Doğu Devrimci Çemberi, yahut Orta Doğu'nun ortaklaşa mücadelesi. Dünya uluslararası mücadelesi (...) altında.

Türkiye'nin veya herhangi bir ülkenin somut sınıf mücadelesi gözden kaçırılmaktadır.

Bu gözden kaçırılırken, iki eğilim görüyorum. Birisi, Benim kanaatimce.. Sayın Doktor'u bu noktada eleştiriyorum. Birincisi: Türkiye'nin sosyal pratik, sosyal sınıflar savaşına derinliğine dalmak ve muhtemel olan bir, uluslararası emperyalizmin daha (...) olması, gözden, benim kanaatimce, kaçırılarak, Türkiye'de halk savaşını daha sınıflar arası mücadele, daha sağlam bir (...) oturtulması için, yeni öneriler gereklidir.

Bu bakımdan, halk savaşı konusunda, hocamızın da bir açıklık getirmesi gereklidir, benim kanaatimce. Yani, Türkiye'de acaba, bazı arkadaşların kafasında şöyle sorular var, - benim kafamda kesinlikle yoktur, Doktor'un kitaplarını okudum- Türkiye'de bir Sovyetik ayaklanma tipi mi önerilmektedir, görüşü vardır. Buna cevap olacaktır.

Yani ikinci sorum: Türkiye'de mutlak ve zorunlu olarak -evrensel olarak her ülkenin geçmesi zorunludur- bir uluslararası mücadele ve çizgisi olan silahlı mücadelenin gerekliliği, şartlar zorunlu olarak Türkiye'yi böyle bir aşamaya sokmuştur. Bugün, bunun gerektirdiği taktik şeylere girmemiz gereklidir. Bu da, benim takılmadığım konudur. Bugün Türkiye'de her yönüyle, gerek kitle mücadelelerini hızlandırmak, gerekse aktif eylemleri geliştirmek ve aktif eylemleri kitle mücadeleleri içinde eritmek gereklidir. Bunların ışığında, yani sosyal sınıflar savaşı ve uluslararası halk savaşları döneminde, Türkiye sosyal pratiği bize nasıl bir devrimci mücadeleyi getirmektedir? Bu konuda da bir açıklama yapmasını isteyeceğim.

Üçüncü mesele: Sayın Doktor'un Sosyalist Gazetesini inceliyorum. Sosyalist Gazetesinde, Türkiye'deki devrimci hareke-

te ilişkin bazı konularda, bazı eylemlerde tavrı ve eleştirileri biraz, benim kanaatimce, sekterce olmaktadır. Bu konuda daha sekter olmamasını ve sosyal gerçeklik... Örneğin: Türkiye'de son olaylarda, bazı eylemlerin devrimci arkadaşlar tarafından yapıldığı açıkça ilan edilmiştir. Bu bakımdan, yani bunlara bir provokasyon mahiyeti verilmesi Sosyalist Gazetesinde neden dolayıcıdır? Acaba teorik ve pratik yanlışlıklar bakımından bir provokasyon mudur? Yoksa, Türkiye'nin bugün gerektirdiği devrim mücadelesi adımında (...) bir provokasyon mudur? Üç sorum budur.

Hikmet Kıvılcımlı : Teşekkür ederim.

Efendim, ilk kağıdı getiren arkadaşımızın sorusuna, daha önemli konular çıktığı için, biraz geç kaldık. Bir arkadaşımız, 957 senesi Vatan Partisi Gerekçesinin Önsözündeki bir problem hakkında soru sormuştur, küçük bir soru. Tabii ilginç bir soru aynı zamanda. Yani bugünkü psikolojimizi de aydınlatacak anlamda ele alınması gerekir.

Yalnız, şimdi daha derin ve geniş, yani böyle kişisel bir hatanın var mı, yok mu olduğundan daha önemli. Türkiye'de sosyalist düşünce ve davranışın ana çizileri üzerine sorular açılıyor, eleştiriler yapılıyor. Bunları mı önce yapalım? Yoksa, önce bu kağıda mı?

Çünkü onun da bir öncelik hakkı var. Hepsinden önce geldi. İsterseniz, bundan başlayalım. Sizin teklifinize kalmış, İsterseniz, önce, işte şimdiki arkadaşımızın yönelttiği eleştiri açısından konulmuş problemler üzerinde fikirlerimizi ortaya sürelim. Ne diyorsunuz?

Öneriyi veren arkadaşına rica edeyim öyleyse?

Ha, peki efendim, teşekkür ederim. Ben, önemi bakımından, onu sonraya bırakmak daha doğru olur kanısındayım. Müsaade ederseniz.

Son üç konu var. Birincisi, sonuç olarak: Türkiye bir Sovyetik Devrim tipi mukallitliği (taklitçiliği) mi yapmalıdır anlamına geliyor.

Benim, daha ilk başta bütün çırpınarak anlatmak istediğim problem, biliyorsunuz, şu maymunluktan kurtulalım, dünyanın

başka ülkelerinde gelmiş geçmiş modelleri aynen taklit etmekten kurtulalım prensibidir. Bundan dolayı, bu tarzda bir sabit fikir dediğimiz, bir skolastik, bence aklıma gelmeyen bir noktadır. Varit değil yani, böyle bir taklitçilik. Bu kadarla yetineceğim o nokta hakkında.

Ondan sonra, bir de, halk savaşlarının bugün Türkiye'de, özellikle işte **Genç Türkler** dediğimiz kesimin son derece kahramanca direniş ve davranışları biçiminde cereyan eden, hatta silahlı çatışmalara varan yakıcı günlük olayları var. Bunlar hakkında ne düşünüyoruz sorusu geliyor, eğer yanılmıyorsam. Öyle değil mi? Evet.

Şimdi, arkadaşlarım, bundan birkaç sene önce Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde de buna yakın bir problem önümüze çıkmıştı. Hatta bazı genç arkadaşlar, nasıl biz devrimde değil miyiz, devrim içinde, falan diye, bayağı yadırgamışlardı o zaman.

Oysa, Devrim deyince, bizim Bilimsel Sosyalist açıdan Devrim: İyi anlaşılması gereken, en önemli problemdir. Devrim nasıl yapılır? İş oraya geliyor. Devrim yapılır mı? Yapılır. Devrim, devrimciler tarafından "yapılır", tabii. Ama devrimcilerin tamamen sübjektif olanakları meselesi midir? Hayır. Bundan dolayı, devrimciler tarafından da "yapılmaz". Yani, Devrim, ne bir devrimci zümrenin, ne bir devrimci sınıfın yapabileceği bir olay değildir. Bizim, hiç değilse Bilimsel Sosyalizm açısından, devrim anlayışımız bu.

Devrim tamamen objektif bir sosyal (Sosyal Devrimden bahsediyoruz), bir sosyal olaydır. Ve bizim Ustalarımıza göre, devrim deyince, temelinde, üretici güçlerle üretim ilişkileri çelişkisinin bir patlamaya varması yatar. Devrim deyince biz bunu anlıyoruz.

Şimdi, problemi bu açıdan koyduk mu, Devrimcilik nasıl olacak sözünün karşılığı bundan çıkarılabilir. Bir kere, bizim Bilimsel Sosyalizme göre, Devrimin (bütün olaylarda olduğu gibi), bir uzun birikim devri vardır; bir de diyalektikman, o uzun birikim sonuna gelince, ansızın atlaması vardır. Ki bu atlama, bildiğiniz gibi, o toplumda var olan bütün mülkiyet ilişkilerini, yani huku-

ki ve diğer bütön ilişkileri altüst eden, yani, üstünü altına, altını üstüne çıkaran bir değişiklik demektir. Bu ani olur. Bildiğiniz gibi, varlıkta da böyledir, toplumda da böyledir.

Şu halde, Devrim dedik mi, mutlak surette bunu içimizden herhangi büyük bir avuç kahramanın tek başlarına başarması, biraz güç bir konudur. Yani sosyalizm, Bilimsel Sosyalizm açısından bunu öyle koymak, bilimin tam içinde bir davranış ve düşünce olamaz. Alfabetik Marksizmin bize öğrettiği bu.

Ve bunu, tabii Marksizm bir gökten inmiş kitaptan çıkardığı vahiyle bize anlatmamış. İnsanlık tarihinin modern toplumda geçirmiş olduğu çeşitli devrimleri birer birer -hani la-boratuvar-da kobayı yatırıp da nasıl üzerinde tecrübe yapılıyorsa- toplumun içinde geçmiş tecrübeleri öyle tarafsız bilim görüşüyle ele almış, onların inceleniminden sonuç olarak çıkarmış. Ve bunun diyalektik bir gidiş olduğunu, bundan dolayı devrimin önce, yani genel çizileriyle uzun bir birikimden sonra, ani atlayışlarla olacağını koymuş. Her yanda, her alanda olduğu gibi.

Ondan sonra da, devrimin herhangi bir zümre, bir sınıf, vb. problemi olmayıp, millet ölçüsünde bir milli bunalım problemi olduğunu koymuştur. Yani devrim, sosyal devrim öyle bir değişikliktir ki, toplumun ne bir zümresi, ne bir sınıfı, ne birçok sınıfları yalnız başlarına arzu ettikleri için, hatta mecbur oldukları için, bugünden yarına yapabilecekleri bir olay değildir. Yaparsınız derlerse yanılmışlardır, yanılırlar.

Bunu anlamak zorundayız Türkiye'de de. Milli ölçüde kriz ürünüdür devrim. Dünyanın hangi yerinde başarılı sosyal devrim olmuşsa -bugün de, dün de- gözümüz önüne getirelim. Bunların hepsi Milli ölçüde buhranların ürünü olmuşlardır.

Yani, milli ölçüde deyince, biliyorsunuz Ustaların bir formülle edişleri vardır: Alt yığınlar (diyelim ki, Türkiye'de işçiler, köylüler, esnaf ve diğer bütön aydınlar, bunlara alt yığın diyelim) bunlar her an için sömürgeci tahakküm sınıflarının baskısı altında illallah demişlerdir. İstemiyoruz biz bu düzeni, bir devrim olsun, demişlerdir. Fakat bu yetmez, der bize Ustalar.

Bunun yanında... halk yığınlarının, yani ben Fransızcasından okumuştum, "**Je ne veu pas**" demesi yetmez. Üst sınıfların da, sömürgeci, egemen sınıfların da, "**Je ne peu pas**" demesi, yani ben bu işi yapamıyorum artık, beceremiyorum, bu işin altından kalkamıyorum demesi lazım. Bunun da bir yığın semptomları olur.

Bundan dolayı, biz şimdi, Türkiye'de bugün Halk Savaşı acaba birikim çağında mıdır, yoksa atlama çağında mıdır? Önce bunu ele alıp, koymamız gerekir. Ondan sonra, eğer bu aşamada gerçek sosyal devrim konu ise, bu devrimi gerektirecek biçimde alt tabakaların üstündekiler de bunalıma katılmak suretiyle tamamılıyorlar mı ona bakmak icabeder. Ki burada, genel çizileriyle korsak, üst sınıfların, tahakküm eden sınıfların, adeta paniğe uğramaları anlamı çıkar.

Onları paniğe düşüren olaylar ne olabilir? Onların üzerinde hepimiz az çok bir fikir sahibisiniz. Yalnız Güney Amerika'daki olaylar üzerine bir Fransız burjuva dergisinin bir sözü hatırıma geldi. Onu burada size okuyayım. Orada diyor ki... daha iyisi, özetleyeyim ben size. Çünkü, inanabilirsiniz ki, bunu değiştirmekte hiçbir çıkarımız yok. Diyor ki:

Bu Güney, Latin Amerika'da gerillalar şimdiye kadar olurdu. Bunlara boş veriyordu Amerika, U.S. Amerika Emperyalizmi. Olur, biz bunun hakkından nasıl olsa geliriz, derdi. Fakat, son gelişmeler, ordunun da Vurucu Güç olarak desteklediği yeni gelişimler önünde, Amerikanın ödü patlamaya başladı, diyor. Bu mealde söylüyor.

Şimdi, demek, Devrim içinde belirli bir zümrenin ne kadar kahramanca, ne kadar etken sayılabilecek tutumu olursa olsun, eğer üst sınıflar paniğe uğramamışsa, devrimin, sosyal devrimin bugünden yarına gerçekleşmesi, temennimiz de olsa, gerçekleşmesi biraz güç olur. Veyahut olamaz. Yani bir sonuç çıkıyor. Bu belki biraz soyut bir kavram gibi ama gerçeklerin dışından alınmış bir kavram değil. Gerçeklere dayanan araştırmalar bunu böyle koyuyor.

Üst tabakanın, tahakkümcü sınıfların bunalımı nereden anlaşılır dendiği zaman, işte gene bizim Ustalar, çeşitli semptomları saydıkları sırada, bir tanesini de herhalde bilirsiniz, ikide bir kabine değişmesi, onun yerine gelenin bir daha tekerlenmesi vb. gibi semptomlar şeklinde koyuyorlar.

Bizde, şu ana bakarsak, bütün sosyal sınıflarımızın katıldığı bir devrim mayalanması günün meselesi olmuş mudur? Yani, elbette işçi sınıfımız her gün grev yapmak suretiyle, bir eylem büyüyüşü içinde. Büyük köylü yığınlarımızın tek tük semtlerinde, toprak işgalleri biçiminde hakikaten devrim havasını koklatan davranışlar ve olaylar oluyor. Bütün bunlar bir devrim semptomu. Ama çoğunluğuyla alt sınıfların, ezilen sınıfların devrim atılışını gösteriyor. Üst tabakalarda bir Demirel'i dokuz düvel daha düşüremedi, görüyoruz. Yani böyle de bir acı gerçek var.

Şimdi, demek ki üst sınıfların krizi... Bugün için hiç değilse, belki yarın sabah, bilmiyoruz, belki bu gece yarısı her şey değişir, onu da bilmiyoruz. Ama bugüne kadarki olayların ışığında bakarsak, bugün için yok öyle bir şey. Evet, bezirgan partiler arasında bir hayli şiddetli diyeceğimiz çekişmeler geçiyor. Ama bu kayıkçı dövüşünden öteye gitmiyor, maalesef.

Nitekim, içlerinden, bir kısmı, bir kutsal cephe kurmak tekliyle sahneye çıkıyor ve Türkiye sathında devrimciliği bütün silahlarıyla, devlet gücüyle baskı altında tutması yetmiyor, onun dışında sürüyle komandolar, sürüyle mücadele dernekleri vb. kurmak suretiyle örgütleniyor. Böyle bir gerçek durum içindeyiz.

Bunlar bizi elbette kötümserliğe, devrim hakkında bir ür-küntüye götürecek şeyler değil, devrimci olarak. Acaba içimizden bir her şeyi göze almış atılım doğarsa, Türkiye'de bugünden yarına bir devrim olur mu sorusunu, bunun değerlendirmesini, ancak diyalektik birikimin patlama devrine geldiğini ve bütün milli ölçüde bir buhranın olup olmadığını hesaba katmakla çözümlenebilir.

Belki fazla genel konuştum. Ama bu genel konuşmamın sonuçları üzerinde, hepiniz, kendi zekanız, bilginizle uzun uzun duracaksınız elbette.

Yalnız, silahlı mücadele denilen şeyin çok ciddi bir problem olduğunu ve böyle büyük salonlarda, büyük anonim kalabalıklar önünde konuşulup bir karara bağlanacak şey olmadığını hepimiz biliriz. Bundan dolayı, o noktada bir konferansçıdan şu veya bu yönde kesin bir teklif beklemek, bence, pek realistçe olmaz.

Sosyalist Gazetesi hakkında eleştirilere gelince... Burada iki nokta var. Birisi: Eleştiriler, gazetenin yaptığı eleştiriler sekterce oldu, diyor. Mümkün. Bunun olmaması için. benim ricam, hepiniz eli kalem tutan aydın kişilersiniz. Hiç değilse büyük çoğunluğunuz; -Bir işçi arkadaşımız var orada ama, belki onun dışında büyük çoğunluk- yazar, düşünür insanlarımız, gençlerimiz... Sekter gördükleri yeri, rica ediyorum hepsi ellerinden geldiği kadar, hiç canımızın yanacağını düşünmeksizin, en acı şekilde de olsa, bütün acılığıyla, bütün şiddetiyle eleştirsinler. Temennimiz o.

Ve daha doğrusu, **Sosyalist Gazetesi**; "Benim" falan şeklinde konu. Yok öyle bir iddiamız. Biz bir girişimde ufacık bir taş olmak iddiasındayız. Bu gazete, isteriz ki, herkesin içinde eleştiri, eylem ve teori yaptığı bir alan olsun. Bütün yapılacak eleştirileri, şimdiden ben şahsen teşekkürle karşılarım.

Öteki, ikinci nokta: Bir yanlış anlamadır, arkadaşlar. Hem feci bir yanlış anlama. Ben Sosyalist Gazetesi'nde, eylemlerin provokasyon olduğu manasına gelecek bir sözün, bir sözcüğün hatta, olduğunu hiç zannetmiyorum. Yalnız belki yazış, stil yanlışlığı olarak, bu anlama çekilmiş. Yahut da, belki, hiç ummadığımız bazı sızmalar, içimizde böyle yorumlar, yapıp Sosyalist Gazetesi'ne karşı bir antipati yaratmak sevdasına düşmüş. Bilmiyorum, yani hepsi olur. Epey tecrübe geçirdiğimiz için... Bunların çeşit çeşit nüansları olur. Bu çeşit yanlış anlamaların.

Elbet arkadaşımızı tenzih ederim. Bu tarzda yanlış anlama kastı söz konusu değil. O öyle anlamış, yahut anlayanları işitmiş. Zaten daha çok onu söylüyor.

Biz, hiçbir eylemin provokasyon olduğu hakkında en ufak kanaat geçirmiyoruz. Tam tersine, gençliğin bugün yapmak zorunda bırakıldığı bütün eylemlerin, bir kaçınılmaz insancıl **nefis müdafaası** olduğu kanısındayız. Biliyorsunuz, Ceza Kanununda, adam öldürür, (hukukçularsınız çoğunuz herhalde, Hukuk salonundayız) öldürür ve cinayet sayılmaz. Eğer nefsi ni müdafa ettiyse, hemen beraat eder.

E, gençliğin üzerine, onu öldürmeye kastetmiş bir saldırı varsa, gençlik savunmayacak mı? Ceza Kanununun emrettiği kadar olsun bir yurttaş savunması yapmayacak mı? Bizim gördüğümüz bu. Bunun dışında, biz hiçbir şey görmüyoruz, gençlik hareketinde.

Yani, Sosyalist Gazetesi'nde, böyle bir ima dahi yapılamaz. Eğer, o anlama gelir bir ima sezildiye, bu mutlaka yanlıştır. Yahut, belki bizim de içimize yani gazetenin de içine bu tarzda yorum yapmak isteyen kötü niyetli eğilim girmiş, sızmıştır. Onu da bilmiyoruz. Araştırırız, gene bakarız.

Fakat, tekrar edeyim: Gençlik eylemlerine yerden göğe kadar ve sonuna kadar hak veren, Sosyalist Gazetesi kadar ikinci bir gazete olamaz, olmaması lazımdır. Biz bu savaşın içindeyiz.

Ancak, orada bir provokasyon sözü geçiyorsa, özellikle çok sevdiğimiz, çok saydığımız ve tabii başlarına kaza gelmesinden yüreğimizin titrediği genç eylemci arkadaşlarımızın daha dikkatli davranmalarına yarar bir uyarı belki yapılmıştır. Çünkü dediğim gibi, Türkiye maalesef zannettiğimiz kadar kendi içinden idare edilmiyor. Bütün subaşlarının dünya ölçüsünde Finans-Kapital ajanlarıyla kesildiğini hepimiz biliyoruz ve her gün görüyoruz örnekleriyle. Böyle bir durumda, sosyalist hareketin içine tahakkümcü sınıfların en güzel kundak sokuşları, daima ajan-provokatörleri oraya sızdırmak şeklinde olur.

Biz devrimciyiz, içimize nasıl sokarız?

Dünyada en devrimci, dünyanın en büyük devrimini yapmış, başarmış -yeraltı biçimindeki uzun çalışmaları sırasındaki savaşlarında bile -öyle Partiler olmuştur ki, Merkez Komitesine kadar tahakküm eden sınıfın ajanları girmiştir. İhtilal olmuştur. İşçi Sınıfı iktidara gelmiştir. Ondan sonra, dosyalara bir de bakınca... Eyvah! Yahu, bu Merkez Komitesindeki üye casusmuş. İşçi Sınıfını sabote etmek üzere gelmiş, diye. Ondan sonra anlaşılmıştır.

Şimdi, bu ölçüde hilekâr, içimize sızıcı düşmanlar karşısında olduğumuzu unutmamamız lazım. Kaldı ki, gençliğimizin eylemlerinin çoğu hiç olmazsa, gayet göğüs bağı açık, oportada, güneşin altında, aleni olup bitiyor. Bu kadar açık bir savaş içinde, gerçek dövüşçülere, göğsümüzü kabartan kahramanların arasına karşı tarafın ajan sokmaması diye bir şey akla getirilmemelidir. Yani bunu, biraz daha yüreği çok yanmış, canı çok yanmış bir arkadaş olarak hatırlatmak istemiş olabiliriz.

Yoksa, elbette, söylediğimiz gibi: Gençlerin her eylemini en meşru, Ceza Kanununun emrettiği bir vatandaş nefis savunması sayıyoruz. Ve ona toz konduracak her sözün, her kişinin ölesiye karşısındayız. Bunu arkadaşlarıma, bir kere daha buradan söylemiş olayım.

Bu konuda daha fazla uzatmayayım.

ORDU GENÇLİĞİNİN DEVİRİMCİ GELENEĞİNİN GÜNCEL SONUÇLARI

Buyurun efendim, rica ederim. İsminiz? Efendim? Teşekkür ederim. Buyurun.

Bir Eleştirici: Efendim, Lenin'den bir takım pasajlar aktardınız ve Lenin'in devrim üzerine ve başka konulardaki görüşlerini açıkladınız. Ama bugün ülkemizde orduyu Vurucu Güç olarak adlandırıyorsunuz. Ve orduyu, işte halkla arasını açmak istiyorlar, diyorsunuz. Oysaki, bugün ordu, Orta Doğu'da(Orta Doğu Teknik Üniversitesi) arkadaşlarımızın üzerine kurşunlar yağdırmakta ve orada komandolar halkımızın üzerine amansız

baskılar yapmaktadır. Orduyla nasıl halkın arasını açıyorlar, diye bir mesele ortaya atılabilir?

Orduyu biz hakim sınıfların baskı gücü olarak biliriz. Ve Devlet mekanizmasının bir parçası olarak biliriz. Ordu, sınıf mücadelesi içerisinde, halkımızın mücadelesini ezmek için harekete geçecektir. Hakim sınıflar bunu yapmak zorundadır. Ve hakim sınıflar, orduyu da... Orduyla halkın arasını açmak diye bir mesele (...) bence çok yanlıştır.

İkinci sorum ise şu olacaktır: Şimdi, Hindistan meselesi üzerine Sosyalist Gazetesi'ni okuduğumda, Sosyalist'te şöyle diyorsunuz: Hindistan'da yiğit bir halk savaşı veren Marksist-Leninistlere karşı ağır ithamlarda bulunuyorsunuz. Hatta CIA ajanı diyecek kadar ileri gidilmiş. Bunu nasıl şey yapabilirsiniz? Nasıl Marksist-Leninistlere CIA ajanı diyebilirsiniz?

Hikmet Kıvılcımlı : Evet. Teşekkür ederim.

Şimdi, üç tane daha var burada. Hatta dört tane daha problem var. Bu arkadaşımızın da eleştirisi var.

Kısaca anlatmış olmaya çalışalım. Türkiye'de bizim somut ilişkilerimiz arasında. Ordu problemi hakkında düşünce ve davranış edinmek, bir ayrı konudur. Bir de, Ordu üzerinde, Devlet üzerinde genel teorik kavramları ortaya koymak ayrı şeydir. Bizim, baştan beri zaten, açıklamaya çalıştığımız nokta budur.

Türkiye'deki Ordu, tarihinden gelen bir gelenek-görenek gücüyle yaşamış diyoruz. Özeti bu. Sosyal Devrimlerin, Politik Devrimlerin, şimdiye kadar görülenlerinde daima Vurucu Güç rolünü oynamış.

1908 Meşrutiyet-Hürriyet İhtilali'nde Vurucu Güç kimdir? Hepimiz okuyoruz. En genç arkadaşımız da. Meşrutiyet İhtilali'ni, 1908 İhtilali'ni okusun, görecek: Niyaziler, Enverler, falan... bütün bunlar, **Ordu Gençliği'**dir. Onlar yapmışlar.

Ama onlar mı yapmışlar? Ha, işte orada bir nokta var, yani diyalektik bir nokta var. Hem yapmışlar, hem yapmamışlar. Yapmışlar, fakat hangi sınıf yönetiminde yapmışlar, yö-nelişin-

de yapmışlar? Önemli olan o. Elbette Meşrutiyet: Komprador Burjuvazinin, o zamanki Komprador Burjuvazinin yönünde gerçekleştirilmiştir. Ama bunda Vurucu Güç ordu olmuştur. Ve bu vuruş, Abdülhamid istibdadını kaldırmak suretiyle, bir ileri adım atmıştır.

Böyle mi? E, bunun aksini biz nasıl iddia ederiz? Olay bu.

Gelmiş 1919 yılı. Yeniden Birinci Kuvayimilliyeye başlamış. Ve orada, Türk Ordusunun gene genç insanları, alın Mustafa Kemal'i, alın Kazım Karabekir'i, alın işte İsmet Paşa'yı (o zaman İsmet Bey, albay)... bütün bunlar hemen 40'ını doldurmamış insanlar. Ordu Gençliği diyoruz. Ve onlar Vurucu Güç rolünü oynamışlar.

Milli Mücadele'nin her safhasını birer birer gözden geçirin. Kolordu kumandanlarıyla, tümen kumandanlarıyla şifreli ,gizli, sıkı temaslar. Ordu örgütünün Emperyalizme karşı ve dolaşısıyla Saltanata karşı taarruzunu nasıl sağlayacağız problemi içinde geçmiş. Ve neticede, zafer de, bu Vurucu Gücün öncülüğü altında olmuş.

Ama bu Vurucu Güç mü yapmış o devrimi? Hem yapmış, hem yapmamış. Bizim diyalektiğimizin uygulama alanı, gerçekler içinde değerlendirilecek. Orada da öyledir. **Sosyal Sınıf** olmadığı için, Vurucu Güç elbette kendi başına bir Milli Mücadeleyi başaramazdı Yani, kendi başına yapmış olmak iddiasını üzerine alamazdı.

Elbet, Müdafaa'i Hukuk Cemiyetleri'nde örgütlenmiş o zamanki **Anadolu Burjuvazisi**'nin sınıf olarak orduyu bir yöne çevirmesiyle, ordu Vurucu Güçlüğünü yapmıştır. Ama devrimci ve ileri bir Vurucu Güç rolünü oynamıştır. Oynamamış mıdır? Oynamışsa, bunu nasıl inkar edelim. Bunu söylüyoruz.

27 Mayıs: En son olay... Orada da öyle. Bir gece yarısı (her zaman böyle koyuyorum çünkü şeması yapılırsa, böyle olacak): 30 subay Ankara'da, 30 subay İstanbul'da almışlar silahları, çıkmışlar ve sürpriz baskısıyla o zamanın iktidarını alaşağı etmişler. Bunlar kim? Gene **Ordu Gençliği**.

Şimdi, inkar mı edelim? Yok, Ordu Gençliği değil. E, kim bunlar? Cevap vermek lazım. Daha doğrusu, bunu anlamak lazım. Bunu Ordu Gençliği yapmışsa, 27 Mayıs'tan sonra Türkiye'de yeni bir gelişim için bir ileri adım olmuşsa, bu durumda Ordunun, **Vurucu Güç** olarak, siyasi devrimlerde rol oynadığı gerçeği kendiliğinden, olay olarak ortaya çıkmış olur. Biz onu nasıl inkar ederiz?

Yani, arkadaşların karıştırdığı nokta bu.

Bu rolü nereden geliyor diye aramak zorundayız. Çünkü görüyoruz. Ve örnek olarak onu da yazdık Sosyalist'te, hatırlarsınız. De Gaulle (Fransa'nın ordu zirvesi): "*Fransız Ordusu. tarihinin bütün devrimlerinde hiçbir zaman devrimci olmamıştır*", diyor. Doğru. Fransa'da da ordunun politik devrimlerdeki durumu bu. Daima gericilikle birlik olmuş. Türkiye'de olmamış. İşte iki ülke ki, orada silahlı kuvvetler birbirine taban tabana zıt yöneliş peyda etmişler. Bunun bir nedeni yok mudur? Bu nedeni biz aramayacak mıyız? Arayacağız.

Niçin arayacağız ama? Sadece bir kuru bilim gösterisi yapmak için değil, tabii. Bugünkü problemlerimizin çözümünde bu olaydan yararlanmak mümkün mü, değil mi? O açıdan alacağız. Yani, eğer ordumuzda, özellikle **Ordu Gençliğimizde** (onu açıkça belirtmek lazım, çünkü her zaman odur Vurucu Güç) bir devrimci gelenek varsa, bunu biz inkâr etmekle mi günümüzün görevini yerine daha iyi getiririz? "Yoktur böyle bir şey. Ordu alçak burjuvazinin devletine dahildir, vur abalıya", deyip de, onu illa ki karşımıza zorla itelemek mi devrimciliktir? Yoksa, onun o geleneği varsa, onu Türkiye Halkının yararına ele almak, değerlendirmek mi gerekir?

Benim anladığım devrimcilik, muhakkak ki, eğer böyle bir gerçek varsa -ki ben böyle bir gerçek olduğuna kaniim-bu gerçeğin işçi sınıfı, köylü yığınlarımız yararına değerlendirilmesi lazımdır. Ama bu değerlendirme, ona sövüp saymakla, ona kiptan alınmış formüllerle saldırmakla olmaz.

Mesela, genç arkadaşımızın söylediği bütün o şeyler, formüller olağanüstü doğru. Hepsi doğru. Ama bunlar Marksiz-

min alfabetik doğrularıdır. Bunu bilmemek, elbette sosyalizm adına ağzını ağmaya insana izin vermez. Ama bunu bilmenin, somut olarak 1970 T¼rkiye'sinde ordunun tam değerlendirmesini yapmak için yeterli olduğu iddia edilemez.

Somut, objektif olarak, bu ordunun daha 10 sene önce bir devrimci, politik devrimci hamlesi olmuşsa, 10 sene sonra bunun sıfıra indiğini iddia edemeyiz. Sonra, hepimiz T¼rkiye'de yaşıyoruz. Yani, **Ordu fosilleri** dediğimiz insanlarla, ordunun devrimci geleneğini temsil eden **Ordu Gençliği**'ni birbirine karıştırmak için elimizde hiçbir yetenek yok. Tam tersine, eğer gerçekten devrimciyse, o g¼c¼n, o geleneğin bug¼n bizim için kazanılması gerektir.

Kazanmaya gelince, ha, işte o zaman, gayet kritik bir moment içine d¼ř¼yoruz. Ya o geleneği, k¼f¼r edip -hiç değilse tahkir edip (aşağılayıp)- karşımıza alacağız. Yahut ondan yararlanmanın, onu kazanmanın yollarını arayacağız. Kazanmak gerek olduğuna g¼re... Ç¼nk¼ o g¼c¼ de şakaya gelir bir g¼c¼ değil... Hani arkadaşlarım, bakın: "Silahlı M¼cadele", falandan bahsediyorlar, değil mi? E, silah da onun elinde. Onu biz nasıl hiçe sayıp da, devrimcilikten bahsedebiliriz? Bu, hayalin son kertesı olur.

H"?"ij i`Wa`i : Efendim? Buyurun.

Bir Eleştirici: Ordunun, yani Vurucu, G¼c¼ meselesinde, bunu değerlendirirken, b¼t¼n konuşmalarınızda da...

H"?"ij i`Wa`i : İsterseniz, buyurun canım, buradan konuşun.

Eleştirici: Arkadaşlar, Vurucu G¼c¼ meselesinde Dr. Hikmet Kıvılcımlı arkadaşın yaptığı değerlendirme tamamen geçmişin tahlilinden çıkarılmaktadır. Oysa, bug¼n içinde bulunduğumuz ortamı tahlil etmemiz gerekir.

Emperyalistler ve onların uşakları baskılarını, silahlı saldırılarını, her t¼rl¼ oyunlarını oynamaktadırlar. B¼t¼n g¼c¼leriyle Marksistlerin üzerine saldılmakta, onları imha planları içindedirler.

Bu durumda Vurucu G¼c¼, bu karşı-devrimcilere karşı döv¼řenler, onlara karşı g¼đ¼s verenlerdir. Bug¼n¼n ortamında, Vu-

rucu Güçlerse, ortaya çıkmaları gerekir. Artık bu bir ölüm kalım savaşıdır. Geriye çekilmekle, durmakla olacak iş değildir. Çünkü devamlı olarak saldırılarını arttırıyorlar. İmha planı içindedirler. Bunu burada mutlaka görmemiz gerekir.

Artık, Türkiye'deki Marksistlerin geriye çekilecekleri durumlar yoktur. Devamlı saldırılardır. Fakat bu saldırılar, açık saldırılar olmayacaktır. Saldır-kaç taktiğini izleyebildikleri ve varlıklarını koruyabildikleri oranda bu savaşı başarıya ulaştırabileceklerdir. Artık geriye çekilme diye bir şey yoktur arkadaşlar. Olayları izleyenler, bunu çok açık görebiliyorlar. Görmeleri gerekir.

Ve Vurucu Güç de, eğer bugün ordudaki o genç arkadaşlarımız Vurucu Güçse, ortaya çıkmaları gerekir. Bu faşist saldırganlara hiç olmazsa karşı durmaları, onlarla mücadele etmeleri gerekir.

Ve bugünkü ortamda, Orta Doğu olayları ve diğer bütün Emperyalistlerin bu saldırıları, yani apaçık bir şekilde ortaya çıkmıştır. Yani imha planı içindedirler. Burada Marksistlerin taktiği, artık geriye çekilmek, beklemek olmamalıdır. Devamlı saldırı, devamlı saldırı olmalıdır. Fakat bu saldırılar açık saldırılar olmamalıdır.

Ve bugün eğer, ordudaki bu genç arkadaşlarımız, bu genç subaylarımız, bu genç devrimciler, Marksistler de bu taktiği izlemelidirler. Öyle beklemekle olacak bir iş değildir.

H"?"ij i`Wa`i: Teşekkür ederiz. Efendim? Buyurun.

Bir Başka Eleştirici: Arkadaşlar bizde okumama hastalığı var. Dr. Hikmet Kıvılcımlı ağabeyi savunacak değilim. Fakat şunu bilelim. Lenin'in "**Sosyalizmin Çocukluk Hastalığı**" diye bir eseri var. En gerici eğilimde de olsa, sallantılı da olsa, kaypak da olsa... yani bunlardan yararlanabiliriz, der. Pek o kadar güvenilir olmasa da... Ama ustaca, her türlü şeylerden şey yaparak.

Şimdi, arkadaşlar, ben, yani bir köylüyüm demiştim. Durmadan mücadelenin içerisindeyim. Çok pratikten deneylerim var. Hatta bir gün, bir broşür, bir şey yazayım da, dedim. Böyle genç arkadaşlar okusun, diye.

Bazı kelimeleri Mao'nun eserlerinde gördüm. Yani, o adamın nasıl pratik içerisinde yoğrulduğunu bir kat daha anladım.

Şimdi, bir adamı tahrik etmekte bir fayda yok. Ben gördüm. Çok genç subay arkadaşlar da gördüm. Yani, bu demek değil ki, ordu bu işi halleder demek değil. Onların içerisinde Marksist-Leninist adamları da gördüm. Benden fazla eser okumuş kişi de gördüm. Yani bu şey derken, tahrik etmekte bir anlam yok. Bunlardan bir fayda kazanamayız.

Yani, biz Lenin'in "**Devlet Ve İhtilal**" kitabını okuyup da...

Bir Başka Eleştirici: Sayın Hikmet Kıvılcımlı, Türkiye'de Ordu Meselesini genel olarak Devlet ve Ordu Meselesinden ayrı olarak ele almak gerektiğini belirtti. Sayın Hikmet Kıvılcımlı bu konuda uzun ve oldukça ayrıntılı bir Tarih Tezi ortaya koyuyor. Bu Tarih Tezi, esas olarak, Osmanlı Toplumunda Osmanlı Ordusunun halkla ve üretimle kuvvetli bağları olduğunu ve hatta halka karşı bir baskı aracı olmadığını içeren belli aşamalardan geçerek gelişiyor. Ve bugün de, bugünkü Türkiye Ordusunun, Osmanlı Ordusunun sahip olduğu iddia edilen o devrimci geleneği devam ettirdiği söyleniyor.

Şimdi, birinci soru: Biz, bu Türkiye'ye ayrıcalık tanıyan ve özel olarak Türkiye için geliştirilen Tarih Tezini, PROLETER DEVRİMCİ AYDINLIK dergisinde, genel ilkeler açısından değil, çok somut olarak Osmanlı Tarihi açısından eleştirdik. Bu eleştiriye karşı, bu eleştirinin genel ilkelere dayandığı ve bu nedenle tekrarcı ve geçersiz olduğu cevabı verilemez. Somut olarak orada yapılan eleştirmelere cevap vermek gerekir.

İkincisi: Sayın Hikmet Kıvılcımlı, Türkiye için bu ayrıcalıklı Tarih Tezi'nin yanı sıra, demin Latin Amerika'nın bazı ülkelerinde de Ordunun Vurucu Güç olduğundan söz etti. Orada ordunun Vurucu Güç olması neye dayanıyor? Aynı şekilde, devrimci bir ordu geçmişine mi?

Üçüncüsü: Yarattıcı düşünce, Marksizm-Leninizmin temel ilkelerinin reddi anlamına gelir mi? Bu yarattıcı düşünce, Revizyonizmin önerdiği cinsten bir yarattıcı düşünce olmaz mı?

Dördüncüsü: Eğer bütün Emperyalizm tarafından sömürülen ülkeler için, ordunun devrimin vurucu gücü olduğunu orta-

ya koyacak bir Tez geliştirilecekse, Modern Revizyonizmin "Kapitalist Olmayan Kalkınma Yolu" tezi elimizde hazır değil midir? Bütün bunlar sonunda ona varmıyor mu?

Beşincisi: Bunu Parlamentarizm meselesiyle birleştirelim. Sayın Hikmet Kıvılcımlı demin TİP'i Parlamentarist bir tavır ta-kınmakla eleştirdi. Ve bunun bir Proletarya Partisinin tavrı ola-mayacağını, TİP'in de bir Proletarya Partisi olmadığını ima et-ti. Sayın Hikmet Kıvılcımlı Sosyalist Gazetesi'nde, Şili'de Allen-de'nin seçimlerini aslında sosyalist bir iktidarın kurulması ola-rak nitelermeyen unsurları "Sol provokatörler" olarak nitelen-dirdi. Sayın Hikmet Kıvılcımlı, Hindistan'da emperyalizme ve feodalizme karşı silahlı mücadele veren ve ülkenin birçok böl-gesini emperyalizmin ve feodalizmin tahakkümünden kurtar-mış olan Hindistan Marksist-Leninist Komünist Partisi'ni, hiçbir delil vermeden, "CIA Maocusu" olarak niteledi. Sayın Hikmet Kıvılcımlı, yine Sosyalist Gazetesi'nde, emperyalizme karşı ve emperyalizmin maşası İsrail saldırganlarına karşı halk savaşı veren Filistin gerilla örgütlerini eleştiren ve onlara karşı Mı-sır'ın çizgisini savunan bir dizi yazı yayınladı. Bütün bunları Parlamentarist bir tutum olarak görmemek mümkün müdür?

Altıncısı: Ordu konusunda ve Parlamentarizm konusunda, tek tek Şili'de, Hindistan'da, Orta Doğu'da tezahür eden bu tutumlar karşısındaki tavrı bir Proletarya Partisi'nin ideolojik temeli olarak ele almak mümkün müdür? Bu, bir Proletarya Partisi'nin sahip olması gereken Marksist-Leninist ideolojik tem-el olabilir mi?

<"?j i'Wa İ: Teşekkür ederiz.

Efendim, genç arkadaşların kıyasıya eleştirilerine tekrar bir daha teşekkür ederim. Yalnız, onları dinleyince, aydın insanlar olmalarına rağmen, okudukları cümleleri önyargı ile, yani önce-den edindikleri düşünceye göre değiştirdiklerini de görmemek elden gelmiyor. Oysa, yazılan olduğu gibi hesaba katılmalı.

Mesela, Osmanlı Ordusu derken... Tabii cevap verilecek on-lara da, gerekirse. O Tarih Tezi konusu, çok geniş tabii. Arka-daş, içinde çok toplanmış herhalde, onları dökmek ihtiyacını

duymuş. Ama bu topluluğu biz şimdi bütün bu ayrıntılar içinde saatlerce işgal edelim mi? Buna hakkımız yok bir defa ve bitmez de dava. Onu, yeri gelince, gereken karşılıkla aydınlatmaya çalışacağız, tabii.

Yalnız, Osmanlı Ordusu derken, onlar zannetmişler ki, sadece Yeniçeriden ibarettir. Yeniçerinin üretimle alakası nedir falan şeklinde. Mesela böyle, bir takım görünen herhangi yüzeyi ele alıp, onun altındaki özü -Tarih konusundaki araştırmalarının eksik oluşu yüzünden belki de- göremiyorlar.

Oysa, Dirlikçi kimdir? Toprak düzenini gütmeye o zaman için, dünyanın en adil biçimde, eşit köylüler arasında tasarruf hakkı verilerek kurulmuş olan toprak düzenini gütmeye işidir Dirlikçilik. Bundan dolayı, üretimle ilgili bir iştir... Yani, Dirlikçi, Osmanlı çiftçilerinin üretim ilişkilerini düzenleyen bir insan durumundadır.

Onu anlamayınca, elbette, Osmanlı Ordusu bir defa anlaşılmamış olur. Onun dışında, biz orada, o Tez'de, gayet kesinlikle iki aşama koyuyoruz. Ve bu aşamaların anlamını da, Tarihsel Devrim diye, Sosyal Devrim'in dışında, Sosyal Devrimin olmadığı çağlarda büyük bir realite olan bir olaydan çıkarıp koyuyoruz.

Tarihsel Devrimden gelen Osmanlı devletinin Dirlik Devri dediğimiz uzunca bir aşaması (100 sene, 200 sene) Dirlik Düzeni biçiminde geçmiştir. Ve ancak Kesim Düzeni'ne atlandığı zaman, Dirlik Düzeni fesada uğramıştır, o arkadaşların Feodalite falan diye, basmakalıp öğrenilmiş deyimlerine uygun bir sistem doğmuştur Osmanlılıkta.

Biz diyalektik deyince, skolastik formüller tekrarlamak, yahut bir kesit yapıp, Tarihi Metafizikçe o kesite göre değerlendirmek anlamını çıkarmıyoruz. Tarihin başladığı günden sonuna kadar -Osmanlı Tarihinin 1300 yılından 1900 yılına kadar geçmiş bütününü içinde hangi gelişim aşamalarından geçtiğini değerlendirerek ele almak zorundayız.

E, buna, öteki arkadaşların tabii yaşları da müsait değil, başları da... Bu işi bütünüyle ele almaya. İster istemez, kimi hoca-

larından, kimi Avrupa'da hayran oldukları profesörlerden öğrendikleri kesitler üzerindeki yargıları, gelip bize adeta satarca aktarmak istiyorlar. Bu tatmin edici bir şey olmuyor.

Onun için, yanılıyorlar orada. Somut eleştirdik zannettikleri zaman, o somut dedikleri şey, hiç Osmanlı toplumunun diyalektik gelişimini, canlı, biçimden biçime geçen ve atlamalarla gelen gelişimini ele almak olmuyor. Yaptıkları sadece: Feodaldır, Feodal ordusudur vb... diye damgalamak, geçmek oluyor. Bu soyut, tarihi en skolastikçe, en metafizikçe soyut koymanın dik alâsıdır yani. Ama arkadaşlarım, samimi olarak bunu böyle anlamıyorlar. Anlatmaya çalışırız. Burada arkadaşları çok fazla bu konuda işgal etmek hakkımız değil.

Onun dışında, bir takım Latin Amerika, İsrail, Hindistan falan olayları... Hepsi ezberlenmiş, klişe formüllerdir söylenenler.

Latin Amerika'da yeni bir gelişim var. Yani onlarda, Türkiye gibi Dirlik Düzeninin geleneği yok. Latin Amerika en ağır şekilde Amerikan emperyalizminin ajanlarının emrindeki ordularla bugüne kadar güdüldü. Ve o ordular her gün bir Puçizm yapıyorlardı. Yani bir aile, asker ailesi, öteki asker ailesini devirir; Prononçiamiento!... Orada yeni bir asker diktası başlar. Ertesi gün öteki gelir, onu iter. Böyle idi.

Bu kadar gerici bir ordu bile, son zamanda, son olaylar içinde ne duruma girdi? Onu, dün akşam da arkadaşlarla konuştuk. Gene iki kelimeyle hatırlatmış olayım. Olaylar, bu arkadaşlarımızın ezberlemiş oldukları formüllere uymuyor.

Alalım Peru'yu... Juan Velasco Alvarado., Peru'da ansızın, tam tipik askercil cunta vuruşuyla iktidara gelince, bütün dünya (onlara, o cuntacıları Goril diyorlar), Goriller geldi, dur bakalım şimdi ne yapacaklar diye beklediler.

Derken, bu Goriller, bir de baktık... İktidara gelmek kafi değil, orada kalmak da lazım. Bugünkü şartlar içinde, iktidarda kalmak için ne lazım? Vurucu Güç rolünü oynamış olan, o darbeyi yapanların hiç değilse kendi adamlarını beslemesi. kölelerini isyana sevketmemek için maaşlandırması lazım.

Nereden bulacak maası? Geri bir memleket. Bütün zenginlik kaynakları ise, U.S. Amerika'nın tekeline geçmiş. Para onda. Kendisi ya iktidarda kalacak, kalmak için para bulacak. Yahut parayı bulamazsa, yıkılacak. Yıkılmamak için... Yani bu kadar hayvancıl bir içgüdüyle. Herhangi bir sosyal, politik devrim, falan aklına bile gelmiyor generalin. Ama, sıkışınca, nerede para var? Amerikan Petroleum Company'de. Onu millileştirdik, diyor.

Şimdi, tarihin, demek ki, öyle bir nirengi noktasına gelmiş ki, insanlık ölçüsünde, Güney Amerika gibi, dünyanın en geri ordularına sahip bir ülkede, o en geri ordusu dünyanın, iktidara gelince; bir anda en büyük Finans-Kapital kurumunu millileştirmek zorunda kalıyor. Düşünceyle falan değil. Gelirken aklından geçirmemiş belki. Ama gelir gelmez, bunu yapmaktan başka, ayakta durmanın yolu yok diye görmüş ve yapmış.

Yapınca, bir de bakıyoruz, karşısına Amerika çıkıyor. Finans-Kapitalin yeryüzünde en büyük külhanbeyi ve zorbası o. Böylece, o dünyanın en geri generali, Latin Amerika'nın içinde, Peru memleketinde, bir de bakıyoruz ki: Standart Oil şubesine karşı takındığı davranış yüzünden. Amerikan emperyalizmine karşı bir tavır takınmış. İster istemez antiemperyalist cepheye geliyor.

Gelince, Amerika onu ekonomikman batırmak istiyor. Kim yardım eder bana diye, dünyaya bir bakıyor. Sosyalist memleketler... Öyleyse, onlarla benim sayım suyum yok demiyor. Amerika Birliği, sosyalist devletlerle Amerika'nın izni olmadan selam sabah kesilecek, demiş. Yok diyor, öyle şey yok. Ben, o bana yardım ederse, sosyalistle de anlaşırım.

Hadi, bakıyorsunuz Goril, Finans-Kapital müessesesini millileştirdiği gibi, sosyalistlerle de yaklaşma durumuna giriyor.

Bolivya'da, aynı Goriller... Çeşitli (onların ayrıntıları üzerinde durmayalım, uzar) durumlardan sonra, Torres, -en son, biliyorsunuz, daha geçende havadisini okuduk- iktidara geldikten sonra, gene tutunma içgüdüleriyle... Yani herhangi bir sosyal eğilim yahut ideoloji falan yok onların kafasında. Yok

olmasına rağmen... Zaten bütün gücü de burada. Sosyal Devrimler Çağı içinde yaşayışımızın karakteristiği bu. Dünya dengesinin kaçınılmaz yaptığı durum bu. Bu somut durum, oradaki Torres'i. karşı taraftan gericiiler ona saldırınca: "Üniversiteliler silahlanın işçiler silahlanın!" demek zorunda bıraktı. Ve silahlandırdı.

Şimdi, demek ki, bırakın Türk Ordusunu bir yana; Dünyanın en gerici, en sömürgeci Latin Amerika orduları bile (bir tanesinde, iki tanesinde değil; hemen hemen birçoğunda bugün) antiemperyalist cepheye geçmek zorunluluğunu duymuş. Şimdi, bu olay... E, biz bu olayı kalkıp da, ezberlediğimiz üç tane formülle yok sayarsak, bir bilim mi yapmış oluruz? Yoksa, bundan bir pratik sonuç çıkarıp da, Türkiye'deki insanlarımıza bir yön mü çizmiş oluruz? Hayır.

Demek istediğim, olayları bırakıp da kitapla düşünürsek, düşeceğimiz çukur daima budur. Ve genç arkadaşlarım... (Özür dilerim kendilerinden, yani onları küçümseme anlamında söylemiyorum.) Takdir ediyorum; çok güzel okuyorlar. Ama okumakla olayları değerlendirmek aynı şey değil. Ve olaylar bar bar bağıyor. Dünya artık Devrimler Çağı'nın son kertesine gelmiştir. Orada her güçten, devrimciler yararlanmak zorundadırlar.

Bu kadar geri ülkelerdeki, geri Vurucu Güçler durumundaki ilişkilerden yararlanmak olağansa, Türkiye'de niçin olmasın? Ama ne duruyor bu bizim Ordu Gençliğimizin devrimci gelenekli kişileri diye arkadaşımız buradan bar bar bağırdı. Haklı. Hepimizin gönlü bunu istiyor elbet. Ama "armut piş ağzıma düş" mü olsun, istiyorsunuz? Bu olmaz, çocuklar.

Onu kazanmak lazım. Kazanmak için, evvela aklımızı başımıza almak, olayları bir kalemde silmemek ve zekice savaş yapmak lazım. Yani, papağanca formül tekerlemek değil. Bunlar, devrimcilikle hiç ilgisi olmayan yobazlıklardır. Bunlardan kurtulmanın yolu: Ordu Gençliğinin bir geleneği varsa -ki var, bütün olaylar onu söylüyor- biz bunu nasıl kazanacağız? Gelsin efendim. Gelir mi? Olsun. Olur mu? Olsayla, bulsayla dün-

ya döner mi? Hele devrim ciddi bir mesele, ha deyince gerçekleşiverir mi?

Buna karşı, devrimcilerin bir düşünce ve davranış dinamizmi lazım. Biz bunu istiyoruz arkadaşlarımızdan. Aklımızın erdiği kadar, yaşlı bir arkadaşınız olarak, her türlü işkenceleri hiç unutmaksızın, size olsun bir uyarı yapmak arzusuyla söylüyoruz.

Ama siz, gene formüllerin içine batar da: "Yok biz bunun için savaş yapmayız. Gelirse gelsin, kurtaracaksa kurtarsın, kurtarmazsa anasına söveriz..." dersiniz, bu devrimci tutumu değil. Bu, hazır yiyici tutumu, asalak tutumu. Devrimci savaşacak. Her olanak, en küçük olanak nerede varsa, onu pençesiyle yakalayıp koparmanın yollarını arayacak, bulacak. Ve bunu aramalıyız.

Bizim memleketimizde Ordu ile Devrimcilerin ilişkisi deyincede, problemi böyle koymak zorundayız. Koymadık mı, olmaz softalarız, devrimciler değiliz. Onu unutmayalım.

Evet, sorular... Gelmesin artık çocuklar. Çok geçti vakit hakikaten, yoruldu arkadaşlarımız.

İsrail meselesinde de... İki kelime yalnız.

Lütfen, buyurun, gelin isterseniz.

Bir Dinleyici: (Sözleri anlaşılıyor.)

H. Kıvılcımlı : Vakit geçmiştir, diyor. Arkadaşlar yorulmuşlardır, diyor. Benim anladığım o. Zaten genel anlamıyla bir tartışma ortamı, yani sosyalistler arasında kardeşçe, arkadaşça, yoldaşça bir tartışma ortamı açmaktır amaç, diyor. Bu da açılmış sayılabilir, diyor arkadaşımız. Ben de o kanaat-teyim. Bundan dolayı, soruların arkası zaten kesilmiş. O sorulara karşılık verilsin elden geldiğince ve tabii dağılınsın demek istiyor. Anlatabildim mi? Anlaşıldı mı arkadaşımızın sözü?

Ha, şimdi, bundan dolayı, arkadaşımızın mesela, son olarak Filistin hakkında SOSYALİST'teki etüt için, bilmem İsrail'in karşısındaki kahramanları küçültmek hevesinden, yahut suçundan konu açmak, falan gibi bir şeyler...

Yazıyı yazan benim. Bir defa öyle bir maksadım yoktu. Nasıl anlaşılıp? Onu da anlamıyorum. Yalnız orada söylediğim, burada söylediğimdir. Söylediğim şudur: Çete savaşıyla ordu zaferi sağlanmaz. Devrimcilikte bir çete savaşı vardır, bir de

ordu savaşı vardır. Ordu savaşı; Proletarya Partisi'nin koordine ettiği, millet, dünya ölçüsündeki savaştır.

Filistin devrimcileri, bu ana problemi yeterince ele almış değiller. 8-10 parçaya bölünmüş gruplar. Tıpkı bizdeki, sosyalistlerin bölündükleri gibi. Biraz durum sıkışınca, taktiği, stratejiyi koordine edemiyorlar. Birbirlerine de düşüyorlar. O altı kulaş beberuhi Ürdün Kralıyla da en avantajsız durumda boğaz boğaza geliyorlar. Ve İsrail ile onun arkasındaki emperyalizmi adeta sevindiriyorlar.

Buna karşı çare: Aman! gerillacı kahraman kardeşlerimiz, rica ederiz, ordu savaşını, politik ordu savaşını, yani Proletarya Partisinin sağlayacağı koordine savaşı önemsemelisiniz demek istiyoruz. Ama, onlara değil, söyleyeyim kızım, anla gelinim... Orada yapılan bu yanlış, hiç değilse bizde arkadaşlar yapmasınlar, demek istiyoruz.

Bundan dolayı, çok yanlış anlamalara kapı açıyor. Ve bu yanlış anlamaların bütün nedeni de, söylediğim gibi: Arkadaşlarımızın aydın oluşu, yani kitaptan okuyup dünyayı görme eğilimlerinin baskısıdır, diyoruz. İçlerine de bir takım ajanlar girdiyse onların da kışkırtmasıdır, diyoruz. Ve bunu yapmakla, Sosyalistler arası kardeşlik havası bozuluyorsa, fiilen, bu emperyalizmin özlediği ve hergün kışkırttığı durumdur. Yani CIA'nın adeta istediği oyunu elimizle yapmamız olur. Bunu yapmayalım, diyoruz. Bütün çırpınışımız budur.

Bu noktada bu kadarıyla yetinmemizi doğru buluyorum.

Evet, artık sıraya koyalım. Efendim? Buyurun. Buyurun efendim, rica ederim. Herkes...

Bir Eleştirici: Şimdi, arkadaşlar. Birçok arkadaşlar kalkıyor, hele ki Halil Berktaş arkadaşımız, asistan falan, bir yazının içerisinde söylenmek istenen bir şeyi... Bir dakika.. Peki. Peki.

Şunu sormak isterim, o zaman: Siz yazıda, orada, örgütlenmenin, yani bir Proletarya Partisinin gerekliliği, ordunun, pardon, halkın büyük çoğunluğunun tarafsızlaşmasını, ordunun ikiye bölümünü koyuyorsunuz. Arkadaşlar nasıl bunu ters anlayabiliyorlar? Bunun niteliğini anlamak istiyorum. Ben bu arkadaşlar yani...

H. Kıvılcımlı: Evet. Şimdi bu tartışmaya girersek, arkadaşlarımız, tabii, saygı gösteriyoruz sorusuna ama buna girersek: Oradan cevap gelecek, falan. Yeniden demin kapattığımız bahsi bir daha açmış olacağız. Özür dilerim arkadaştan. Bu soruyla yeniden, şu an için kapanmış bir konuyu açmayalım. Sabahı da buluruz, bitmez konu.

Öteki sorulara karşı bir iki konuşma yapayım.

İlk kağıdı getiren hangi arkadaşımızdı? Soyadı neydi acaba adı? Kenan Alyörük. Teşekkür ederim.

Şimdi, efendim, 1957... Türkiye'de Vatan Partisi 1954 yılı kuruldu. Bunun bir de Gerekçesi var. Yani teori ile pratiğin bir arada olması için. O Gerekçe, işçi arkadaşlarca oturuldu beraber, tartışıldı, son biçimiyle Parti'nin ideolojik platformu oldu. O anda basamadık onu. Tüzük-Program o platforma göre kuruldu. 57 senesinde, son seçime gireceğimiz sırada, bu platformu yazılı-basılı şekilde yayınlamak icabetti.

Fakat o sene Türkiye'de birdenbire, birkaç sene sonra patlayacak olan değişikliğin adeta prodromları (öncü habercileri) gibi olaylar başladı. Bu en başta, iktidar, Finans-Kapital iktidarı olan DP örgütünün başındakilerde görüldü. Menderes'ten bahsediyorum.

Bu Menderes, Amerika'dan 300 milyon dolar istedi. Amerika bunu vermedi. Bayar'ı gönderdi, alamadı. Başka kombinezonlar (düzenleme) yaptı, alamadı. Bunun üzerine, döndü, Ben Moskova'ya gideceğim, o verecek, şeklinde, Krusçev de Ankara'ya gelecek, şeklinde beyanatta bulundu.

Bunu bulunur bulunmaz, Amerika'daki Finans-Kapital organlarından bir gazete (iyi hatırımda değil, ismini şimdi hemen hatırlayamadım, yalnız notlarım vardır, izledim bililtizam o zaman), Menderes hükümetinin artık yıkılması lazım geldiği anlamına gelen uzun bir makale yazdı. Ve bu sinyal üzerine, Türkiye'nin bütün o zamanki muhalefet partileri:

İnönü, Bölükbaşı vb.. hepsi birden Anadolu'ya yayıldılar. O temayı, Amerikan gazetesinin temasını işlediler. O tema da: Menderes yıkılmalıdır, artık meşruiyetini yitirmiştir. Yahu, dü-

ne kadar siz bunu söylemediniz, Amerika söyledikten sonra mı aklınıza geldi? Geldi. Böyle bir Türkiye'deyiz.

İşte bu durumda, Menderes'in de bir İnebolu Nutku vardır. Bu İnebolu Nutkunda: O zamana kadar bize, yani sosyalistlere karşı, bütün "hayır, yalan söylüyorlar" diye söyledikleri, yaptıkları atıfları, kendisi ikrar eder bir nutuk oldu.

Orada... Nutuk yanımda değil, olsa okusam, ibretle dinlemiş olurdu. Yalnız özeti şu, diyor ki: *"Birtakım politika madrabazları, Türkiye'nin ekonomisini, Türkiye'nin üretimini vb. talan ederek yabancılara satmak istiyorlar."*

Bunu Menderes mi söylüyor, biz mi söylüyoruz? Şaşırdık, dinleyince. Menderes söyledi. 'Ve böylece, Türkiye'yi yeniden sömürge yapmak istiyorlar', falan...

Evet, bunu şimdiki kuşak okumamıştır ama, o Gerekçe kitabının başında o pasaj var. Arkadaşımızın sorduğu, 1957 basımı kitapçığın, broşürün önsözünün üç pasajı vardır.

Birinci pasajı: Menderes'in ağzından çıkmış, ikrar ettiği, yani bizim için o zaman düşman sayılan bir Partinin baştaki adamının itiraf zorunda kaldığı pasajdır. Onu koyduk.

İkinci pasaj: bundan netice olarak çıkıyor. Menderes bir de bakıyoruz: *"Biz köylücüyüz"* diyor, *"Köylü Partisiyiz"* diyor. Yalan söylüyor, başka. Ama söylüyor ya bunu. Hani "söyleyene bakma, söyletene bak." derler eskiler. Bütün mesele. Menderes'i sıkıştırıp da bunları söylemek zorunda bırakan ortamda o sırada. Ve bu ortam bize birtakım şeyler anlatıyor. *"Köylüler, bunların istediği sizin nafakanızı almaktır."* diyor, öteki bezirgan partiler için. Kendisi sanki onu koruyormuş gibi.

Ve o arada da, gene işittiğimiz, gene o günlerde: Menderes, *Ağır Maden Sanayii Sendikasının Fahri Başkanı* seçiliyor. Böylece, Menderes: bir anda bakıyorsunuz, -hani bizim İşçi-Köylücü arkadaşlar var, onlar gibi- hem işçi, hem köylücü oluveriyor. Biz de o söze "Maşallah" diyoruz. Aşkolsun. İnşallah bu işte samimidir Menderes. İnşallah sonuna kadar sendika başkanı kalır. İnşallah Köylü Partisi olur. Dediğimiz bu. İkinci pasajı bu.

Burada bitiyor. Üçüncü pasaj geliyor, Önsözün. Orada da: "Bi-ze gelince", diye başlıyoruz. Türkiye'de İkinci Kuvayimilliyeye seferberliği istesek de, istemesek de başlamıştır, diye bitiriyoruz.

Yani, Menderes'in İkinci Kuvayimilliyeye'de... Çünkü bir "Mavi Hikaye" dolaşılıyor. Dolaştırılıyor daha doğrusu. Neden dolaştırılıyor? Hepiniz bunu kolayca anlayabilirsiniz. Benim açıklamama lüzum yok. Güya biz orada, Menderes... Kimse okumamış ya orayı, şimdi nüshası da tükendi, aksi gibi. Belki bastıracağız ama o zamana kadar yalan yalandır, diyorlar. Atalım. Biz orada Menderes'i: İkinci Kuvayimilliyeye lideri ilan etmişiz. Bak, bak, bak!.. Yani, e bu kadar olur! Burada, ne ile izah edeyim ben bu tarzda "Mavi Hikaye"nin anlamını?

Eleştirici: Affedersiniz ama ben okudum onu. Üçüncü paragrafın altında: "Sayın sendika liderimiz Adnan Menderes", ifadesi vardır. Ben okudum, yani üçüncü paragrafın altında vardır. Cümle ... Alttan üçüncü satırda.

H. Kıvılcımlı: Ha, ne diyoruz?

Eleştirici : Sayın sendika liderimiz Başvekil Adnan Menderes...

H. Kıvılcımlı : Yok, o ikinci pasaj.

Eleştirici : Hayır efendim, ben okudum.

H. Kıvılcımlı : İkinci, evladım! Ben yazdım. Siz unuttabilirsiniz. Yanımda olsa, size okurdum. Güzel olurdu. Yanımda yok, maalesef. Öyledir, bir daha okuyun. Göreceksiniz, ikinci pasajdır. Arada bir mesafe bırakmışızdır. Üçüncü pasaj: Menderes'in adı yok artık orada, ikinci pasajdadır. İnşallah böyle kalır, diyoruz. "İNşallah", "Maşallah"ın Türkçe'de ne olduğu biliniyor.

Eleştirici : Affedersiniz; ama benim için ha altında olmuş, ha üstünde...

H. Kıvılcımlı : Ha, o başka. Sizin için öyle. Ama bizim için, orada bir durum var. Yani biz Menderes'in bu tutumunun inşallahlık, maşallahlık bir nesne olduğunu, bir alay konusu olduğunu söylüyoruz.

Eleştirici: Hocam, bugüne kadar, Türkiye'de devrimci mücadeleye verenleri Karagöz olarak niteliyorsunuz. Fakat Türkiye'yi 1954 senesinde, petrolleriyle, madenleriyle peşkeş çekenler sendika lideri olarak parti tüzüğüne başına geçiyor. Yani, ben bunu anlayamadım.

H. Kıvılcımlı : Yok öyle bir şey canım.

Eleştirici: Okuruz, hocam. Ben getirdiydim, bu toplantı er-telendiği için bugün yanımda yok.

H. Kıvılcımlı : Evet. Orada, sendikacıları ben... Yani, tuhaf durumda kalıyor insan. Gangster Sendikacılık, Türkiye İşçi Sınıfının başına musallat olmuş bir ahtapotur diye, hem de yazılı şekilde, belki yüz defa bunu tekrarlamış bir arkadaşınızm. Şimdi siz, sendika gangsterlerini benim Vatan Partisi'ne, yahut Proletarya Partisine lider durumuna getirdiğim, yahut gösterdiğim anlamını söylüyorsunuz. Buna şaşmaktan başka elimden bir şey gelmiyor.

Ancak, tabii, ben işte söyleyim ki, yanılıyorsunuz. Öyle bir şey yok. Tam tersine, yani bütün tamamımız: İşçi Partisini kuran aristokrat sendika liderleridir. Bu aristokratların içinde, kendi ilan ettikleri gibi. İşçi Partisi'nin ilan ettiği gibi, gizli ajanlar da çıkmıştır. Çoğunluğu da işçi gangsterleridir. Yani Amerika'nın taklidini yapan, CIA'nın buradaki ajanlığını yapan gangsterlerdir, diyen insanım ben, yazanım. Yani bunu çeşitli ve çok defa yazmış bir arkadaşınızm.

Şimdi, siz bunun tersini söyleyince... Demek öyle doldurulmuşsunuz ki, okuduğunuzu da...

Eleştirici : Bu ifadeyi beğenmiyorum.

(Anlaşılmayan sözler)

H. Kıvılcımlı: Hayır, yahut zihninizde öyle dolmuş ki. Öyle dolmuş ki zihniniz, atamıyorsunuz. Yani, o önyargı halinde. E, biz bu önyargılarla nasıl savaşıyoruz? Ancak böyle arkadaşça konuşmakla. Değil mi?

Bundan dolayı, varit değil, çocuğum. Buna, işte arkadaş, şey derler, yani sosyalist edebiyatında "Mavi Hikaye" derler.

Bu bir "Mavi Hikaye"dir. Maksat da, akıllarınca, herhangi bir teorik ve pratik eylemi çürütmektir. Çürümez. Yalanla olmaz. Yani yalan, yanlış hesap Bağdat'tan döner.

Gene, ikinci soru: Kürt Sorunu karşısındaki tavır ne olmalıdır? Halk savaşı ve sınıf savaşı nedir? Aynı şeyler midir? Türkiye'deki hakim üretim biçimi ve iktidarın siyasi niteliği nedir?

Şimdi, kardeşlerim. Türkiye'nin bir Doğu Trajedisi var. Ve bunu ben, daha açılmadan önce, "Doğu Üniversite" sinde dört buçuk sene geceli gündüzlü etüt etmiş bir arkadaşınızım. O trajediyi. O trajedi ölçüsünde bana açılacak suallerin hepsini çok küçük görüyorum. Yani bu sorular, o trajedinin soruları değil, evvela.

Ondan sonra, o konuda, her defa karşılaşıyoruz. Yerden göğe kadar hak veriyorum soran arkadaşlarıma. İçlerindeki acıyı çok iyi biliyorum. Ben de, aynen o acıları dört buçuk sene yaşamış bir arkadaşınızım. Ancak, demin o silahlı savaş, falan filan meselelerinde olduğu gibi, bu konunun da böyle geniş salonlarda, tamamen demokratik bir hava içinde tartışılıp, konuşulup, çözüme bağlanacak konulardan olmadığına kaniim.

Bana, başka bir arkadaş, İstanbul'da bir seminer sırasında, kalktı: Lenin'den milliyet davası hakkında şöyle beş on tane pasaj okudu. Bunlar doğru mu, dedi. Tamam, doğru dedim. E, ne susuyorsunuz, dedi. Affedersiniz: "Sıkmıyor, ondan", dedim. Yani, kaba bir söz ama...

Şimdi, yani, bu konuda konuşmak, kuru kabadayılık biçimiyle olmaz, arkadaşlar. Zaten bu konuda konuşulacak tek söz de yersiz, boşa söz olur. Bu, ancak eylemlerin konuştuğu bir alandır. Ben bu kadar söylüyorum. Bu konudaki derdimi, arkadaşların açtırmamalarını özür dileyerek rica ediyorum.

Halk Savaşı ile Sınıflar Savaşı aynı mıdır, diyor. Aynıdır, kardeşim. Bizim için sınıflar savaşı, halk savaşıdır, halk savaşı da sınıflar savaşıdır. Evet, yani bunun açıklanacak bir yanı yok. Doğrudur, öyledir.

Bir de, bizim Türkiye'de hakim üretim biçimi nedir? Ve iktidarın siyasi niteliği nedir?

Bunun hakkında şimdiki kadar bir sürü -hatta hap gibi böyle, yutulacak biçimde özetlemeler de dahil- açıklamalar yaptık ama, arkadaşımız okumamış. Olabilir. Mutlaka okusunlar, okumaları şarttır, demiyorum. Yalnız, o açıklamaları iki sözcükle, kısaca söylersem, tekrarlısam, özür dilerim, yani ayırtılarına girmesem. Çok konuştuk onu.

Türkiye'nin üretim biçimi melez bir üretim biçimidir. Zaten bütün problem de oradan çıkıyor. Yani kapitalist midir, yoksa prekapitalist midir? Her ikisi de bir aradadır. Karma ekonomidir.

Hem Tefeci-Bezirgan ekonomi, yani 7 bin senelik batmış çıkmış medeniyetlerin bütün batış çıkış mekanizmasını gütmüş olan Tefeci-Bezirgan sınıfının ekonomisi: Türkiye'nin 500 kasabasını tekeline almış ve onu adeta sıkıyönetim altında idare ediyor. Hem de, büyük şehirlerimizde, onunla rezonansı paralel düşen, yani onun kadar, Tefeci-Bezirgan kadar dejenere olmuş, soysuzlaşmış, yani Derebeyileşmiş bir sınıfın tam karşılığı olan, modern kapitalizmin soysuzlaşmış, Derebeyileşmiş, ölüm çağındaki Finans-Kapital egemenliği şeklindeki kapitalist düzeni vardır.

Bu iki düzen birbirleriyle sarmaş dolaş olmuştur. Ekonomik temel açısından. Türkiye'nin üretim biçimi böylece, dünyanın gerek Modern, gerek Antika Tarihinin en dejenere, en soysuz iki üretim biçiminin melezi, kurmasıdır. Ve bütün başımızın belaları da zaten bundan geliyor.

Bu melez ekonomi üzerindeki politika iktidarının niteliği de, hepimizin gözünüm önünde: bir Oligarşi iktidarındır.

Ana çizisinde, bu Oligarşi, yalnız büyük şehirlerin Finans-Kapitalistlerinin tahakkümü olmakla kalamayacağını öğrenmiş, 1945'den beri, 50'de iktidara getirdiği DP ile birlikte, Tefeci-Bezirgan sınıflarımızla Finans-Kapital zümremizin birbirlerini çengelleyip; Türkiye'yi, 35 milyon insanı sömürge yaptıkları bir iktidar sistemi icat etmiştir. Ve bu iktidar sistemi. 27 Mayıs'ın ister istemez bilinçsiz kakın Vurucu Gücüyle DP biçiminde devrilmiş olmasına rağmen, ondan sonra, sınıf savaşı ve sınıf bilinci olmadığı için, devrimci gücümüzün, vurucu dev-

rimci gücümüzün adeta kendisi de farkına varmaksızın, hazırca tekrar bir Finans-Kapitale iktidarı devretmesi biçiminde, AP iktidarı şekline girmiştir.

Bundan dolayı, Türkiye'de bu -affedersiniz yani- piç ekonominin bir piç iktidarı tahakküm etmektedir.

Atilla Sarp'm birinci sorusuna ilişkin ilave sorusu: Türkiye'de devrimci çalışma, Sovyetlerde görüldüğü gibi, devrimcilerin...

Evet. Rica ederim, buyurun.

Bir Eleştirici: Bu daha önceki sorunuzla ilgiliydi, bir şey. Proleter Devrimci Aydınlik'ın, sayısını hatırlamıyorum, oradaki "**Deccal Kapımızı Nasıl Çalıyor?**" konulu bir yazınızda, Kürt Meselesi hakkındaki görüşleriniz şuydu: Türkleşmiş vatandaşlar, bunlar kendilerini Türk falan sayıyorlar. Bu soruyu da böyle

H. Kıvılcımlı: Hangi?

Eleştirici: "**Deccal Kapımızı Nasıl Çalıyor?**", şeyinizde bu böyleydi. Biz yanlış anlamadıkça.

H. Kıvılcımlı: Ben hayretler içindeyim!..Evet!..

Eleştirici: Ayrıca bu meseleyi böyle ufak yollu geçiştirmeniz de anlamlıdır, sanıyorum. Eğer, daha önce dediğiniz şeylerde ısrar ediyorsanız, tekrar açıklayınız. Veyahut da bu konudaki yetersizliğiniz falan söz konusu olabilir. Bütün devrimcilerin, bütün Marksistlerin her yönde tam oldukları anlaşılmaz, hiçbir zaman için. Yani bu konuda bir açıklama yapmanızı..

H. Kıvılcımlı : Teşekkür ederim. Sağolun.

Şimdi, çocuklar, gerçi geçmiş, kapanmış bir soru ama arkadaşımızın ne kadar hassas olduğunu görüyorsunuz. Üzülerek geldi, konuştu. Ona bir açıklama yapmak, birkaç kelimeyle gerekir.

Yalnız, söyleyeyim ki, o "**Deccal Kapımızı Nasıl Çalıyor?**" da yazmakta, tam bunun tersidir iddiam. Demek ki böyle anlaşılmış. Bizim yazılarda bir şeylik var... Ya öztürkçe yazmıyoruz, yahut herhangi bir terslik, ters anlaşılış çok oluyor. Yalnız, şunu söyleyeyim ki, oradaki Doğulu vatandaşların Türkleşmesi, Türkleşmemesi diye bir şey hiçbir yerde geçme-

miştir. Fakat benim, konuşmalarım da, daima, orada geçirdiğim dört buçuk senelik "Üniversite" tahsili dediğim hayatımda gördüğüm, anladığım ölçüde anlattığım bir gerçeklik vardır. Orada gözüm önünde geçmiştir. Bir nevi sömürge metoduyla oraya, işte belirli bir ırkın elamanları göç ettirilmiş, iskan ettirilmiş. Maksud da, oradaki, anadili, ana toplumu -temsil dedikleri eskilerin- asimile etmek (eritip sindirmek, kana karıştırmak). Ben onları orada gördüm, gayet somut örnekleriyle.

Bütün bu teşebbüslerin hepsinin, bazen ağlanacak kadar, bazen de gülünecek kadar başarısızlığa uğradığını da gördüm. Bundan dolayı orada, herhangi bir asimilasyon olmuş değil. Tam onun zıddı olduğunu gördüğüm için, bu gördüğüm gerçeği de, her zaman bu konuda konuştuğum (ama böyle toplanılarda değil), konuştuğum arkadaşlara sık sık açıklamışım.

Oradaki toplumun, Doğu Toplumunun bir de sosyal karakteristiği vardır. Onu bizim politikacılarımız değil, sosyalistlerimiz bile henüz pek daha anlamış değiliz. Oysa o karakteristik, orada adeta uygarlık öncesi, sınıflı toplum öncesi toplum biçimlerinin yaşadığıdır. Yani İlkel Komuna... Aşiretler denilen şeyler orada İlkel Komunadır. İlkel Komuna'da, bildiğimiz gibi, insanların hepsi silahlıdır. Evet, yani bütün vatandaşlar eşit, kan kardeşi oldukları gibi, dışarıya karşı savunmaları için tepeden tırnağa silahlıdır. Hala da bütün trajediler bu realiteden kaynak alıp yürüyor.

Hepsi kan kardeşi olan... Yoksulluk içinde, o başka... İlkellik içinde, tabii. Ama kan kardeşi olan -her ne kadar bu kan kardeşliği ilişkileri çözülmüş ve çözülmekte ise de, gene de ilkel tipiyle az çok devam eden- bir toplum biçimidir. Bu biçimi, dışarıdan göndereceğimiz birkaç yüz, birkaç bin aileyle asimile etmek hayalden ibaret kalır.

Çünkü onlar hem örgütlüdürler, hem silahlıdır. Hem de kan kardeşi tipinde birbirleriyle gayet sıkı ve kültür üçüzünün bütün gücünü. Yani, dans, müzik ve şiir dediğimiz üçüzü; bütün halinde, birlik halinde yaşayan toplumcuklardır. Onun için onlara, yani kurşun işlemez. Değil ki, temsil, asimilasyon gidip de

onları çözsün, onlara etki yapsın. Ve bu yüzden de, bütün o sömürge politikacısı kafasıyla yapılan teşebbüsler boşa gitmiştir.

Bu arkadaşımıza yalnız bu kadarını söylemiş olursam, diğer anlayışlarının, benim anlayışım ve görüşümle ne kadar aykırı düştüğünü kendisi de çıkarabilir. Bir daha okursa, belki o zaman anlar. Kısa geçmemin sebebi de, bu kısa açıklamamın ta kendisidir. Yani devrim, devrimci aksiyon, devrimci gevezelik değildir. Onu hiç unutmamak lazım.

Sonuncu soru: Sizce, siyasi iktidar savaşı yapacak bir Partiyi hangi sınıf kurar? İktidara nasıl gelir? Türkiye'de işçi ve köylü iktidarı ve ondan sonra da proletarya iktidarı ne ile ve nasıl kurulur? Halk savaşı sizce ülkemizde nasıl başarıya ulaşır? Halk savaşından neyi anlıyorsunuz?

Efendim, en alttakinden başlayalım. Halk savaşından neyi anladığımı açıkladım: Sınıf savaşıdır, sınıfların savaşıdır.

Türkiye'de bu ne zaman, nasıl başlar? Türkiye'de sittin-senedir başlamış bu, devam ediyor. Yalnız, arkadaşımızın sorduğu galiba o değil de... Başlamıştır çoktan, geceli-gündüzlü sınıflar savaşı oluyor, halk savaşı oluyor...

Ancak, bu savaşın aşamaları murat ediliyor galiba. Ve bu aşamada, sadece sınıflar savaşının yaman atlayışı ne zaman olacak diye bana soruluyor.

Bu, yani falcılık olur. Bizden böyle bir şey beklemek biraz güç olur. Ancak, prodromları (öncü, haberci) semptomları nedir diye sorulursa; hepimizin, o arkadaşımızın da, benim de, hepimizin de okuduğu ve demin kısaca birkaç sözle anlatmaya çalıştığım birkaç eleman vardır. Onları göz önünde tutarız, Ona göre, o kritik anda mıdır halk savaşı, sınıflar savaşı Türkiye'de? Yoksa, birikim aşamasında mıdır? Bir şey söyleyebiliriz.

Yalnız, bu birikimin ne zaman devrim patlamasına gireceğini, bizim en büyük Ustamız Marks ve Engels -bilhassa tabii ki Marks Usta'nın formülü vardır, biliyorsunuz, "**Zur Kritik...**"in önsözünde- orada kendisi söyler: Bunun ne zaman geleceğini hiç kimse kestiremez, der.

Ve Fransız tarihçisi Michelet de, o ünlü "**Fransız Devrimi**" eserinde şöyle bir pasaj yazar. Hoşuma gitmiştir, her zaman

tekrarlarım. Der ki: 18'inci yüzyılın başında (Fransa için, o zamanki), herkes devrim bugünden yarına oldu olacak, geliyor ha, patladı falan, diye heyecan içinde beklesirdi. 18'inci yüzyılın ortasına geldik, Devrim gelmedi. Gene, vardı geldi Konya 6 saat, Devrim geliyor, gelmedi falan... bekledik... En sonra yorulduk, diyor. Ve unuttuk. 18'inci yüzyılın sonuna geldik, 1789 yılı, bir de baktık ki, bizim unuttuğumuz Devrim; bir gün ansızın patlamaz mı? Bu ne tecelli, cilvedir, ey Sosyal Devrim? diye, orada bir aşıkane beyanatta da bulunur.

Bu şaka biçiminde koyduğum pasaj bir realiteyi gösteriyor, O atlama üzerinde,biz Marksistler değil, burjuva tarihçi realistleri bile kehanete kalkmazlar. Kalkamayız.

Onun dışında, yani problemin bu üçüncü sorusu birinci olduktan sonra, siyasi iktidar savaşı yapacak örgütün ne olduğunu bar bar bağıyoruz. Proleterya Partisi, yani İşçi Sınıfının Partisidir diyoruz. Ama TİP tipinde: Sendikalizme, yahut Parlamenterizme -batağa oturur gibi mandanın- oturmuş bir Parti değil.

Türkiye 'de işçi köylü iktidarı ve ondan sonra proletarya iktidarı ne ile ve nasıl kurulur? Bizim savaşmamızla. Devrimcilerin, Proleterya Partisi içine girip savaşmalarıyla olur. Buna, bu kestirme iki sözden başka cevap vermek gerekmez.

Buyurun efendim. Buyurun. Zaten sözlerimiz bitti. Bir arkadaşımız bir soru, yahut işte eleştiri yapmak istiyor. Müsaade ederseniz. Bence yapsın arkadaş. Buyurun.

Bir Eleştirici: Eleştiri değil, efendim. Sadece soru soracağım. Demin bir arkadaşımız, Vatan Partisi'nin bu Gerekçesinde, yazısında Sayın Hikmet Kıvılcımlı'nın yaptığı varyasyona ne kadar şaştığını ifade ettiler. Hikmet Kıvılcımlı. Yani, bizim galiba, yaşlıların müşterek bir tarafı var: Şaşmakta birleşiyoruz.

Şimdi, benim de şaştığım bazı şeyler var. Bu konuda iki sorum olacak.

Siz iki sene, Türk Solu'nda Milli Demokratik Devrimler aşaması mücadelesi uğruna yazılar yazdınız, devamlı olarak. Sonra bunun devamını Aydınlık'ta izledik, bir sene. Herhalde bunu, sonradan çıkardığınız **Milli Demokratik Devrimler Zortlamas**'na materyal toplamak için yapmıyordunuz.

İkincisi: Yine bu Milli Demokratik Devrimler Zortlaması'nda dört kategorik tasnif yapmıştınız Bir Eneski Sosyalistler, ikincisi Eski Sosyalistler, üçüncüsü Yeni Sosyalistler, dördüncüsü Enyeni Sosyalistler... Şimdi Eneski Sosyalistlerden Enyeni Sosyalistlere gelinceye kadar, orada gösterdiğiniz kişiler hangi ölçülerle yan yana getirilmişler?

Benim bildiğim kadarıyla, bu ölçülerin hiçbiri şey değildir, yani.

Hikmet Kıvılcımlı: Doğru değildir...

Eleştirici: Doğru değildir. Ve açıklanması bile, yani bu şekilde açıklanması bile bir alay şeklini gösteriyor. Çünkü yani bir bu devrimci eylem içinde, gerek formasyonları ve gerekse eylem içindeki işgal ettikleri süreç ve görev bakımından çok farklı insanları yan yana getirmekteki ölçü, kullandığınız ölçüyü ben de merak ediyorum. Bundan sonraki, yani çalışan genç arkadaşları isimlendirirken, aynı şeyden ben de yararlanmak diye düşünüyorum herhalde.

Hikmet Kıvılcımlı: Teşekkür ederim, ism-i alinizi rica edebilir miyim?

Eleştirici: Hayati Tüzün.

Hikmet Kıvılcımlı: Teşekkür ederim. Kaç yaşındasınız, beyefendi?

Eleştirici: 52.

Hikmet Kıvılcımlı: Teşekkür ederim. Bendeniz 70 yaşındayım.

Eleştirici: 70.

Hikmet Kıvılcımlı: 70 yaşındayım.

Eleştirici: 70 yaşında. 18 yaş fark var.

Hikmet Kıvılcımlı: Bilgi olarak veriyorum.

Eleştirici: Evet, ben de onu söylüyorum. Şefik Hüsnü ile sizin aranızda da 18 yaş fark var.

Hikmet Kıvılcımlı: Yok, o kadar değil.

Eleştirici: 18 değilse, 16'dır efendim. Yaşını ben size açıklayabilirim.

Hikmet Kıvılcımlı: Tamam, evet. Onu açıklarsınız. Evet O kadar değil yalnız. Onu da biliyorum. Neyse, mesele yaş me-

selesi değil de, sizin yaşınız gereği yakından tanımanız imkanı olan olaylar nerede başlayabilir diye kestirebilmek için sorudum. Affedersiniz.

Şimdi, birinci soru, tabii her arkadaşın aklına geliyor. Türk Solu'na yazı yazdın mı? Yazdık. Aydınlık'a yazdın mı? Yazdık. Hatta yazı yazmadan Önce...

Dinleyiciler: Ses..

HikmeH?ij İ'Wa İ: Ha, pardon..

Önce Türk Solu'na, sonra Aydınlık'a yazı yazdın mı? diyor. Yazdık. Tabii. E, bu yazıları yazarken, bunların Demokratik Devrim üzerinde durduklarını bile bile, Demokratik Devrime de sonradan "Zortlama" ismini koymak suretiyle aykırı düştüğüne göre, neden onlarla bir arada yayın, yazı yaptın diyor.

Şimdi, eğer okumuşlarsa o kitabı, orada, bizim Demokratik Devrime aykırı bir düşünce taşıdığımız anlamına gelir tek satır yoktur. Nereden çıkıyor bu? Tam tersine, bu Demokratik - MDD'ci diyoruz onlara kısaca- bu MDD'ci eğilim Öyle azıttı ki: Demokratik Devrimi yeryüzünde biz icat ettik gibi bir hava taşımaya başladı zamanla.

Bu iki yayın da çıkmadan önce, onun girişimcileri geldiler, çıksın mı, dediler. Çıksın dedik, çok iyi. Çünkü biz o zaman da Sosyalist'i yayınlıyorduk. Birçok mali ve başka nedenlerle Sosyalisti çıkaramaz duruma gelmiştik. E, hiç değilse başka bir yayın çıksın. O arkadaşları da az çok bir yerlerden tanıyoruz, tanıyabildiğimiz kadar. Yüzde yüz bilmiyoruz tabii. Bu ideoloji alanındaki kapasiteleri ve tutumları, tamamen benim için bilinmez bir alan. Ama iyi niyetlerini görünce: Hay hay, çıkarın. Yazar mısın? Başımlla beraber. Yazdık da.

Yalnız, yazarken dikkat ettik ki: Bu arkadaşlar, Demokratik Devrimi -hani gelinin kapı arkasında süpürgeyi keşfedişi gibi keşfettikleri ve icat ettiklerini anlatır bir duruma düştüler.

E, yok öyle bir şey. Türkiye'de Demokratik Devrim, en az 35 sene önce legal yayınla, 50 sene önce de daha başka yayınlarla, Demokratik İnkılap adıyla savunulmuştur.

Yalnız, bunu böyle bir ölü formül papağanlığı şeklinde yapmamıştır. Her sosyalist partinin kapitalist düzeninde bir Mini-

ma Programı vardır, bir de Maksima Programı vardır. Minima Programı: Demokratik Devrim programıdır.

Şu halde, Demokratik Devrimden bahsedecek devrimci, onun soyut bir papağan tekerlemesi biçiminde kullanılmasını her şeyden önce gidermesi gerekir. Onun asıl Minima Program anlamında somut, halka, en basta işçi sınıfına yapılacak teklifleri üzerinde. Önerileri üzerinde ısrarla açıklamalar yapılması lazım.

Benim gördüğüm, bir de baktık ki, Aydınlık da, Türk Solu da habire, MDD'ciyiz, MDD'ci olmayan kafirdir, neüzübillah falan... Bu tarzda bir... Yahu çocuklar, ne yapıyorsunuz falan... Tamam, diyorlar. Lenin de böyle söyledi. Marks da böyle.

Be kardeşim, biz Türkiye'de yaşıyoruz: Türkiye halkına, bu Demokratik Devrimin, sloganının (parolasının) özünde yatan Minima Program üzerinde hiç mi bir şey söylemeyeceğiz? Vay falan filan diye, gene ateşe devam.

Ha!.. Anladık ki. bunlar, tamamen birtakım Marksizm softaları diyorum ben, yahut yobazları. O durumda bir gelişme için deler... E, bunu elbette eleştirecektik, Ve onu yaptık sonunda.

Bundan dolayı, Türk Solu ve Aydınlık Dergisine yazı yazma... Yani oraya yazdığımız imza ile yazılarımızdır. Ve tabii her şeyden önce kendi imzamızla yazdıklarımızdan hesap verimiz. Yazdıklarımız hakkında bir soru açılmadı. Yalnız niçin yazdığım soruldu. Niçin yazdığımı da, bu kısa açıklama ile anlatmış oldum.

Yani Demokratik İnkılap sözünü, Demokratik Devrime çevirmekle onun başına bir Milli koymakla, bir yenilik yapmak... Hadi yaptın. O yeniliğin bir de özü var, Minima Programı var. Vatan Partisi kalkmış, 15 sene önce, 30 sayfalık gayet somut, iktidara bu akşam gelirse, ertesi sabah Türk Milletine gözünü kırpmadan hemen uygulayabileceği ne teklifler yapılabilir dence, o teklifleri özetlemiş ve sunmuş. Neden bunlar üzerinde durulmuyor? Bu milletle aramızın ısınması, bağlantı kurmamız nasıl doğacak?

Bunu düşünmüyor arkadaşlar. Ne kadar alafranga söz varsa, hepsini ucuca getirip, tesbih çeker gibi çekerekten, bir nevi ko-

lay devrimcilik -yani devrim frazeolojisi dedikleri- devrimci söz ebeliği durumuna düştüler. E, bu kadar da Marksizmi kolayına almak, yanlıştı tabii, bunu eleştirmek lazımdı.

Eleştirmeye gelince, ideolojik eleştirmeye: Orada da söy-le-diğimiz gibi, ne kadar seversek sevelim, (hatta ne kadar seversek, o kadar daha çetin bir şiddetle) meydan muharebesi vermek konudur. Yani ideolojik kavga, herhangi bir yanlış kökünden kazımak kavgasıdır. Bir sınıflar savaşının, düşünce alanında uygulanmasıdır. Orada kimsenin gözünün yaşına bakılmaz.

Onun için, biz de, en can alıcı problem odağında: "**Zortlama**", "**Demokratik Zortlama**" kitabını, yahut "**Devrim Zortlaması**" kitabını yayınlamak zorunda kaldık.

Öteki açıklamalara gelince: Arkadaşım, bir defa alay konusu yaptığımı söylüyor. Ben biraz şakayı severim. Çünkü Nasreddin Hoca ve Karagöz ülkesinde yaşıyoruz. Halkımın şakayı sevdiğini çok iyi bilirim. Ve ben de, küçükten beri, halkımın bu psikolojisine yatkındır. Ama bunu, belki de bazı güç anlatılır konuları, göze daha popüler biçimde koymuş olmak amacıyla yapmaya çalışırım. Kimseyi küçük düşürmek, tahkir etmek, falan... Yani alay kavramında kullanmam, sevmem o biçim kullanmayı.

Onun dışında asıl **Zortlama**'da dört kategori var, diyor:

Eneski Sosyalist, Eski Sosyalist, Yeni Sosyalist, En Yeni Sosyalist... bunları hangi ölçüyle koyduğumu soruyor. Anlaşılan, gene bu arkadaşım, pek dikkatli okumamış. Orada ölçüsü de var.

Orada diyorum ki: Türkiye'de sosyalizm savaşı, Bilimsel Sosyalizm savaşı içinde rol almış kuşakların karakteristiği yapılırken -ne dünyanın falan ülkesinde yahut falan üniversitesinde tahsil-i ulüm eylemek (ilimlerin öğrenimini yapmak) falan, bunlar değil- ateş çizisi içine girmiş kuşak, o ateş çizisi içindeki ilişkileriyle ele alınırsa, ona göre şu basamakta veya bu basamaktadır, denir. Anlatabildim mi? Ölçü vardır ve o ölçü orada da konmuştur.

Bundan dolayı, o isimleri korken, Türkiye'de Bilimsel Sosyalizmin ateş çizisi içine girildiği zaman, hangi kuşaklar o girişin içinde iyi veya kötü, az veya çok bir iz bırakabilmiştir? Hangi kişilerle deyimlendirilir? Onu koymak, somutlaştırmak için gerekti. Ve ona göre bir ayırım yaptık.

Ve o ayırımı, orada da söylediğim gibi, biz eski nesil hiç olmazsa, yani Eski ve Eneski kuşaklar kendiliğinden yapmıştık. Yani, birimiz ötekine, hot zot ederek, ben senin üstündeyim. falan diyerek değil; kendiliğinden, o savaş ateşi içinde, kaçınılmaz bir yoldaşlığın, bağlılığın, karşılıklı sevgi saygının, tabii eleştirinin de, hakim olmasıyla kendiliğinden bir hiyerarşi kurulmuştur. Onu da orada belirtiyoruz.

Ve bu hiyerarşide, falan, falan, falan isimler bize bir "point de repere" (yön gösteren nokta) olur. Yani mutlaka hareketin, işte, özünü cebinde taşıyan insan anlamına değil; karakteristiğini vermek için o kuşağın, işte şu isim... Hepsinden de tercihen ikişer isim aldık, o bakımdan. Onun nedenini de orada açıkladık. Arkadaşım onları herhalde dikkatle okuyamamış.

Eleştirici: Okudum efendim.

H" ? ij İ Wa İ: E, o halde yanlış anlaşılımış.

Eleştirici: Hayır efendim.

Hika Yh ? ij İ Wa İ: Tekrar tavzih ettim (açıkladım). Ettiğimi zannediyorum.

Eleştirici: Edilmedi, tavzih edilmedi efendim.

HikmYh ? ij İ Wa İ: Evet, buyurun efendim. Buyurun.

Tavzih edin, rica edeyim. Yanlışımız varsa, düzeltelim.

Eleştirici: Özür dilerim...

Hikmeh ? ij İ Wa İ: İstirham ederim.

Eleştirici: Efendim, gerçi Doktor arkadaş, kategorileri anlatırken kitabında tavzih ettiğini ve yeniden burada da tavzih ettiğini, orada tasrih ettiğini (açıkladığını), burada tavzih ettiğini söylüyor. Fakat yine de ben, fikrimde musirim (direniyorum). Şu sebeple, açıklayayım.

En iltimaslı payı kendisine ayırıyor. Dr, Hikmet Kıvılcımlı arkadaş. Şefik Hüsnü ile beraber diyor, yani temsil ediyor, Eneski sosyalistleri. Şefik Hüsnü 1919'da Türkiye'ye gelip, ilk Tür-

kiye İşçi Çiftçi, İşçi Köylü Partisini kuran ve son nefesine kadar bu işçi sınıfının davasının öncüsü olarak 1959 Nisan'ında Manisa'da sürgünde ölmüş bir zattır.

Doktor arkadaş, benim bilgime göre, 1925 senesinde bu harekete katılmış. Ve 1929 tevkifatından sonra da, bu eylemin neresinde olduğu hakkında benim bilgim yok. Kendisi de bunu açıklamak mecburiyetinde değil.

Yalnız bu, bir liderle, sıradan bir parti üyesinin, kendisini bir örgüt üyesinin kendisini aynı çizgide göstermiş olması, en azından kendisi için bir iltimas payı ayırıyor, zehabını (sanısını) veriyor. Çünkü aynı mantalite ile ben de devam etsem, Şefik Hüsnü ile 5 sene bir koşuştta, bir ranzada yattığımdan ötürü ben de kendimi onunla aynı kategoriye sokarsam, gülünç olurum, zannediyorum.

İkincisi: Eski Sosyalistler derken, Nazım Hikmetle Reşat Fuat Baraner'i yan yana getiriyor. Nazım Hikmet'in ne kadar büyük bir sanatkâr, dünya çapında bir sanatkâr olduğu hakkında hiç kimsenin bir şüphesi yok. Fakat, yani devrimci eylem içinde, örgüt içinde aldığı görevle Nazım Hikmetin, herhalde Reşat Fuat Baraner'in aldığı kişiliği hiçbir zaman, en uzaktan da hi kıyas edilecek durumda değil, iki.

Üçüncüsü: Mihri Belli ile Mehmet Ali Aybar'ı getirip bir yere koyuyor. Ve onun için bana hep biraz alaymış gibi geliyor bu, sonunda da. Şimdi, Mehmet Ali Aybar aşağı yukarı biz nesildesiz. Biliyoruz- Yani bizim yaşımızdaki insanların, Mehmet Ali Aybar için, ta o talebelik hayatında kullandıkları bir sıfat vardır: "Çaycı Mehmet Ali" derler. O, çaylarda, üniversitelerin çaylarında, (o zaman her fakülte senede bir iki defa çay verirdi) o çaylarda dolaşırken, işte.. Onun emsali olan bizler de, herhalde çay peşinde koşmadığımız için, sonradan tukaka olduk. Ve Mihri Belli o zaman eylemin içinde. Eylemin en parlak, genç unsurlarından bir tanesi... Şimdi, bu Çaycı Mehmet Ali ile Mihri Belli'nin yanyana getirilmesinde, yine bana bir alay geliyor.

Dördüncüsü: Enyeni Sosyalistlerden bahsederken, yine hepimizin çok iyi, çok yakından tanıdığınız bir Vahap'la, bir Doğu'nun

bir çizgide gösterilmesi, sizi ne kadar memnun ediyorsa, e bundan önceki kategorileri temsil eden insanların da böyle yan yana getirilmesi, beni de bu kadar ancak memnun edebilir.

Yani, teessürümü ifade edebildim zannediyorum,

HikmYh?ij i'Wa ıı. Teşekkür ederim. Teşekkür ederiz. Efendim, tabii arkadaşımız biraz müteessir olmuşlar. Tabii o teessürle, duygularını burada açıkladılar. Teşekkür ederiz kendisine.

Yalnız, benim kendime, Türkiye'deki proletaryanın 50 yıllık savaşı içinde bir imtiyaz ve rüşvet, yahut iltimas yaptığım kanısındadırlar. E, bu kanısını neye dayandırdıklarını bilmiyorum. Yalnız, bilmediklerini verdiği bir rakamdan anlıyorum. 925'le öğrenmiş benim adımlı. E, demek ki, kulağına öyle fıslanmış yahut.. Çünkü yaşı müsait değil. O senede, 1925'te... Yani o zaman 5 yaşındaymış, 25 senesinde bu arkadaş. Kendisinin görmesine, bilmesine imkan tasavvur edilemez. Ancak 20 yaşını geçsin ki -eğer o yaştan sonra da sosyalizmin içine girdiyse- belki o akımın ne olduğu etrafında bir şeyler öğrenir.

Yalnız, Şefik Hüsnü ile 5 sene bir ranzada yatmış bulun-duğuna göre, Şefik Hüsnü ile herhalde konuşmuştur. Ve bu konuşmalar sırasında, belki de Hikmet Kıvılcımlı'dan da bahsedilmiştir.

Dinleyiciler: Ses...

Hikmeh?ij i'Wa ıı: Ha pardon... 5 sene ranzada yattık Şefik Hüsnü ile, diyor. E, yattıysa, herhalde Şefik Hüsnü arkadaşımızın (rahmetli), Hikmet Kıvılcımlı hakkında düşüncesini de öğrenmiştir. Ben kendim biliyorum düşüncesini. Çünkü senelerle, birlikte savaştık kendisiyle.

Ve 1925, bir basamağın, Türkiye'de Bilimsel Sosyalist Proletarya Partisi savaşının bir basamağının kapanması senesidir. Yani Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın vicahen, Şefik Hüsnü'nün ve başka arkadaşların da gıyaben (Nazımlar falan da dahil), Ankara İstiklâl Mahkemesi'ne gönderildiğimiz, bizim mahkum olduğumuz yıldır.

Hemen demek o sene ben, daha kafamı çıkarır çıkarmaz kundaktan politika alanına, yakalamışlar bizi. İstiklal Mahkemesi gibi bir terör mahkemesinde ağır cezaya mahkum etmişler.

Öyle görmüş arkadaşımız. Ama Öyle değil.

Burada maksadımız, kimseye pay vermek değil. Ve en başta, en az payı da kendimize ayırmak mizacındayız. Arkadaş bizi tanımadığı için, anlaşılabilir, bu şekilde kanılar -tekrar edeyim- kulağına fışkırmış ve onlara çok inanmış. Öyle anlaşılıyor.

Ondan sonraki durumda, elbette o zaman Şefik Hüsnü ile aramızdaki ilişkilerin içyüzünü bir tek bilen Şefik Hüsnü'dür. İkincisi de benim. Onun dışında kimse bilmez. Bilmesine de imkan yok. Ama bu konu üzerinde ben burada şimdiki kalkıp da açıklama yapacak değilim. Kendisinin de söylediği gibi, yalnız bilmediğini söylemekle yetineceğim.

Onun dışındaki kuşaklara gelince... Orada başka bir... Bizimle Şefik Hüsnü arasında böyle bir kutubiyet (kutuplaşma) hiçbir zaman olmamıştır. Mutlak surette Proletarya Partisinin devrimci arkadaşları, yoldaşları olarak çalıştık. 25 senesinde biz yakalandık, o kaçtı vb... Ondan sonra devam eden belirli aşamalar var.

Ama ondan sonraki aşamada... ki buna ben kitapta da, okuyanlar bilir: Türkiye'de Proletarya Partisinin Kuruluş Çağı diyorum. Önemi oradan geliyor, kuruluş çağı olduğundan. Ve o kuşak, ateş çizisi içinde savaşmış insanlar olma ölçüsünde, o dönemin insanı sayılırlar. Yoksa, birisi ötekinden daha üstün, yahut öteki ona karşı daha göklere çıkmış, falan... Bu anlamda bir ilişki hiçbir zaman olmadı, bizim o çağımızdaki savaşçı arkadaşlar arasında.

Ondan sonra arkadaşımızın (Hayati Tüzün beymiş) haklı olarak işaret ettiği gibi, bir kutuplaşma oldu Türkiye sosyalist devrim savaşında. Ve bu kutuplar, orada söylediğim isimler biçiminde tecelli etti. Yani Reşat, Parti ölçüsünde, Parti çizisinde dövuştü. Nazım, o çizinin gâh orasında gâh burasında, şairane atlamalar sıçramalar geçirdi Bu bir realite. Büyük şair, falan filan, o ikinci bahis. Şairlik değil, politika ve devrim savaşı. O açıdan..

Ancak, o çağ için, yani İkinci Emperyalist Evren Savaşına gelinceye kadarki kuruluş çağından sonraki çağ için, bu iki isim hakikaten sosyalist dünyada en çok işitilen -yahut işitilen olmasa

bile- bu iki zat bunun en etken sayılan tepeleri olarak görülmüştür. O açıdan koyduk. Yoksa, biri ötekinden daha faziletli, yahut öteki ona... O anlamda değil. Ancak, tabii biz, daima Parti çizisini savunan bir askeriz. O açıdan, elbette, orada Reşat Fuat arkadaşımızı Nazım'a daima tercih etmişizdir ve ederiz.

Üçüncü aşamada: Mihri ile Çaycı yahut benim Yenimeme- dağa dediğim Aybar... Bu ikisini karşılaştırmam da aynı. Reşat Fuat'la Nazım Hikmet'in karşılaştırması biçiminde yaptık orada da. Kimseyle alay etmek için değil. Bir realiteyi göze çarptırmak için. Birisi doğru çizide, doğru çiziyeye hiç değilse en yakın, ötekisi de ona en aykırı düşen, iki tip olarak. Ama ikisi de, iddialarına bakarsanız, ikisi de aynı derecede Bilimsel Sosyalisttir, aynı derecede Parti uğruna ölümü göze almış sayılır. Fakat realitede, bizim deyimimizde bunlar iki kutbu temsil etmiştir. O anlamda koyduk. Birini kötölemek, ötekini göklere çıkarmak aklımızdan geçmemiştir.

Yalnız bu ikisi de, benim bilebildiğim kadarıyla. İkinci Cihan Emperyalist Savaşının ateşi içinde sosyalizme -belki çayhanelerde, belki başka yerlerde- gelmiş katılmışlardır. Türkiye'de bu iki ismi aynı kuşak çağı içinde gördüğümüz için, hatırdaki kalması bakımından, yan yana koyduk. Yoksa birini ötekine tokuşturmak anlamıyla değil. Ve bu iki isim hakkındaki kanılarımı da, şimdiye kadar, belki yüzlerce yazıyla açıklamış bulunuyorum.

Vahap Erdoğan, kendiliğinden öyle, hatta ben bile sonradan, yani kitap basılırken, düşündüm. Yahu bunlar daha dünkü çocuk... Yani, ikisinin de adını böyle iki önemli akıma mal etmek fazla kaçmadı mı? Hemen haber yolladım. Aman, bu isimleri çıkarın da, orada isim koymayalım, falan dedim. Yani, böyle de bir şey oldu. Oldu ama, meğer matbaada basılıvermiş o sırada. Eh, kalsın dedik. Ne olacak? Gene Vahap'la Doğru. Biri şimdi Ak-Aydınlık'ta, ötekisi Al-Aydınlık'ta... Kendilerine göre, kediye göre budur, bir akımın akla ilk gelen isimlerinden. Bunu anlatmak istedik. Yoksa, biri ötekinden daha faziletli yahut faziletsiz anlamında bir karakteristik yapmak, orada zaten konu değil.

Bizim konumuz, Şu MDD'ci Demokratik Devrim parolasının nasıl yanlış kullanıldığını ve nasıl yanlış neticelere vardığını göstermekti.. Bizim 50 yıldır normal ilgiyle karşıladığımız ve katılabildiğimiz kadar katıldığımız -katılamadığımız zaman da kuyunun dibinde istirahat ettiğimiz- sosyalist savaşın bir aşaması olarak anmak gerekince, onları andık.

Bundan dolayı, arkadaşımın bu noktadaki hassasiyetine teşekkür ederim ama bilmediği noktalar hakkında da kendisinden ben özür dilemek durumunda değilim. Yani bildiğim bir Şeyi bildiğim gibi ve hiçbir hatır gönül düşünmeksizin koymak zorundayım. Bundan sonra zaten, hayatta herhangi bir Şeyimiz de kalmamıŐ bizim, ambisyon dedikleri, yani bir hırs, fılan filan yok.

Ancak sizin kuŐaĐınıza karşı büyük sorumluluk duyuyorum. Ve bu sorumluluğu en realistçe, en dürüstçe, en açıkça yerine getirmeye çalışıyorum. Bütün yaptığım bu.

Fakat tabii arkadaşımız kendi kanılarında, Şahsi ölçüde yerden göğe kadar serbesttirler. Ondan dolayı kendisine hiçbir Őeyim yok, taanım yok, yani sitemim yok. Serbesttir, nasıl isterse düşünür. Ama benim kanılarımı açıklama görevimi, Şu veya bu arkadaşın hissiyatı, duygululuğu belirlemez.

Bundan dolayı, bu konularda zannediyorum başınızı çok ağrıttık. Benim söyleyeceğim bu kadar. Sizlerin de söyleyeceklerini -belki hepsini söyleyemediniz ama söyleyebildiğiniz kadarıyla- cevaplandırmaya çalıştım. Hepinize ayrı ayrı teşekkür ederim.

**5 MART
TARTIŖMALI TOPLANTISI
(Sosyalist Gazetesi Ankara Bürosu)**

Sevgi ve saygıdeğer arkadaşlarımız,

Bir açık oturum için gelmiştik. İki karşıt kutup bu oturumdan caymışlar. Kendilerince bir neden bulmuşlar herhalde. Onun dışında da, bazı şartlar, hepimizce bilinen şartlar, bu akşam için o geniş toplantıyı bir konferans biçimine çevirmek olanağını geciktirdi. Bundan dolayı, öyle bir toplantıyı bundan sonraki günlerden herhangi birinde, daha detaylarıyla, ayrıntılarıyla gene hep birden yapmaya çalışacağız.

Burada, şimdi, ne bir konferans, ne bir nutuk çekme konu değil. Esas, bir tanışma, karşılıklı görüşme ve böylece birbirimizi aydınlatmaya çalışma oturumu olacak. Çünkü öteki konferans, yahut işte açık oturumun konusu, bildiğimiz gibi: "Devrimci davranışların Türkiye'de hangi yönde gelişmesi gerekir?" Bunu aramak olacaktı. Buradaki arkadaşların, tahmin ediyorum ki, hemen hemen hepsi değilse -bilmiyorum, belki başka eğilimli arkadaşlardan da olacak- fakat çoğunluğu hiç değilse belirli bir yol tutmuş arkadaşlar oluyor.

Yani, biz politika deyince sosyal sınıfları anlıyoruz, hepimizin bildiği gibi. Sosyal sınıflar deyince de, bizim tuttuğumuz sınıf: **İşçilerdir Proletarya** dediğimiz. Bundan dolayı, biz işçi sınıfının politikasını savunanlarız. Ve buradaki arkadaşlar da öyle.

Ama, bütün devrimciler işçi sınıfının devrimcileri olmuyorlar çok defa. Hele bizim gibi geri kalmış ülkelerde, küçük burjuva devrimcileri, ilk aşamalarda ve belirli bir süre için epey velvlece biçimlerle, adeta politikanın en önde gider eğilimlerini temsil eder görünüyorlar.

Bunlarla arkadaşça konuşmak, tartışmak, birbirimizi eleştirmek isterdik. Ve o toplantı da bunun için yapılacaktı. Olmıyınca şimdi biz, aşağı yukarı hepimiz burada proletaryanın, yani işçi sınıfının politikası etrafında az çok anlaşmış insanlar olarak, bir dertleşme toplantısı yapacağız.

Öteki grupların -beş altı grup var- onların burada karakteristiği üzerinde durmayalım. Gene ileriki toplantıda, ileride yapacağımız bir toplantıda, kendileriyle bir arada bunu daha iyi yapabiliriz.

Burada, şimdi benim şu halde arkadaşlardan ricam, kendilerince tartışmamız gereken konular nelerse, onları öne sürsünler ve onlar çevresinde bir -eskilerin hasbıhal dediği- yani konuşma yapmaya çalışalım.

Ne dersiniz? Ben böyle düşünüyorum. Siz ne düşünüyorsanız, gene çoğunlukla siz karar verin, o yönde çalışırız. Yani, karşılıklı sorular ve tartışmalar mı yapalım, yoksa başka bir tarzda mı konuşalım?

Her arkadaş...

Bir dinleyici: Bu toplantıda...

Hikmet Kıvılcımlı: Gündem falan yok galiba. Evet!

Dinleyici (devamla): Gündem tespit edilebilir.

Hikmet Kıvılcımlı: Evet. Hay hay. Kağıt var mı acaba? Buyurun.

Dinleyici (devamla): Bazı konularda geniş açıklamalarda bulunulabilir. Arkadaşlar tarafından açıklanması gerekli bulunan kısımlar sorulabilir.

Hikmet Kıvılcımlı: Çok iyi olur. Teklifiniz, gündeme ne konmasını teklif edersiniz?

Dinleyici (devamla): Şimdi, diğer arkadaşlar da...

Hikmet Kıvılcımlı : Tabii, hepsine... Ama ilk...

Dinleyici (devamla): Genellikle soru-cevap şeklinde olması daha iyi...

Hikmet Kıvılcımlı : Daha iyi olur tabii. Tabii. Zaten bizim, yani proletarya ideolojisi daima diyalektik dediğimiz...

Diyalektiği de biliyorsunuz: "Diya" zaten ikili demektir, karşılıklı tez-antitezin sürekli, olarak çarpışmasıdır. Bundan dolayı, biz de aramızda o tip, yani tez ve antitezleri karşılaştırarak herhangi bir konuyu aydınlatırsak, hem daha iyi aydınlatırız, hem daha iyi anlamış oluruz. Çünkü zıddı çıkmayınca, normal sentezi de çıkmaz her konunun. O bakımdan en doğrusu budur.

Zaten eskiden de öyleydi ama, burjuvazi ve öteki eski Tefeci-Bezirgan sınıflar bunu dondurmuşlar, metafizik biçime sokmuşlar. Yoksa, kadim Yunan'da bile "Mayotik" usul vardı, biliyorsunuz. Sokrat'ın, Aristoteles'in falan kullandığı. Daima soru açarak, ona cevap vererek... Eflatun'un kitaplarında görmüşsünüzdür. Metot olarak fena bir şey değildir. Herhangi bir konuyu en iyi aydınlatma yolu o.

O bakımdan, burada zaten biz bizyiz. Bundan dolayı, ne sorunlarımız varsa kafamızda, onları dökelim. Ve hepimiz, karşılıklı olarak cevaplarım arayalım, vermeye çalışalım.

Şimdi, şu halde, sorunlar... Arkadaşlardan rica edelim. Gündeme almak üzere, en çok zihinlerimizi kurcalayan neler varsa...

Efendim?

Bir dinleyici: Şimdi özellikle şu günlerin de en yakıcı bir meselesi... Aktüel bir meselesi...

Hikmet Kıvılcımlı : Evet efendim. Adınız?

Dinleyici (devamla): B.U.

Hikmet Kıvılcımlı : Evet efendim.

Dinleyici (devamla): Yine politik sahnede.. günler, birtakım üst yapıda değişmelerin de şöyle böyle söylendiği ve kehanetlerin bulunduğu, yok yahut da tahminlerin yapıldığı günler, bir de gençlik hareketleri üzerinde provokasyonların yapıldığı günler ve bu arada burjuvazinin de gençlik hareketi üzerinde, işçi sınıfları üzerinde provokasyonlara giriştiği, onları altetmek istediği günler ve son olarak da, üç dört haftadan beri okullarda, daha önceleri de gene işçi sınıfına yapılan hareketler... Efendim, ordu meselesi burada devamlı söz konusu edilir. Bütün arkadaşların kafasında... Yalın olarak da alınabi-

liyor... Ve ordunun birtakım davranışları var. Bu semptomlar nasıl, belirtiler nasıl yorumlanır? Bu bizde biraz karanlık, biraz da müphem kalıyor.

Hikmet Kıvılcımlı: Tartışalım bunu. Teşekkür ederim. Başka? Evet.

Bir başka dinleyici: (O. E.) Bir de Yeniçeriliğin durumu. Yani devrimci ordu da... Yeniçeriler... Onların durumu. Ve devrimci ordu, İkinci Meşrutiyet'e kadar hangi dönemlerde devrimciliklerini kaybetti?

Hikmet Kıvılcımlı : Evet.

Bir başka dinleyici: Ben teorik bir şey söylemeyeceğim. Yalnız, biliyorsunuz, İPSD burada çalışıyor. Onun hakkında bize bazı yönergeler yahut ışık tutmalar yapabilir misiniz?

Hikmet Kıvılcımlı : Ne gibi mesela? Sizce sorun yaratan durumlar hangileridir?

Dinleyici (devamla): Çalışmamızın ne yönde olması ve nelere ağırlık vermemiz gerektiği, kendimizi ve temasta bulunacağımız kitleleri nasıl etkilememiz gerektiği?

Hikmet Kıvılcımlı : Peki. Teşekkür ederim. Başka var mı?

Bir başka dinleyici: Diğer gruplara karşı ne tür çalışmalar yapmamız gerekiyor? Özellikle...

Hikmet Kıvılcımlı : İsminizi rica etsem:

Dinleyici (devamla): M. T.

Hikmet Kıvılcımlı : Evet canım.

Dinleyici (devamla): Özellikle, bazı arkadaşlar bizim diğer gruplar gibi bir mahfil olmamamız gerektiğini, derleyici vasfımız olduğunu, bir nevi mahfiller üstü davranmamız gerektiğini söylüyorlar. Bu konuda açıklama yapar mısınız?

Hikmet Kıvılcımlı : Teşekkür ederim.

Bir başka dinleyici: Devrimci Derleniş Komiteleri hakkında biraz malumat verin. Açılması bu konunun...

Hikmet Kıvılcımlı : Peki efendim.

Bir başka dinleyici: Son iki sayılı gazetede çıkan şeyler vardı. Mesela Şili. Sizin yazınızda, başyazıda geçen konu. Bir

de Hindistan'da, seçime katılan Marksistler'le seçim şeyine katılmayan Marksistler arasında... Tutum aşağı yukarı beliriyor. Biz bunları, yani daha doğrusu sizin fikriniz... Bunları sadece seçimlere katılan partiler olduğu için mi benimsiyoruz? Yoksa, diğerlerinden farklı, başka türlü olduğu için mi benimsiyoruz? Bunun açıklığa kavuşturulması.

Hikmet Kıvılcımlı : Peki. Mersi, isminiz?

Dinleyici (devamla): E. Ü.

Bir başka dinleyici: "Halk Savaşının Planları"nda PRO-LETARYA AYDINLARI'ndan bahsediyorsunuz. Onu biraz açabilirseniz, iyi olur.

Hikmet Kıvılcımlı : Evet efendim.

Bir başka dinleyici: Derleniş konusundada, çeşitli grupların derlenişleri...

Hikmet Kıvılcımlı : A, pardon, isminizi unutmadan.

Birinci dinleyici: A.

Hikmet Kıvılcımlı : Sizin?

İkinci dinleyici: C.

Hikmet Kıvılcımlı : Evet. Ben unutuyorum, özür dilerim. Evet.

İkinci dinleyici (devamla): Çeşitli gruplar bu derleniş meselesini ayrı ayrı yorumladıkları gibi, kendi içimizde de çeşitli arkadaşlar ayrı ayrı yorumlamaktadır. Bu derleniş meselesini açar mısınız?

Bir de, şeyi söyleyeceğim. Acaba, Partinin kurulması yolunda yapılan bu derleniş çalışması yerine, daha başka bir çalışma önerilebilir mi? Yani, daha başka alternatifler var mı?

Hikmet Kıvılcımlı : Evet. Teşekkür ederim.

Evet, efendim. Epeyce yüklü bir gündem oldu. Evet, bunların hepsini yetiştirebilirsek, çok iyi. Bu akşamımız ziyan olmamış olur.

Var mı başka?.. Bunlar içinde hele bir yönelelim de...

Demek ki. ordu üzerinde, ordu meselesi üzerinde en çok arkadaşlar zihin bulandırıcı tartışmalarla karşılaşılıyorlar. On-

dan başlamak iyi olacak. Zaten gündem de ondan başlatılmış oldu. O bir.

Ve orada, tabii, Yeniçerilik, devrimci ordu niteliğinin kayboluşu.. onun içine giriyor.

Buna karşılık Devrimci Derleniş Komiteleri ve çeşitli grupların ayrı yorumları, ikinci nokta olsun.

Birincisi Ordu meselesi, ikincisi bu Derleniş problemi.

"Halk Savaşının Planları"ndaki "Proletarya Aydınları" zaten gene Ordu meselesine giriyor.

Üçüncüsü: Şili ve Hindistan olayları karşısında tutumumuz, yahut anlayışımız ne olabilir?

Bunlar bir aydınlanırsa, öteki gruplara karşiki tutumumuz kendiliğinden, sonuç olarak çıkabilir.

Bu arada, özellikle İPSD'deki çalışma konusu da araya girer.

Şimdi, bir, iki, üç.. Öteki gruplarla ilişkimiz.. Beşincisi de.. Demek beş konumuz var.

Bir dinleyici: Hocam, herhalde arkadan duyulmuyor, arkadaşlar işitmiyor.

Hikmet Kıvılcımlı : Öyle mi?

Demek, beş konumuz oluyor, arkadaşlarım. Birisi: Ordu meselesi, diyeceğimiz konu. İkincisi: Devrimci Derleniş konusu, onun hakkında yapılan teklifler ve bunların yarattığı tartışmalar.

Üçüncüsü: Şili ve Hint örnekleri dolayısıyla çıkan tartışmalar.

Dördüncüsü: Bu konuların ışığında, başka gruplarla ilişkilerimiz konusu. Beşincisi de: İPSD pratiği üzerine konuşma.

Birincisi: Ordu meselesine gelemim.

Şimdi, bu Yeniçerilik hakkında, "**Türkiye'de Kapitalizmin Gelişimi**" kitabında (okuyan arkadaşlar varsa, hatırlarlar), orada, benim yakıştırmamdan önce, Marks'ın bir mektubunun pasajı vardır. Okuyayım. Ondan sonra Ordu meselesine daha iyi girebiliriz.

Nitekim, Ak-Aydınlıklar da o noktada demagojik bir atıf hevesine düştüler. "*Yeniçeriler, Kıvılcımlı'nın iddia ettiği gibi, gündelikçi bir işçi ordusu değildir.*" Falan gibi itirazlarda bulu-

nuyorlar. Halbuki Marks, 25 Ağustos 1867 günü Engels'e gönderdiği mektupta, aynen şunu diyor:

"Genel olarak Ordu, ekonomi gelişimi için önemlidir. Örneğin, tümüyle gelişmiş gündeliği, işçi ücretini ilkin ordu içinde buluyoruz."

Yani, Osmanlı Ordusunun Yeniçeri kesimi değil, genellikle Antik Çağda ordu, yeryüzünde ilk defa gündelikçi tip yaratmış oluyor, diyor. Bunu Marks söylüyor.

Biz de, eğer, Ak-Aydınlıklar gibi revizyonist değilsek, yani Marks'ı tahrif edip değiştirmeye, düzeltmeye kalkmıyorsak, Marks'ın bu sözünü bir kere doğru kabul edeceğiz, hiç değilse. Yani revizyonist olmamak için.

Fakat, onun dışında biz, her şeyden önce, gerçekçi insanlarız. Yani olaylara önem veririz. Her toplantıda arkadaşlara zaten daima rica ettiğim bu. Kitaplara bakıp da, orada geçmiş satırlar bize yön vermemeli. Yani, vermemeli deyince, kitapları atalım, hiçbirini okumayalım, anlamayalım değil. Hepsini okuyalım ve ısrarla okuyalım, bir daha okuyalım. Yalnız, okuduklarımızın, kitaplarda yazılanların hangi olaylara karşılık düştüğünü daima göz önünde tutalım.

İşte bu, ilk gündelikçi tip deyince, bizim de Osmanlı Tarihinde, bildiğiniz gibi, Yeniçeriler ve bir yığın daha başka Kapıkulları "Alufe" yahut "Ulufe" denilen ücret alırlardı. Yani, ne derler ona: Yulaflık anlamına geliyor Türkçesi, aleften geliyor. Yani onlara o zaman yulaf parası anlamına gelen bir gündelik verilirdi. Yeniçeriliğin kuruluşu, bu gündelik esasıyla olmuştur.

Bundan dolayı, Marks'ın genel tarih içinde gördüğü olayı, biz de kendi Osmanlı Tarihimizde, Yeniçerilerin objektif durumları açısından göz önüne koyduk. Amacımız orada açıkça şudur: Türkiye'de, siz bilmezsiniz, o kuşaktan içinizde yok, ama bizim kuşak öyle günlerle karşılaştı ki, uzun seneler, "Türkiye'de işçi sınıfı yoktur", denildi. Ve vardır diyenin gırtlığına sarıldılar: Vay, sen isyancı, falan filan, diye mahkum ettiler bayağı. Yani, "işçi sınıfı vardır" demek bile bir suç halindeydi.

İşte o durumda, orada zaten söylediğimiz: Türkiye'de işçi sınıfı, değil modern çağda, antika çağda bile, ücret alan insanlar biçiminde (işçi sınıfı değil tabii, modern işçi sınıfı ile alakası yok, ama) böyle insanlar vardır. Nitekim bütün bayındırlık faaliyetleri, geniş ölçüde, adeta işçi orduları denecek kadar, ücretli insanlarla yapılmıştır. Yani, bütün o köprüler, camiler, falanlar... hep bunlar uzaklardan getirilmiş, ücretle çalıştırılmış insanların eseridir.

Ama biz bunları, elbette modern işçi sınıfı yerine koymuyoruz. Yalnız, Türkiye'de işçi yoktur diyenlere karşı, mukadder [kaçınılamaz] bir karşılık olarak nasıl yok yahu, 500 seneden beri Türkiye'de, hatta Osmanlı ordusunun böyle çelik çekirdeği rolünü oynayan Yeniçeriler dahi, Marks'ın başka memleketlerde gördüğü gibi, ücretli insanlardır. Ulufe alırlar ve onunla yaşarlardı. Bunu anlatmak istemiştik ve istiyoruz tabii.

Ama, şimdi onu alıp tahrif ediyorlar. Gündelikçi bir işçi ordusu değildir. Yeniçeri teşkilatı üretimden, halktan kopuk devşirmelerden kurulu, Sultanın emrinde silahlı baskı gücüdür, diyorlar.

Şimdi, bizim konumuz, Yeniçerinin ücretli olup olmadığı konusu. Onun dışında, ekonomik gelişimiyle ilgili bahsine gelinece.. hiç de öyle bir şey söylemiyoruz biz. İlkel sosyalist toleransının, göçebe demokrasinin yarattığı Yeniçeri diyoruz. Yani, yeryüzünde Yeniçeri tipini ilk defa Osmanlıda görüyoruz. Tutuyor, devşiriyor Hristiyan ve Müslüman olmayan çocukları, küçük yaşta. Alıyor, getiriyor, evvela Türkmen'in yanına veriyor. Onu orada, Müslüman ve Türkçe'yi iyi konuşan insan haline getiriyor. Sıkı bir eğitimden sonra, kendisinin en güvendiği bir silahlı kuvvet haline sokabiliyor.

Bunu yapabilmek büyük bir hadise. Kendisinden olmayan, kendi unsurundan olmayan insanları alıp, kendisinin savunucusu haline getirmek, nereden aklına gelmiş olabilir? Onu düşünmek durumunda kalıyoruz. Ve o zaman, o göçebe ataların, geldikleri zaman kafalarında hiçbir prejüje (önyargı) taşımadıkları, kendilerine göre insan kavramını esas saydıkları görü-

lür. Ve bu insanı biz alır eğitirsek, pekala istediğimiz gibi bize katılmış insan olur, diyebilmişler.

Bunu, yeryüzünde az yerde örneğini gördüğümüz bir olay olarak göz önünde tutuyoruz. Yani, Yeniçeriye yaratan, bu göçebenin, (daha Orhan Gazi zamanında başlıyor), oradan kalma geleneklerin etkisiyle, kafasında batıl itikat, yani önyargı taşımayan insanların yapabileceği bir tutum. Yoksa, cesaret edemez bir defa. "Alırım, peki bunun kanı bozuk", yahut işte "dini bozuk, bundan adam olur mu?", falan, diye korkar, çekinir. O hiç aklına bile getirmemiş. "Alırım, eğitirim, ücretini de veririm (gündeliğini), pekala bana çalışır" demiş. Ve öyle de çalıştırmış, uzun seneler.

Bu hadiseyi belirtmek için bir cümle koymuşuz. Yani, onun izahını yapmak istemişiz. E, bunu ya anlamıyorlar, yahut anlamak istemiyorlar. Bir nevi demagoji vesilesi yapıyorlar. Tabii, bunların cevaplarını, daha genişliğiyle ileride de vereceğiz.

Şimdi, Yeniçerilik konusunda, iki sözle açıklamak istediğim nokta budur.

Yeniçerilik ne zaman bozulmuştur? Tarihte gene görüyoruz: "Züyuf akçe" başladığı zaman. Yani, Tefeci-Bezirgan ilişkiler Osmanlı İmparatorluğu'nun toprak düzenine el attıktan sonra, devlet gelirleri azalmıştır. Bunu karşılamak için, geliri topraktan alamayınca, verdiği ücretleri kısıyorlar. Bugün hani "Devalüasyon" diye yapıyorlar ya hakim sınıflar, o zamanki idareciler de "Züyuf akçe" biçiminde yaparlardı.

Yalnız, onlar bugünküler kadar sahtekâr olamıyorlardı. Çünkü kâğıt para biçimi henüz tutunmuş bir icat değildi. Gümüşün içinden çalışıyordu. Akçe veriyordu, gümüş para. Ama onun bakırını çoğaltıyordu, gümüşünü çalışıyordu. Çalınca, Yeniçeri aldığı ücreti götürüp tabii sarrafa, yahut pazara sundu mu, onu mihenk taşına vuruyor, anlıyor. Bunun, gümüşü çalınmış, bundan dolayı değeri düşmüş, diyor.

Ve böylece, yani bu ücret alan insanların ellerine verilen gündeliklerin tırtıklanması, onlarda çeşitli tepkilere yol açtı. En

sonunda, baktılar bu kanaldan geçim imkanı kalmıyor. O zaman işi esnaflığa döktüler. Esnaf olunca, o ücretli asker disiplinini sifıra indirdi. Ve bildiğiniz Yeniçeri İsyanları başladı.

Bu Yeniçeri İsyanları, artık Ortaçağın dejenere olmuş, esnaflaşmış insanların isyanıydı. Onu da birbirine karıştırmak lazım.

İşte bu gelişim, en sonunda. Yeniçeriliğin kaldırılmasına kadar gitti. Ve bizim, modern anlamıyla ordumuz, Türkiye'nin ordu örgütü doğdu. Bunun geçit safhaları uzun.

Yalnız, Ordu deyince şimdi, Türkiye'de... Mesela, işte, örnek de verdikti orada. De Gaulle, Fransız Ordusu için diyor ki:

"Fransız Ordusu tarihin hiçbir devrinde devrimci hiçbir iş yapmamıştır, daima karşı devrimci olmuştur."

Kendisi asker, o ordunun bir üyesi. Fakat o ordu için, Fransız Ordusu için bu karakteristiği veriyor.

Hakikaten, biz de hatırlıyoruz, ordu daima irticain, Fransa'da gericiliğin emrinde olmuştur.

Bize gelelim. İşte Fransa'daki olay bu. Fransız Ordusunun böyle bir devrimci geleneği yok. Ama bizim ordu? Tanzimat'tan alalım en azından. Tanzimat'tan beri ne vakit bir ileri adım atıldıysa Türkiye'de, önde giden **Vurucu Güç** kimdir diye bakıyoruz. Askerler oluyor. Kimisi Paşa, kimisi bilmem ne. Fakat daima ordu, silahlı güçler önyak oluyor.

Hatta daha eskiye gidersek, mesela **Genç Osman** kimdir? Bir padişattır. Ama kendisini ordu tepesinde, yani bütün silahlı kuvvetlerin sözcüsü saymış ve memlekette derebeyleşmeye karşı, ordunun da dejeneresansına karşı bir ileri adım atmak istemiş. O karanlık devirde bile böyle çıkışlar var.

Üçüncü Selim, bildiğimiz gibi, gene memlekette bir ilerilik, falanlık yapmak istemiş. Padişah. En tepedeki adam. Pekala müstebitliğe işi dökebilirdi. Ve vurguncularla, Tefeci-Bezirganlarla, derebeylerle anlaşarak -başka müstebitler gibi- belki hükmünü de yürütebilirdi. Ölüme kadar sürüklenmeyi göze aldı ve böyle davrandı.

Hep o bizim silahlı kuvvetlerin bir geleneği olduğu izlenimini veriyor. Fakat, hepsini bırakalım.. Bütün bu ufak, yahut büyük, neyse, tarihi olaylar dışında; hiçbirimizin artık tartışmaya dahi girişemeyeceğimiz olaylar var.

Alalım **Meşrutiyet**'i: 1908 İhtilali.. Kim yaptı? Hepimiz biliyoruz. Yani, Enver'ler, Niyazi'ler falan dediğimiz, dağa çıkanlar ve hürriyet kahramanı olanlar, büyük çoğunluğuyla ordu mensuplarıdır.

1919'dan sonra, Anadolu emperyalist salgınına uğradığı zaman, öncü Vurucu Güç kim oldu? Sınıfı bırakıyoruz. Sınıfı, elbette küçük burjuva değil. Yani, Anadolu hareketinin sosyal sınıfı: Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri'nde örgütlenmiş olan Türk Burjuvazisidir. Ama Türk Burjuvazisi o kadar pısrık, o kadar beceriksiz, o kadar ufuksuz bir sınıf ki, onun kendi sınıfsal eğilimiyle bir savunma yapması, akla bile gelmiyor.

Onun için, Mustafa Kemal daha Samsun'dan Havza'ya gelip de, orada bazı konulan bazı insanlarla hemen 30 gün konuştuktan sonra, verdiği telgrafları okuyun. O telgraflarda iki şey var. Birisi, diyor ki: "Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri orada varsa, koruyun". Kime diyor bunu? Askerlere diyor, oranın askeri kumandanlarına. "Yoksa, siz kurun o Cemiyetleri", diyor. Yani, açıkça, şifreli.. Nutkunda da vardır, Nutkun doküman kısmında da vardır. Bunları söyler.

Bir taraftan sınıfı -ki o zamanki öncü durumunda gördüğü sınıf Anadolu Burjuvazisidir- onu örgütlüyor. Fakat onun pek ciddiye alınamayacağını da deneyleriyle biliyor. Kendisi, asker olarak, bütün öteki ordu, tümen, kolordu kumandanlarına, (kendisi ordu kumandanı durumunda), sıkı sıkı talimat veriyor: "Memleket, vatan elden gidiyor. Devlet mahvolacak. Bunu korumak için elbirliği edelim ve davranalım" diyor.

Nitekim bu tutuyor. Ve o zamanki ordu gençliği-Mustafa Kemal de o gençlerden biridir- bildiğimiz gibi, Anadolu Milli Kurtuluş Hareketi'nin teşkilatçıları oldular, örgütleyicileri oldular ve önde giden Vurucu Gücü oldular.

En son, **27 Mayıs**. Gene bildiğimiz gibi, bir Ordu Vurucu Gücünün, bir gece yarısı baskın ve sürpriz davranışıyla bir değişiklik, bir siyasi devrim yapması biçiminde oldu.

Yani, bütün bu olayların hangisi geridir? 1908, iyi kötü bir müstebitliği yıkmak anlamında, bir Meşrutiyete gitmiştir. Hiçbir zaman bizim anladığımız Sosyal Devrim değil, ama Politik Devrimdir. Bunun öncü Vurucu Gücü Ordu olmuştur. Şimdi biz bunu inkar mı edelim? Bu bir olay. Bunu görmemek elimizden nasıl gelir?

Tıpkı bunun gibi, 1919-23 olaylarında. Milli Mücadelede gene Ordu önde, Vurucu Güçtür. Ve Mustafa Kemal ve arkadaşlarının yaptığı Siyasi Cumhuriyet Devrimi, bir devrimdir. Ama bizim anladığımız manâda Sosyal Devrim değil, Siyasi Devrimdir. Onu yapmamalı mıydı? Ve bu bir geri hareket midir? Onu biz tanımayacak mıyız? Yani, böyle bir şey yoktur, nasıl diyebiliriz?

27 Mayıs. Gene öyle. Kediye göre budur, küçük, belki beğenmediğimiz falan tarafları var, ama bir Siyasi Devrim oldu. Ve o zamana kadar işçi meseleleri, sosyalizm meseleleri Türkiye'de ağıza alınamaz, tabu konularken, şimdi, gördüğümüz gibi, her yerde tartışılabilen konular haline geldi. Belki onların, 27 Mayıs'ı yaparken akıllarından böyle bir şey de geçmemiş olabilir. Ama, bir devrim hareketi yaptıkları için, o devrimin mantıki sonuçları, onların dahi düşünmediği biçimde, Türkiye'de bir gelişim yapmıştır.

Şimdi, bundan çıkaracağımız sonuç... Elbette, Siyasi Devrimler, bir Sosyal Devrim değildir. Ama Marksizmin anlayışına göre, her Siyasi Devrim, Sosyal Devrime doğru giden, işte o yokuş yol diyelim, o yolun içinde belirli basamaklardır. 1908'de bir basamağı atlamıştır, 23'de Cumhuriyetle ikinci basamağı atlamıştır, 1960 27 Mayıs'ında üçüncü basamağı atlamıştır. Ve bu basamaklarda, hiç değişmeyen bir kural olarak, hep, Ordu **Vurucu Gücü**'nün önde gittiğini görüyoruz.

Arkasında hangi sınıf var? Ordu, zaten bir sınıf bilinci taşıyan bir örgüt değildir. Bırakın sınıf bilinci taşımasını, siyasi bi-

linç taşıyan bir örgüt değildir. Biliyoruz, kanunlar, Asker siyasetle uğraşmaz, diye, meşhur burjuva formülünü bir kutsal hakikat gibi zorunlu kılmıştır.

Asker siyasetle uğraşmaz. Ama bütün Siyasi Devrimleri asker yapar. Bu bir çelişki. Bu çelişkinin anlamı: Bizde Ordunun -Sosyal Devrim değilse bile- Politik anlamdaki devrimlerin ön- de gelen Vurucu Gücü olduğunu ispatlıyor.

Bu bir olay, bir realite, bir gerçeklik. Şimdi bunu bizim ele alıp bir aydınlatma yapmamız... Yani Marksistçe korsak bu olayı, önce aydınlatacağız. Ordunun bu Vurucu Gücünün acep tarihsel bir kökü ve anlamı var mıdır? Bir de, bugün için bu anlam varsa, bu anlamdan ne biçimde yararlanabiliriz? Ve bugünkü Sosyal Devrime gidişte, ne ölçüde o istidat, yahut bu eğilimi kullanabiliriz? Değiştirerek tabii.

Çünkü şimdiye kadar ordu, bilinçsiz, ne siyasetten, ne de sosyal problemlerden haberi olmaksızın, sırf içinden gelen bir atılışla, belirli formüllerin de etkisi altında, öncü ve ilerici roller oynamış. Bunun nereden geldiğini, elbette her ülkenin kendi gelenek-görenek ve tarihi içinde arayacağız. Ararken, buluyoruz bunu.

Osmanlı... Bugünkü Türkiye, Osmanlılığın ürünüdür. Hepimiz daha dün Osmanlıydık. Biz çocukluğumuzda, daha siz çağda iken, Osmanlı tebaasıydık. Türk tebaası değildik. Bugün Türk tebaası olduk.

Osmanlılık, tarihte Tarihsel Devrim adını verdiğimiz ve üzerinde hiç kimsenin durmadığı bir olayın mekanizmasıdır. Yani, diyebiliriz ki, İslavlardan önce olmak üzere, en sonuncu halka tarihte... Yani, eski bir Medeniyeti, derebeyleşmiş antika bir medeniyeti devirip, onun yerine yeni bir Diriliş yapan Tarihsel Devrim. Sosyal Devrim değil, sınıf değişikliği değil. Bir medeniyeti yıkar, onun yerine bir yeni, daha ileri, hiç değilse yolu açan bir sistem kurar. Osmanlılar bunu yapmışlardır. Bizans derebeyliğini, İslam derebeyliğini yıkmışlar, onun yerine, kendilerine göre.. anlayarak, bilerek bugün bizim yorumladık-

ğımız kavramları bilince çıkararak değil tabîî, içgüdüleriyle gelmişler, derebeyliği yıkmışlar. Tekfurları kesmiş adam.

Ondan sonra, Toprağa gelince: Ne toprağı? Bu toprak kimindir? Kim çalışıyorsa, tasarruf hakkını ona verelim. Mülkiyeti? Mülkiyeti: "Bütün Müslümanların ortak malı" demiş.

Düşünün, geniş toprakları ele geçiriyor ve bu topraklar üzerinde şahsi mülk koymuyor. Hakikaten de koyması haksızlık. Yani, bugünkü bizim sosyal kafamızla. Çünkü o toprakları fethetmekte bütün Müslümanlar elbirliğiyle kan dökmüşler. Sonra o topraklar ele geçince, Müslümanların içinden üç beş kodamana ver toprakları, onun mülkü olsun. Osmanlı bunu yapmamış.

Bunu niçin yapmamış? Bunun bir izahı olacak. Çünkü Osmanlı dediğimiz Türkler, İlkel Komunadan geliyorlar. Yani sınıfsız toplumdaki geliyor. 400 aslan dediğimiz... Hani, "Dört yüz aslandan bu vatan kaldı bize yadigar" şarkısını söyledik biz çocukken. Doğrudur. 400 aslan kurdu. 400 kişilik, 400 ailelik bir oymak, bir Oğuz Oymağı geldi, Bilecik'te oturdu. Ondan sonra, koca Osmanlı İmparatorluğu...

Bunu nasıl kurdu? Yani, bugün düşünürsek biz, mutlaka bir Marksist olarak bunun bir dişe dokunur ekonomik maddecil nedenlerini aramak, bulmak zorundayız. İşte bu nedenlerin başında: O'nun kişi mülkiyetini tanımamış, Orta Barbar dediğimiz bizim, göçebe oluşundan ileri geliyor.

Göçebe, sınıfsız bir toplumdur. Sınıfsız toplumda, göçebe insan, yalnız otlak arar. Otlak mı?.. Otlak da, hepimizin sürülerinin yayılacağı yerdir, der.

İşte bu anlamda bir sosyal yapının kaçınılmaz sonucu olarak, Osmanlı, girdiği, zapt ettiği toprakların üzerinde, bildiğimiz şahsi mülkiyet düzeni kurmamış. "Mülk Allahındır" demiş bir kere felsefe olarak. Ama uygulamada: "Bütün Müslümanların ortak malıdır" demiş. "Beytülmal-i Müslüminindir" demiş.

Yani, padişahın falan değil. Bunu tahrif ediyor bazı profesör geçinenlerimiz de. Okumuyorlar galiba, yahut okuduklarını

anlamıyorlar. Yahut da burjuva kafasıyla okuyunca, illa onu şahsi mülke çevirip... Kimin şahsi mülkü? Padişahın mülkü... Değil. Padişahın haddine mi mülk edinsin oradan?

Ama sonra, o ilkel sınıfsız toplumdaki gelmiş Osmanlı, Medeniyetin içine girdikten sonra, elbet o Medeniyetin bütün reziletleri zamanla ona da bulaşacak. Bulaşıyor ve bozuluyor sonra. Fakat ilk... Biz net olarak olayı koymak zorundayız, ilk zamanlarda Dirlik Düzeni kurmuştur. Dirlik Düzeninde: Toprakta kim çalışıyorsa, tasarruf hakkı onun demiş, ona vermiş. Dirlikçi diye, o tasarruf edilen toprakların başına adam koymuş. Dirlikçileri, Sipahileri... Ve bu adamların, toprağın ne tasarrufuna, ne de mülkiyetine en ufak bir hak iddiası varit değil, demiş.

Ne yapar bu Dirlikçiler? Dirlikçiler, barış zamanında orada çalışan çiftçilerin asayişini, toprağın tasarruf hakkının adaletlice elden ele geçişini düzenler. Savaş oldu mu, gider cepheye kılıçla ölür, öldürür. Gene o çiftçilerin geride üretime devam etmelerini sağlar. Adeta bir nevi iş bölümü.

Yani, Dirlik Düzeninin ilk havası bu. Fakat bu hava, sonradan, özellikle Kanuni Çağından itibaren, bir devrim geçirmiştir. Dirlik Düzeni, Kesim Düzeni haline girmiştir.

Bunları belki okudunuz. Bazı yerlerde özetliyoruz. Fakat burada da, işin bu yanı konmadıkça, aydınlanmıyor. Ve bunu anlamayan insanlar da, okudukları Marks'tan, şuradan buradan üç beş parça lafla, yani tereciye tere satmaya kalkıyorlar. Onun yersizliğini anlatmak istiyorum.

Bir dinleyici: Şimdi, Müslümanların mülkü de. Yalnız Hristiyan halk istifade etmektedir. Yani Bizans İmparatorluğu yıkıldığı... Yani bütün insanlar tasarruf ediyorlar, işliyorsa... Zaten Müslüman meselesi yok Osmanlılıkta.

Hikmet Kıvılcımlı : Evet, evet. Değil. Değil. Mülkiyeti Müslümanların, diyor. O kadar cık şeysi var. Evet. Sonra da, mülkiyet, hepimizin, yani orta malıdır, demiş. Yani, bir ortak mülkiyet kurmuş adeta. Farkına varmadan. Yani, sosyalistim ben, diyerek değil. Sosyalistin ne olduğunu bilmez. Ama yaşadığı

toplum onu sosyalist yaratmış. Yani, kişi mülkiyeti bilmeyen insan olarak yaratmış. İlkel Komunadan geliyor o insanlar.

O açıdan, Dirlik Düzeni kaçınılmaz bir sonuç olmuş. Osmanlı Tarihinin ilk iki yüz yılında, Fatih'e kadar bu böyle gelmiş. Ve Fatih çağında bile, yeniden derebeyleşme başladığı için. Fatih yeniden bir tırpan atmıştır. Muazzam bir toprak reformu daha yapmıştır. İstanbul'u o sayede zaptetmiştir.

Efendim?

Bir dinleyici: O zaman, o dönemden önce Şeyh Bedrettin'in tekrar ortak mülkiyeti kurma yolundaki hareketi nasıl?

Hikmet Kıvılcımlı : Evet. Tabii. Yani, şimdi Şeyh Bedrettin hadisesi... Osmanlı İmparatorluğu, Devleti diyelim... Bir Osmanlı Devleti, bir de ikinci Osmanlı Devleti (Osmanlı İmparatorluğu) diye ayırmak icabediyor, tarihe bakınca.

Birincisi Beyazıt'a kadar. Yıldırım Beyazıt'a kadar gelen... işte o Yıldırım Beyazıt'a kadar gelen, Tefeci-Bezirgandan çok, Dirlikçilerin Derebeyleşmesi çağıdır. Ve onun için Yıldırım Beyazıt, Timurlenk'e mağlup olmuştur. Yani, toprak düzeninde ufacak bir derebeyleşme başladı mı, o rejim hemen bozuluyor.

Şeyh Bedrettin... Şimdi ayrıntılarına girmeyelim. Çünkü konumuz o değil. Bu sefer çok dağılırız. Arkadaşların belki de sabrı tükenir. Şeyh Bedrettin, o derebeyleşmenin getirdiği yıkılış içinde, yani Tarihsel Devrim içinde, Sosyal Devrim yapmak istemiş bir geleneğimizdir bizim, devrimcimizdir. Onu anlatayım.

Timurlenk darbesi öyle bir vuruş yapmıştır ki, derebeyler yeniden birbirine düşmüştür. Osmanlı padişahlarının da, biliyorsunuz, şehzadeleri birbirlerini kırmışlardır. Ve adeta farkına varmadan, derebeyleşme kabuğu kırılmış ve yeni bir şeye, bir Dirliğe doğru gidilmiştir. Padişah için böyle bir şey yok. Yani bizim koyduğumuz anlamda. Ama objektif gidiş bu olmuştur.

Sonra bu, oluş gene, yeniden tersine dönmüş. İkinci yüzyılda, bir de bakıyoruz, Fatih'ten önce yeniden derebeyleşme olmuş.

Fatih, işte, genç bir savaşçı. Hatta ilk paralarındaki resmine bakarsanız, öyle tüysüz, başında bir ufacak yemeni, basit

bir Türkmen delikanlısı... Bir entari gibi bir şey giymiş. Asıl Fatih o zaten. İstanbul'u alan çocuk o. Ve bu çocuk, geleneğin, atalarının geleneğinin etkisiyle ve biraz da ilk İslam geleneklerinin etkisiyle davranıvermiş.

Çünkü, İslamlık da ilkin, gene -Yukarı Barbarlıktan ama o, Orta Barbarlıktan değil. Kentten (Mekke ve Medine kentinden) çıkmış- bir Tarihsel Devrim yapmıştır. Onun da gelenekleri, Osmanlı Şeriatı biçiminde gelmiştir Türkiye'ye. Ve bizim Osmanlı Türkleri, ilk Dirlikçiliği kuranlar: Muaviyeler ve ondan sonraki İslam bezirgan ve derebeyi dejeneresansının eğilimini değil de, "Hülefayı Raşidiyn" devrinin, yani İslamlığın ilk idealist ve devrimci çağının kanunlarını ve kurallarını, prensiplerini benimsemişlerdir. Çünkü eğilimi ona uygun. Bu ayrı bir bahis.

Bundan dolayı, Şeyh Bedrettin, böyle bir arada, ara geçit sırasındaki Sosyal Devrim teşebbüsü... Tabii Sosyal Devrim için, mutlaka o Sosyal Devrimi tutacak bir Sosyal Sınıf lazım. O sınıf o zaman yok. Yani küçük burjuvazi var, geniş köylü kitleleri var. Ama...

İşte, bugün de hani köyden gidelim, şehirleri zaptedelim, falan hayaliyle uğraşanlara anlatmak istediğimiz o. Köylü, hepimizin başımızın tacı. Hepimizin yüreklerinin yandığı, acıklı, yoksul bir durumda. Ama bunun modern bir Sosyal Sınıf olmadığı ortadadır. Ve onun bir örgütlenip, Türkiye ölçüsünde olsun, devrimci davranış yapmasına imkan yoktur. Onun için, ona dayanırsak kendimizi aldatırız. Ama işçi sınıfına dayanırsak, köylüyü de, yedek güç olarak devrimde pekala en ileri ölçüde değerlendirmek mümkün olabilir.

İşte, o zaman böyle bir sınıf yok. Yani, Modern İşçi Sınıfı yok. Modern İşçi Sınıfı yoksa, sosyalizmi kim tutacak? Şeyh Bedrettin'in sosyalizmini? Hiç kimse tutamaz. Bir an için, o küçük burjuva geniş ezilen halk yığınları, onda kendi özlemlerinin bir kısmını görürler. Ama sonra, çarçabuk dağılırlar.

Küçük burjuvazi öyledir. Tarihin her devrinde. Avrupa'da da öyledir, bizde de öyledir. Biraz köyünü aşar, kasabasına ge-

lir... Vilayete gelinceye kadar ateşi söner. "Neme lazım, evde çoluk çocuk var", der. Orada biraz çapul edecek bir şey varsa, alır kaçar, döner gider. E, yahu dur işte, düşmanı yenmedik, falan!.. Kim dinler? Ondan sonra derebeyi gelir, hepsini birer birer ezer. Yani, tarihte bu böyle tekerrür etmiş, durmuştur.

Türkçe'ye de çevrildi: Engels'in "**Almanya'da Köylü Savaşı**", yahut "**Köylü Harbi**"... Bilmiyorum, nasıl çevrildi. Orada da, aynı şeyi anlatır Engels. Bizde de Celali isyanları, daha başka şeyler, hep öyle...

Şeyh Bedrettin'inki, zamanı için muazzam bir atılış tabii. Yani, o Avrupa'daki benzerleriyle kıyas edilemeyecek kadar yüksek Sosyal Devrim bilinci taşır. Ama, o bilinci benimseyip de, devrim yapacak bir sosyal sınıf yok o zaman. Olmayınca, elbet o devrim girişimi, hem de çok kuvvetli örgüt prensipleri-ne rağmen mağlup olur, yenilir gider,

Ama bu konu, tabii, çok dışarıda kalıyor. Zaten Ordu konusunu bitirmek istiyoruz. İşte...

Bir dinleyici: Hocam, kitap tavsiye edebilirsiniz. "**Tarih-Devrim-Sosyalizm**"... insan yapısına benzetiyor toplum yapısını. Ütopyaya götürebiliyor yani. Arkadaşlar "**Tarih-Devrim-Sosyalizm**" adlı kitabı okurlarsa, bunu kavrayacaklardır zannedirim. Tezlerin başlangıç, ana noktası orasıdır.

Hikmet Kıvılcımlı : Teşekkür ederim. Evet, zaten o etütleri biz, zannettikleri gibi, yani bir kitapçık da biz yazalım, ulema içinde biz de bir ulema geçinelim, diye ele almadık. Türkiye'de siz çağda, daha erken belki bazılarınızdan, kavgaya girdik. Tabii Bilimsel Sosyalizmdi alfabemiz. Aldık, onunla yola çıktık. Fakat okuyoruz, Avrupa'da proletarya, burjuvazi... Bizde? Bir kargaşalık var. İzah edilemeyen şey. Nedir bu? Neden, nereden geliyor?

E, ustalar da söylemişler: Tarihi etüt edin, diye. Bizim tarihimize bakalım, dedik. Bizim tarihimize baktık: İslam Tarihi çıktı karşımıza... İslam Tarihine baktık, bütün antika tarih çıktı. O zaman anladık ki: Ha, bu Antika Toplum dediğimiz, ta Sümerlerde başlayan ilk sınıflı toplum, yani ilk Medeniyetten, ta

modern burjuvazinin çıktığı güne kadar geçmiş, insanlığın 7 bin yıllık alinyazısı hep bu tip ekonomik ve sosyal ilişkiler dünyası imiş. İşte onu, o zaman, bugünkü kavgamıza yeni silahlar verebilir, teorik taban elemanları olabilir diye değerlendirmek gerekti. Ve o kitapları da onun için çıkardık.

Ama bunları biraz ciddiyetle ele almayan insan, elbette Marks'tan okuduğu iki satırı bize satmaya kalkıyor. Biz onları 50 sene evvel okumuşuz. Yani okumuşuz, gene de okumağa mecburuz. Varsa söylesinler, elbet, istifade ederiz. Ama bilmediğimiz şeyler zannediyorlar.

Onların bilmediği, kendi memleketleri... Yani kitaptan ahkâm çıkarıyorlar. Ve tabii yanılıyorlar, insan kendi toprağının üstünde yabancı turist durumuna düştü mü, ister istemez, yapacağı her davranış sapık oluyor. Ve tabii sapık olmakla da kalsa, hadi onu da başışlayalım. Ama, mağlup da oluyor. Lüumsuz bozgunlara götürüyor devrimci hareketi. O zaman, toplum ölçüsünde büyük ziyanlara uğruyoruz.

Bunu önlemek neyle olacak? İdeolojiyle düzeltereğiz bu yanlışlarımızı. Hepimizin ağızında: "Devrimci teorisiz, devrimci pratik olmaz". E, hani bizim teorimiz? Alalım Marks'tan bir kitap, yahut Lenin'den, yahut Mao'dan okuyalım. İşte teori budur, diyelim. Değildir teori bu.

Teori: Bir memleketin kendi özel, kendi orijinal sınıf ilişkilerinin bilince çıkarılmasıdır. Bunu genç arkadaşların hepsinin, yahut bu kuşağın tümünden yapabilmesi beklenemezdi. Ama, hiç değilse, bundan önceki arkadaşlar bir şeyler söylüyorlarsa, onları biraz daha ciddiyetle ele alalım da, yanlışları varsa düzeltelim, iyi tarafı varsa ondan da yararlanalım... Bunu demiyorlar. Vay, sen işte revizyonist, falan... Böyle. Öğrenmiş iki laf, onu satacak oğlan. Ama bu değil devrimcilik. Yani, bu tamamen kalpazanlık oluyor.

Bir dinleyici: Hocam, yeni bir şey çıkıyor o zaman. Şimdi bütün arkadaşlar belli bir skolastiğin, yani belli kalıpları alıp illa Türkiye'yi onun içine sıkıştırmak isteyen... Azmindeler.

Şimdi bu olağan bir durum. Gelişim, yani öğrenim düzeyleri, alıp bir kitabı ezberleme içerisine giriyor. Ekonomik taban incelenmeden, falana karar veriliyor, filana karar veriliyor. Üst yapı incelenmeden filana karar veriliyor. Şimdi, biz "Sosyalist" kadrosu veya falan çizginin insanları, İPSD'nin çevresinde partileşmeyi amaç bilen Proletarya Devrimcilerinin hakiki görevleri ortaya çıkıyor. Bu da devrimciliği...

Hikmet Kıvılcımlı : Şuraya gelsenize. Geçsin buraya da, banda da. Galiba geçiyor, değil mi? Onu rica edeyim. Arkadaşlar burada konuşsunlar. Daha iyi olur. Karşılıklı yani.

Bir dinleyici: Biraz yüksek konuşurlarsa geçer.

Hikmet Kıvılcımlı : Geçer mi? Pekala. Şöyle buyurun. Biraz ayakta duracaksınız ama, isterseniz şöyle beraber otururuz.

Birinci dinleyici : Şimdi, devrimci hareket içerisinde şimdiye kadar gelmiş olan grupların yapmış oldukları hatalar, belirli bilinç düzeylerinin eksikliğinden ileri geliyor. Bu da, Türkçeye çevrilmiş olan kitapların belirli yayınevlerinin elinden çıkması, yayın organlarının da belirli ideolojinin, yahut da belirli grupların temsilcisi olan insanların elinde bulunmuş olması... Bir yerde de, ANT yayınları gibi, küçük burjuva devrimcileri veyahut da provokatörlerin elinde bulunmuş olması... Türkiye'de yayın organlarına insanların belirli şeyleri tam kökeni ile vermesi olanağını yitiriyor. Yani, Lenin'in bir bakıyorsunuz, en son yayınlanmış kitabı, en önce basılıyor. Veya Mao'nun falan dönemdeki kitabı, falan dönemde zamansız basımlar...

O zaman karşımıza çıkan şey şu: "**Sosyalist Grubu**" ve **İPSD** çevresinde kümelenmiş, partileşmeyi amaç bilen proletarya devrimcilerinin görevi devrimci bir eğitimi nasıl alacaklarını saptamak ve çizilen eğitim programı üzerinde bir eğitimi sistemlice almak ve Marksist düşünce de bir yerde ülke toplumu veyahut da karşısına çıkan somut olayları tahlil etmek yeteneğini kazanmaktır. Yani eğitim ihtiyacını ben, kendi kadromuz arasında görüyorum ve eğitimin ki biz uyguluyoruz, Zeytinbur-

nu'nda iki senedir. Bir program var, siz K. arkadaşlara falan vermişsiniz. Elimizde. Buradan gidiş var.

Bir de şu var. Birçok arkadaşlar iddia ediyorlar. İşte, Doktor falan zaman neredeydi? Mücadele vermedi, diyorlar. Bu da bir konu.

Hikmet Kıvılcımlı : Hangisi? Ya hapishanedeydi, ya...

Dinleyici (devamla): Şimdi şu var. 1967'de, ki bu arkadaşlar da o dönemde çıkıyorlar zaten piyasaya, Aren'i eleştirerek. "**Türk Solu**"nda, "**BASİT YENİDEN-ÜRETİM - GENİŞ YENİDEN-ÜRETİM**" diye, üretim konuları ikiye ayrılıyor. Bir takım örnekler veriliyor.

Hikmet Kıvılcımlı : Bir de "**Çaltı**" daha önce.

Dinleyici (devamla): Ben okumadım "**Çaltı**"yı, geçmedi elimize. Şimdi bakıyoruz, arkadaşlar toptan şimdiye kadar her şeyi inkar etmişler. Devrimci geçmiş, devrimci geleneği. Sebep? İşte bugün de somut örneklerini gördük. Küçük burjuva kariyerizmi. Falan adamla tartışırsak, işte benim bilinçsizliğim sırtıdır. O zaman da ben, liderliğimi kaybederim, dolayısıyla da, devrimle, veyahut falan grubun yapacağı devrimle, ki yapılmayacak mutlaka, yanlış düşüncelerle devrim olsaydı...

Hikmet Kıvılcımlı : Devrimci teorizsiz olmuyor. En büyük ustalar bunu söylüyor.

Dinleyici (devamla): Olmayacaktır ama, arkadaşlarımızın sınıfsal yapıları, kökenleri, uzun süre sizin deyiminizle çıraklık döneminden geçmemiş olmaları, bir parti disiplinine alışık olmaları.. arkadaşları nereye götüreceği bellidir. İçinde bulunduğumuz durum bir takım provokasyonlar da öneriyor. Yani eğitim diyorum ben, kendi kadrolarımız içerisinde. Bu kadar.

Hikmet Kıvılcımlı : Teşekkür ederiz.

Ordu Meselesi bu, çocuklar. Yani, biz bir şey icat etmiyoruz, uydurmuyoruz. Bir anlamda, evvela yorum, aydınlatma yapıyoruz. Bizde Ordu, belirli siyasi devrimlerde Vurucu Güç olmuş. Var mı bunu inkâr edecek adam? Hiç kimse inkâr edemez. Etse, deli deriz ona artık, çünkü olan bu.

Ondan sonra, böyle bir geleneği, nereden geliyor diye arıyoruz. Bunun da, o Dirlik Düzeni dediğimiz çağdan kaldığını görüyoruz. Ve bu çağ, beri benzer geleneklerini hemen yitirmiş çağ değildir.

Onu da anlamıyor o, Sosyalist beycikler diyorum ben onlara. Anlamıyorlar. Gelenek yüzlerce yıl yaşar. O diyor ki, madem ki devlet kurulmuş... Şimdi bize devleti tarif ediyor. Devlet, işte hakim sınıfın aletidir. Ordu da devletin parçası mı? Evet. Öyleyse o da hakim sınıfın... Anladık kardeşim. Bu alfabetidir, Marksizmin alfabesi. Bunu bilmeyen adam, zaten Marksizm adına bir harf dahi ağzına alamaz. Ama politika, alfabe tekerlemeleri değildir. Politika: Cebr-i alâdır. Yani cebr-i alâ deriz biz, şimdi ne diyorlar? Yüksek matematiktir ve cebir matematiğidir. Her an değişen momentlerin izlenimi ve onun içinde kafa kaybetmeme kavgasıdır, savaşıdır.

Biliyoruz, yani o matematikte, cebirde, mesela $(3+5+falan=\text{şu})$ dediği zaman, burada artı olan, eşitin öbür tarafına geçti mi ne olur? Eksi olur. Tersine döner. Aynı şey, bütün sosyal, politik olaylarda da var. Diyalektik laf değildir, boş bir formül değildir. Varlığın ve toplumun en yüksek hareket kanunudur. Bunu bilmeye mecburuz.

İşte Ordu meselesi de, bu diyalektik yüksek cebir problemi gibi konulacak bir konudur. Klasik anlamıyla evet, Devlet odur, Ordu budur. Ama bir ordu hakkında, mesela Çar Ordusu hakkında bakın Lenin ne der?

"Halkın öfkesi ne kadar derin olursa, Çar, ordusuna o kadar az güvenebilir ve memurlarda duraksama o ölçüde artar" diyor.

Bunun anlamı, Çar Ordusu nedir? Dünyanın en müstebit, en gerici rejiminin ordusu demektir. En gerici devletin bir parçası demektir. Ama bu parça bile, ne oluyor? Eğer halkın öfkesi derinleşirse, Çar, ordusuna bile güvenemez, diyor. Bunu Lenin söylüyor. E, hani bu Çar ordusuydu? Değil mi?

Bizim Ordu, Çar Ordusu da değil. Bizim Ordu Çarı devirmiş. Değil mi? Meşrutiyet'te müstebit Abdülhamid'i devirmiş.

Cumhuriyet'te, doğrudan doğruya Padişahlığı, Çarlığı kaldırmış. Böyle bir ordu. Yani kaldırmakta öncü olmuş. Böyle bir geleneği olan ordu. Çar ordusu da değil.

O halde biz bugün böyle bir Ordu Vurucu Gücü bulunan. ülkede, gerçek Marksist devrimci olarak, bu Ordunun devrimci eğilimini değerlendirmeyecek miyiz? Değerlendirdik mi, hemen, devleti bilmiyoruz. Ordunun devlet olduğunu anlamıyoruz, falan diye, iki tane çocuk kalkacak, bizi haşlayacak ve biz de peki, diyeceğiz, haklıdır bunlar, çünkü Marksizm konuşuyor!..

Bu Marksizm değil!.. Bu Marksizm softalığı... Bizim en çok korktuğumuz şey de budur. Bizim değil yalnız tabii. Marks'ın, Engels'in, Lenin'in: "*Allah bizi bu Marksistlerden kurtarsın*" dediği adamlar bunlar. Şimdi de bizim karşımıza çıkıyorlar.

E, ne yapalım? Kendileriyle arkadaşça oturup konuşma fırsatı da vermiyorlar. Yani, gelin tartışalım, değil mi? Bir yığın önünde. Elbet bir hakem olur insanlarımız. Ona da yanaşmazlar. Alimdirler, yazarlar. Ve kimi insanları mahkum ederler.

Bir dinleyici: Hocam, yanaşmayışının sebepleri var. Şimdi... Bu arkadaşlar... Biz Siyasal'da kalıyorduk, daha o zaman... Siyasal'da kalıyoruz. Şimdi, diyorlar ki, Doktor kimde yazıyorsa, o haklıdır. Ve sizin belli bir dönem revizyonist ve oportünist (...)’de yazdığınız için ki bugün eleştiriye kalkmışlar, daha sonra **Aydınlık**, Kırmızı Aydınlık çevresine geçince, işte bakın biz haklıyız, falan diyorlardı. Yani belirli bir ideolojik süzgeç yerine kullanılıyordu. Taban bunu biliyor. Ve... edersiniz beyefendilerle, ki buna yanaşırlar mı, tamam... Gördüğünde tecrit edecektir. Alttan gelen hareket mutlaka tapayı attıracak. Yani adamlar bilerek yapıyorlar bunu. Tabandan ürküyorlar.

Hikmet Kıvılcımlı : Evet. Tabii, tabii. Sadece, ben ona vevresiye havlamıyorlar, diyorum. Vakıfa havlamak değil! Onun bir anlamı da var. Yalnız, tabii, gene de biz hiç değilse konuşma ortamımızda daima serinkanlıca, olayları ele alıp onları değerlendirme metodumuzdan kopuşmayacağız. Heyecana kapılıp onlarla horoz dövüşüne girişmeyeceğiz.

Bir dinleyici: Hocam, bir şey sorabilir miyim?

Hikmet Kıvılcımlı : Buyurun

Dinleyici (devamla): Emperyalizmin ordu içerisindeki etkisi 60'tan sonra değişmiş midir? CIA ajanları, yani ordu içerisinde onun da bir ideolojik eğitimi var mıdır? Bunu...

Hikmet Kıvılcımlı : Tamam çocuğum. Oraya geldik zaten. Yani, ordunun neden bizde devrimci gelenek sahibi olduğunu, böylece tarihin belirli süresinin geleneklerinden, göreneklerinden kalma elamanları koyuyoruz ve teorikman tatmin ediyoruz. Demek temelsiz bir devrimcilik değil, tesadüfen değil, Türkiye Ordusu'nun Fransız Ordusu gibi olmayıp da devrimci oluşu. O zaman, daha bir güvenç geliyor bize. Yani, Türkiye'deki ordunun devrimci kanatla ilişkilerinde daha çok yararlanma fırsatı var. Ve o zaman, işte ikinci safhaya geliyoruz.

Bugünkü Türkiye'nin ordusunda böyle bir devrimci gelenek varsa ve bu gelenek ciddiye, bunun karşısında bizim tutumumuz ne olacak? Problem bu. Yoksa, ordu kimin ordusudur, onu tepeden kim atar, CIA ajanı girmiş midir? Tabii girecek. Armut mu toplayacak? Ama biz devrimciler, bunun karşısında, "bu nasıl olsa CIA ajanlarının emrindedir, burjuva devletidir, bundan dolayı vur abalıya" dersek... Ordu küçük-burjuvadır, çocuklar. Yani, küçük burjuvanın karakteristiğini biliriz. Küçük burjuvazi, küçük mülk sahipleri, bir uçtan, bir uca gider. Biz de küçük burjuvayız ya, yani aydınlar da. Biraz modernce kabuğumuz var, ama biz de öyleyiz. Ve onun için zaten karşımızda bütün çarpışanlar da, bir uçtan bir uca gidiyorlar. D... arkadaşın örnek verdiği gibi. Yani bir yerde kalmıyorlar. Bu, küçük burjuva dediğimiz insan kümesinin alını yazısı. Ordu da böyledir.

Şimdi, ordunun bu yapısı, küçük burjuva yapısı göz önünde tutulursa, **Devrime de gider, Faşizme de gider.** Biz onun devrime giden yanını değerlendirmek, tutmak ve elimizden gelirse kazanmak zorundayız. Ve bunun için ama, sadece ona küfretmekle, yani orduya karşı çıkıp aramızı bozmakla hiçbir şey kazanılmayacağı, tam tersine, onu kazanmak için

ayrıca bir savaş vermek gerektiğim unutmayacağız. Yani bizim bilincimiz bunu emreder.

Ordudan bu bilinci bekleyemeyiz. Ordu küçük burjuvazidir. Bundan dolayı, o zamanın ağır basan eğilimi hangi tarafa ise, o yönde silahını çeker, bir savaş yapar. Bunun sonucu, sosyal sonuçları, onun için o kadar önceden planlaştırılacak sonuç olmaz. Çünkü Ordumuzun yetiştirilmesi, demin de söyledik: Lasiyasi'dir, yani siyasetle uğraşmaz ordu. Niçin? Onu biliyoruz. Bir avuç vurguncu Finans-Kapitalist, Tefeci-Bezirgan, Ordunun içinden belirli tepelerdeki bir avuç insanı eline geçirdi mi, onu istediği gibi kullanabilir. Onun için...

Bir dinleyici: Şimdi hocam, Derleniş konusunda da bir şey...

Hikmet Kıvılcımlı : Evet, rica ederim.

Dinleyici (devamla): Mesela Orta Anadolu'nun bir kasabasında öğretmenlik yapıyorum, bir köyünde. Şimdi orada şunu gördüm, yani pratik içerisinde. Pratik gösterdi daha doğrusu. Önce bu şey, zaten sizin bu yazdığınızı biz ciddiye almadık. Veya gırgırına falan okuduk. Sadece kitap okumakla kalırsa, soyut gibi, soyut oluyor. Fakat pratik zaten gösteriyor. Yani üç kişi, falan köyden Ahmet yahut öbür köyden Mehmet.. üç kişiyi bir araya getirip bir komite kurmaya zaten lüzum yok. Bir köyden bir adam seçtiğin zaman, dinamik bir adam seçtiğin zaman, öbür köyden de bir adam seçtiğin zaman... Büyük köylerde ve kasabalarda da aynı şekilde pazarlar kuruluyor, mesela. Pazar günü onlar bir araya geliyor. Oturuyorlar kahveye. Veya bir gece, adam yanma bir arkadaş alıyor. Köye çıkıp geliyor. Onlar zaten kendi aralarında birbirlerini tanıyorlar. Gayet iyi...

Hikmet Kıvılcımlı : Komiteleşiyorlar.

Dinleyici (devamla): Birden, yani üç kişi bir araya getirip, efendim bir levha asıp, reklam olmaya hiç lüzum yok. Yani pratik... Onlar da zaten pek şey yapmıyorlar. Gayet iyi çalışabiliyorlar yani.

Hikmet Kıvılcımlı : Tabîî, bir bakıma, halkımızın lüzumsuz provokasyonlara.. yani, Finans-Kapitale hedef teşkil etmemek de bizim örgütlenme prensiplerimiz arasında olacak. Yani, hemen gel bunu ye, der gibi, hemen bir tabela asıp oradaki üç çocuğu çırılçıplak bir hedef haline getirmemek düşünülecek prensiplerimizdendir. Orada hayale kapılmamak mecburiyetindeyiz.

Ancak, tabîî, işin ruhu muhakkak ki komiteleşmedir. Yani komiteleşmenin ruhu gerçekleşti mi, biçimi elbet bir zaman sonra, yahut falan veya filan şekilde en uygun biçimde gerçekleştirilebilir.

Buyurun efendim.

Bir dinleyici: Bizi şöyle eleştiriyorlar. Diyorlar ki; Kıvılcımlı ilk çıktığı zaman, mahfiller çağı kapanmıştır, diyordu. Oysa bugün, sizler mahfil olmak yolundasınız. Bir nevi Kıvılcımlı'yı boğuyorsunuz, falan diye, eleştiriler yapılıyor. Bu konudaki görüşlerinizi açıklar mısınız?

Hikmet Kıvılcımlı : Teşekkür ederim. Güzel bir itiraz. Yalnız, tabîî, Mahfiller devri kapanıyor ama, eğer toplum Mahfiller devrinden bir türlü çıkamamışsa, ister istemez, gene mahfilleşme bir oldu bittiye geliyor.

Türkiye'de elbette 40 sene önce, 50 sene önce bu kavgayı yapmıştır sosyalistler. Ve en nankör şartlar içinde... Fakat, ona rağmen, Parti haline geldiği zaman, mahfil kalkmıştır gerçi ama, bu sefer fraksiyonlar başlamıştır. Kaçınılmaz. Yani, küçük burjuva ortamın ağır bastığı memleketlerde, en disiplinli, en bilimsel sosyalist partisi dahi, en keskin savaş şartları içinde, bakıyorsunuz, onun etkisi altından kurtulamıyor.

Bugünse, tabîî, politik örgütler deyince, yerin altında ne var? Biz onunla meşgul değiliz. Bilmiyoruz. Ama yerin üstünde, bakınca, bir TİP var. Onun Parlamentarist ve Sendikalist tipik bir Burjuva Sosyalizmini temsil ettiği artık "iki kere iki dört" ortaya çıktı. Bundan dolayı, bunun karşısına bir Proletarya Partisi kurmak lazım. Ama bu Proletarya Partisini kurma te-

şebbüsü nerede başlarsa, bir de bakıyoruz, bir sürü grupçuklar karşımıza çıkıyor.

E, bu grupçuklar bir realite. Yani, 40 sene önce tasfiye edilmiş, temizlenmiş olmasına rağmen hayat onu bugün 40 sene sonra da gene bizim karşımıza çıkarmışsa, bunu görmeyecek miyiz? Göreceğiz. Bundan dolayı, maksadımız bu grupların - varsa eğer Türkiye'de- olmadığını iddia ederek kendimizi aldatmak olamaz.

Bu grupların kaynaşmaları nasıl sağlanır? Buna çalışacağız. Bunun için pratik ve teorik alanda savaşmaktan başka çaremiz yok. Biz ona girişmiş bulunuyoruz. İşte, buradaki toplanan arkadaşlarımız, bir grup olmamanın, daha doğrusu grupları Türkiye ölçüsünde bir araya getirmenin savaşı içindeyiz.

Öteki arkadaşlara bunu söyleyeceğiz. Ama bunu yapmak, belirli prensiplere dayanacak. En başta, mutlaka Türkiye'nin sınıf yapısını ve ekonomi temelini olduğu gibi koymak zorundayız. Bunu koymadık mı, onun dışında Parti yahut grup üst yapısı ve düşünceleri üzerinde istediğimiz kadar bir araya gelelim. Yarın gene aramızda kopuşmalar başlayacaktır. Çünkü asıl temelde anlaşamamışızdır. Temel de: Türkiye'nin ekonomi-politikası, ekonomik yapısı; Türkiye'nin, bu ekonomik yapıdan ister istemez çıkan sınıfsal yapısıdır.

E, Türkiye'nin ekonomik yapısı. Batı Avrupa'nın klasik anlamıyla kapitalist ve işçi sınıfı diye bölünmüş iki sınıfım göstermiyor bize. Yani, sadece kapitalist ekonomi üzerinde bir üst yapı yok Türkiye'de. Bir de, 7 bin yıllık Antika toplumun Tefeci-Bezirgan ekonomi temeli var. Bütün kasabalarımızda, hangisini gezersek gezelim, görüyoruz: orada Tefeciler ve Bezirganlar örümcek yuvalarım kurmuşlar. Ve geniş, her kasabanın yüzlerce köyü üzerinde mutlak bir hakimiyet sağlamışlar. Bu, kapitalist üretim tarzı ve bu sınıf kapitalist sınıfı değil. Yani, modern kapitalist sınıfı değil; Antika kapitalist, bezirgan sermaye. Onun için onu ayırmaya mecburuz.

Bu basit formüldür bizim koyduğumuz, bütün gruplara. Ekonomi-Politik temelinde Türkiye melez bir ekonomi taşıyor. Bir taraftan kapitalizm geliyor, büyük birkaç şehirde. Ama geri kalan 500 kasabamızda, eri gerici anlamıyla Tefeci-Bezirgan Sermaye egemendir. Hepimiz, eğer kasaba çocukları varsa içimizde -ki çoktur- kasabanın halini biliriz.

Ve bu kasabalar... Ama, kasaba olmakla kalmaz, bütün köylerimizi de ufuneti altında, miyasması altında ezer. Ve onun için, Finans-Kapital onunla çengelleşip bir araya geldi mi -DP'den beri bu oldu: barıştılar, çengelleştiler Finans-Kapital ile Tefeci-Bezirgan- bütün Türkiye'nin geniş yığınlarının oylarını sandığına, babasının malı gibi yani, torbada keklik, topluyor.

Bu realite. Bunu görmezsek, biz, üst yapıda anlaşmamızın ne önemi var? Yani, Marks'ın şu veya bu formülünü beraber kabul etsek, ne çıktı? Hiç. İşte böyle kakofoniler çıkar. Boyuna anlamazlar. Falan mesele?.. Yok revizyonizm, yok oportünizm... Ne oportünizmi bilir, ne revizyonizmi bilir.

Evvela bir siyasi parti olacak ki, onun içinde oportünist eğilim belirecek, revizyonist eğilim belirecek... Yani, ortada parti.. kimse kabul etmiyor. TİP'i beğenmiyoruz. Bunda hepimiz mutabıkız. Bütün gruplar, TİP'in sapık bir Parlamentarist-Sendikalist burjuva partisi olduğunu kabul etmiştir. Hiç değilse ana çizisinde.

E, gelin parti kuralım dendi mi, yo, biz gene bildiğimizden şaşmayız, diyorlar. Yani, bildikleri de şu: Bilmedikleri... Türkiye'de bir melez ekonominin temel olduğu ve bu melez ekonomi temeli üzerinde de üst yapının tavanı olan Tefeci-Bezirgan sınıfla (Antika toplumdan yadigar, baş belası), bir de Finans-Kapital dediğimiz (Kapitalist sınıfın içinde, o da bir baş belası, kapitalist sınıfının bile başına bir baş belası) zümrenin bir araya gelip Türkiye'yi bir sömürge haline getirdiğidir.

Bu ana şeylerde [konularda], dört beş sözcükle özetlediğimiz noktada anlayamazsak, hiçbir grupla bir araya gelmeyelim. Çünkü temelde hiçbir anlaşmamız yok demektir. Bunda anlaşır-

sak, o zaman her sahada tartışırız, tabii. Onların da kimbilir ne kadar kıymetli fikirleri, davranışları, ve teklifleri olacak. Onlar üzerinde elbette alçakgönüllüce, arkadaşça, yoldaşça tartışarak konuşabiliriz. Ama, beriki noktada mutabık kalmadık mı, birbirimizi aldatmanın manası yok. Ne bir araya geleceğiz? Temelde anlaşmamışız. Çatıda, kiremitlikte: işte şu kiremidi buraya mı koyalım, buraya mı, diye uğraşacağız. Bu vakit kaybetmektir. Alttta temel yıkılır, hepimiz altında kalırız.

Bu açıdan, daha doğrusu, gruplar karşısındaki bizim tutumumuz, falan veya filan kişinin kaprisi yahut hevesi yahut iddiası, inadı falan değil. Gayet basit: Türkiye'nin "iki kere iki dört" ederce ortada duran ekonomik ve sosyal sınıf yapısının anlaşılmasıdır.

Bunu anlamıyor bütün gruplar, bu noktada, maalesef. Gördüğümüz gibi, Avrupa'dan ezberlenmiş bazı kitap pasajlarını bize okuyorlar. Canım, bunlar okunmuş kardeşim, bunları bırakın siz. Türkiye'yi okuyalım, Türkiye'nin ekonomi temelini, Türkiye'nin insan ilişkilerim nasılsa öylece görelim.

Biz böyle görüyoruz. Onların, varsa bu noktada aydınlatacak tartışmalar, eleştirileri, onları yapsınlar, dinleriz. Ama göremiyoruz biz. Ve onun için, kendilerine, rahatça: Bir fikirliyiz, tamamen bir araya gelelim hemen, diyemiyoruz. Bu noktalarda önce bir tartışalım. Yani, en azından, asgari bir ortak prensibe varalım. O zaman, elbette kurulacak örgüt de hepimiz için yeni bir okul olur. Ve orada hepimiz yetişiriz, tartışırız, eleştiri yaparız, vb...

Yani, benim anladığım, gruplar hakkında bu... Hiçbir grubu itham etmek anlamında konuşmuyorum. Yalnız, bütün öteki grupların, grup dediğimiz insanların, bu noktada objektif ve somut olmadıklarını görüyoruz. E, onu gördükten sonra da, saklamanın bir fayda sağlayacağına inanmış değiliz.

Buyurun çocuğum.

Bir dinleyici: Efendim, bu Türkiye'deki mevcut gruplar birleşip, yani birlikte oturup bir asgari müşteriğe varamıyorlarsa, bu mevcut gruplardan bir kısmının liderlerinin tutumundan, ya-

ni ideolojik, başlangıçta TİP olayının ideolojik farklılıktan doğan ayrılığın giderek kişisel bir takım şekle vurmasından ve onların bu nedenlerle tavırlarından, yani oturmak istemeyişinden, bir asgari müşteriğe varmadan kendi kurdukları temel üzerine kendi partilerini kurmak isteyişinden ileri geliyor. E, burada doğruyu bilen ve doğruyu öneren bir gruba düşen ödev, bu liderlerin dışında, liderlerin gerisindeki kitleleri kazanmak üzere, kazanmaya, kazanma faaliyetine en büyük rolü, en büyük ağırlığı vermektir.

Hikmet Kıvılcımlı : Çok doğru.

Dinleyici (devamla): Yani konuşulacak...

Hikmet Kıvılcımlı : Problem bu.

Dinleyici (devamla): Yani konuşulacak ve tutulacak şey, işte sizin demin anlattığınız gibi, İPSD'nin de mevcut doğru fikirleri etrafında toplanmış olanların yapması gereken şey, bu kitleleri kazanma yolunda somut öneriler... Somut bilhassa...

Hikmet Kıvılcımlı : Savaş yapmak... Dövüşler...

Dinleyici (devamla): (...) Dövüşler koyarak onları çekmeye çalışmak. E, bu somut, herkesi çekecek olan en somut ve çekmesi normal olan görüş; biliyoruz, herkesin ihtiyacı var: Örgüt meselesi...

Hikmet Kıvılcımlı: Şüphesiz, şüphesiz... Zaten çingar da oradan koptu.

Dinleyici (devamla): Şimdi, benim yani dediğim, bu mevcut örgütlerin faaliyetlerini kitlelerle, halkla, işçilerle, gençlik ve köylülerle ilişkiler kurma yerine böyle bir örgütlenme, grupları, liderlerin gerisindeki kitleleri kazanma yolunda örgütlenme faaliyetine yoğunluk vermesi ve bu örgütlenme... Yani doğacak örgüt içinde, sizin dediğiniz gibi, herkesin, hepimizin...

Hikmet Kıvılcımlı : Tartışması...

Dinleyici (devamla): (...) ederek, bu halkla, işçiyle, köylüyle ilişkileri en doğru biçimde ve en etkin.. çıkacak ortaya ve o zaman...

Hikmet Kıvılcımlı : Şüphesiz. Yani, bu, işin bir yanı, yalnız çocuğum. Yani, şimdi. Proletarya Partisi deyince: İşçi Sınıfının Partisi, yani Türkçesi... Muhakkak ki, burada, gene bir hayalden kurtulmamız lazım. Biz kimi küçük burjuva grupçuklarını, belki binlerce sene uğraşsak, ikna etmek yolunda çok az mesafe alırız. Ama buna karşılık, asıl sınıfımızı, yani işçi sınıfımızı örgütleme çabalarımızı yoğunlaştırır da, orada başarı kazanırsak, öteki küçük burjuva sapıklıkları da, grupçulukları da, ister istemez bu sınıf akımının etkisi altında kalacaklardır. Artık, o iki üç tane aşiret reisliği sevdasında olanlar, kendiliğinden düşecektir. Yığın da ister istemez, doğru yol buymuş, işte akım gidiyor, biz de buraya katılırız, diyecektir. Yani, bir de bu nokta var. Bizim yapacağımız savaşta...

Evet?

Dinleyici (devamla): İki yönlü çatışmadan biri... Öncelik kazanacak...

Hikmet Kıvılcımlı : Şüphesiz çocuğum. Yani...

Dinleyici (devamla): Öncelik konusunda çok iyi değerlendirme yapmak lazım. Belki de o işçi köylüyle ilişkiler kurma şeyimiz de ortadan kalkacaktır, daha örgütleşmeden. Türkiye'nin şartlarını düşünürsek, o zaman, çok önem kazanıyor. Bu iki yönden hangisine ağırlık vereceğiz? Tabii ikisi birlikte yürüyecek...

Hikmet Kıvılcımlı : İkinin birlikte yürümesi lazım. Ve bence sınıfa dayanmak öncelik...

Dinleyici (devamla): Fakat sınıfla ilişkiler kurma...

Hikmet Kıvılcımlı : Çünkü öteki, Bizantizmden başka bir şeye varmayabilir. Otururuz, sabaha kadar tartışırız, o gruplarla. Belki mutabık kalırız. Kapıdan çıktık mı, gene hepimiz kendi reisimiz kimse, onun doğrultusunda gideriz. Bu, aydın küçük burjuvanın ezeli taksiratı (alinyazısı), talihidir.

Bunun tek temizleyici doğru düzeltilişi: Sınıfı benimsemektir. Bundan dolayı, her şeyden önce, bence ağırlığını vereceğimiz, emeğimizin, savaşımızın ağırlığını yükleyeceğimiz nokta:

İşçi sınıfına, köylü yığınlarımıza inebilmenin yollarını aramaktır. Oraya inerse, öteki küçük, yani esnaf kavgaları kendiliğinden sifıra düşer.

Dinleyici (devamla): Evet ama, o zaman da şöyle bir tehlike var. Biz oraya giderken yani öncelikle o görevi yüklenmişken, Türkiye üstünde 5-6, siz demin konuşmanızda bir ara söylediğiniz gibi, 5-6 siyasi örgüt olarak, Türkiye sosyalistleri 5-6 örgüt olarak mücadelemizi yürütmek durumuna düşeceğiz...

Hikmet Kıvılcımlı : Eh, öyle de olabilir, çocuğum.

Dinleyici (devamla): Bu çok tehlikeli bir şey, yani... Güçleri bölmek ve...

Hikmet Kıvılcımlı : Güçleri bölmek değil. Şimdi, güçler bölünmez, bu noktada. Sınırlar belli olur. Ki o lazımdır. Herkesin sınırı belli olursa, sonra ileride onlarla işbirliği de yapılır. Ama İşçi Sınıfı kazanılırsa, yani İşçi Sınıfını kazanma yönünde başarı sağlarsak, o sınırların hepsinin anlamsızlığı ortaya çıkar. Ve bir gün o dağılık partilerin hepsi bir araya gelmek zorunda kalırlar.

Başka memleketlerin tecrübeleri bunu bize gösteriyor. Hatta orada bazan ufak tefek fedakarlıklar da yapılıyor. Mesela, Almanya'da: İşte Lasalle'ın partisiyle Marksist partinin birleşmesi gibi. Gotha Programı, berbat bir programdır. Marks onun üzerinde, biliyorsunuz, gayet acı eleştiriler yapar. Ama, beis yok, der, birleşsinler falan.

Dinleyici (devamla): Almanya sosyalist hareketinin neticesini de düşünürsek...

Hikmet Kıvılcımlı : O ikinci mesele. Yani, orada kapitalizmin gelişimi, emperyalizme geçiş, vb.... Dünya ölçüsündeki denge ilişkileri, falan, hepsi girer. Ama biz, biraz soyutlaştırmak anlamına da olsa, işçi sınıfının oradaki politik gelişimi içinde izlersek, böyle bölünmeler her memlekette olmuştur. Hele bizim gibi küçük burjuvazinin ağırlığı olan memleketlerde, zaten kaçınılmaz.

Bundan dolayı, bunun ilacı, bu bir hastalık, küçük burjuva hastalığı: Gruplaşma ve ayrışma, ayrı ayrı şeyler kurma. Bu-

nun tek ilacı: başta işçi sınıfı gelmek üzere, büyük yığınlarımızın içine ağırlığı veren bir savaş yaparak, onları örgütümüze kazanmak... Bunu kazanırsak, bence daha iyi yaparız.

Ama, bu demek değil ki.. mesela, işçi sınıfı içinde çalışamayacak bir yığın arkadaşımız olur. Bu da mümkün, değil mi? E, bunlar boş mu duracak? Evet, onlar da küçük burjuva grupları içinde seferber olacak. Ve buyurduğunuz gibi, onlar için de işbölümü yapacağız. Onların da birinci derecede savaştıkları cephe, o küçük burjuva gruplarının bilhassa namuslu tabanını, yahut akliselimli tabanını bu yönde kazanmak olacak. Yani onu reddetmiyoruz.

Dinleyici (devamla): Benim kastettiğim yani, o grupların içine giderek, bizim dışımızda bir kitle yaratıp onları kazanmak, onlar için bir ayrıca faaliyet göstermek, yani sendikal hareketi içinde yapılacak olan, çeşitli sendikalarda yapılacak olan...

Hikmet Kıvılcımlı : Yani, fraksiyon faaliyeti değil diyorsunuz.

Dinleyici (devamla): Yani, bunların Parti olmasını önlemek üzere, en doğru öneriler ve en doğru faaliyet içinde, iş için çekerek

Hikmet Kıvılcımlı : Güzel. Ama, eloğlu geliyor mu

Dinleyici (devamla): Dinlemeyen, işte dediğim gibi, yani bugün de gördüğümüz gibi...

Hikmet Kıvılcımlı : Ama, işte, orada harcayacağımız emek, ben o kanıdayım... Bilmiyorum, gene arkadaşlar da söylesinler. Orada harcayacağımız emek, havanda su dövmek olabilir. Ama yığınlar içinde yapacağımız emek, hele işçi sınıfı içinde.. her attığımız tohum mutlaka filiz verecektir. Çünkü doğrudur ve köklü olacaktır. Bunu...

Dinleyici (devamla): Öyleyse, varamayacaksak, varamadan gecikeceksek?

Hikmet Kıvılcımlı : Yani gecikme...

Bir başka dinleyici: Nasıl birleşeceğiz? Bir de orayı açıklasın.

Hikmet Kıvılcımlı : Hayır, zaten arkadaşımız...

Birinci dinleyici (devamla): Bir iş, bir faaliyet, ortak bir, istek etrafında. Yani öneri açık

Onlar da...

İkinci dinleyici (devamla): Gelmediler. Bugün de örneği verildi. Yani nasıl birleşeceğiz?

Hikmet Kıvılcımlı : Şimdi hatırlarsamz...

Birinci dinleyici (devamla): İkincisi, bugünkü örnek çok açık, yani şartlar belli ve liderler bunu böyle yapacaklardır. Bugün... Zaten şaşırmıştık duyduğumuz zaman. Bu normal sayılabilir. Fakat, liderlerin gerisindeki kitleyi kazanmada, onların ihtiyaçlarına, isteklerine cevap verecek bir öneri atarsak ve bu öneri için, iş için...

İkinci dinleyici: Liderlerin gerisindekiler, acaba liderleri hiç benimsemiyorlar mı? Bu liderler etrafında toplantılarının bir sebebi yok mu? Mutlak onun da vardır bir sebebi, ki orada toplanmış.

Hikmet Kıvılcımlı : Beis yok, konuşsun arkadaşlarımız. Evet. Şimdi, evet, buyurun.

Bir başka dinleyici: Şimdi, salonlarda tartışmak hiçbir sonucu...

Hikmet Kıvılcımlı : Alamayacağımız anlaşılıyor.

Dinleyici (devamla): Ancak biz onlarla kitle çalışmalarında, kitle içindeki çalışmalarda görüşebiliriz. Orada ortaya çıkabilir her şey. Yoksa biz salonlarda tartışarak, şimdiye kadar hiçbir şey yapmamışız.

Hikmet Kıvılcımlı : Şimdi, hatırlıyorsunuz, o grupların şimdi en önde ve bugünden yarına parti kurmak isteyenlerinin dünkü teorilerini. Bu grup, Türkiye'de ne işçi sınıfının, ne küçük burjuvazinin partisini kurmak için olanaklar yoktur, diyordu. Daha bundan 8-10 ay önce, değil mi? Şimdi tersine döndü:

Herkesten önce Parti kuralım, şeklinde koyuyor.

Demek onlarda da bir gelişim var. Ama bu gelişimin sonu gelmiyor. Yani öyle şeyler oluyor ki, yazdıkları çizdiklerinden de anlıyoruz, konuşmalarından da anlıyoruz: onlar, o grupla-

rın daha doğrusu tepesinde olanlar, hiçbir zaman bir normal arkadaş havası içinde tartışmaya ve bir senteze varmaya razı olmayacaklardır. E, bunlarla bizim vakit kaybetmemiz çok güç olacak. Tabanlarıyla elbet, ilişki kurabildiğimiz ölçüde kuralım. Fakat onlara, gelin bir araya dediğimiz zaman varılacak sonuç, pek yürek ferahlatıcı olmayacak gibi geliyor bana. Yani birlik sağlanmış olmayacak. Olur mu diyorsunuz siz?

Birinci dinleyici: Valla ben örgütlenme... Örgütlenme faaliyeti için çok az vakit kaldığını düşünerek ve çeşitli örgütler olarak... Çünkü bu örgütlerden en az ikisi de İşçi Sınıfı Partisi olduğunu iddia ediyor, işçi sınıfına dayanacaktır, işçi sınıfının bir kısmını alacaktır tabii. Bu bölünmeyi önlemek için, onların da partileşmesinden önce, aynı parti içinde birleşmeyi... Deminden beri diyorum.. tehlikesi de, doğru saydığımız görüş etrafında partileşen grup, o grubun partisi haline gelecektir ve bundan dolayı.. mahfilken bir parti haline de gelmiş duruma girecektir...

Hikmet Kıvılcımlı : O zaman fraksiyonlar başlayacaktır. Oportünist, sağ sol sapıtma. Evet. Evet. Bir fikir. Buyurun efendim.

Bir başka dinleyici: Arkadaşın endişesi, zannedersen, madem başkaları da parti kurmak istiyorlar, böyle eğilimleri var, dolayısı ile biz önceden bir parti kuralım, güçlenelim. Dolayısıyla onların parti kurma çabalarını hiç olmazsa etkisiz kılalım, şeklinde bir endişe. Bence bu...

Birinci dinleyici: Hayır. İkinci dinleyici: Yani öyle anlaşılıyor.

Hikmet Kıvılcımlı : Öyle yorumluyor arkadaş.

Bir başka dinleyici: Evet. Bence, temelde doğru görüşleri biz koyuyorsak, doğru ilkeler etrafında birleşiyorsak, işçi sınıfı içerisinde, kitleler içerisinde doğru çizgide çalışıyorsak, bizim çalışmamız bir ürün verecektir, meyve verecektir. Bunu böyle yaparak, abartarak veya üstüne üstüne giderek, zorlayarak ortaya çıkartmak zaten mümkün değildir. Somut çalışmalarla, doğru görüşlerle bu parti kurulacaktır. Eğer bizim görüşlerimiz

şu veya bu şekilde doğru değilse, yanlışa, bunu zaten gerçekler ortaya koyacaktır. Buna karşılık onların geliştirdikleri görüşler doğruysa ve onlar doğru görüşler etrafında birleşmişlerse, böyle bir örgüt ortaya çıkarmışlarsa, bunu da gene somut gerçekler ortaya koyacaktır. Biz şu anda doğru çizgi etrafında birleştiğimizi söylüyoruz. Ve sizin söyledikleriniz gayet açık: İşçi sınıfı içerisinde çalışmadıkça, işçi sınıfına bu doğru görüşleri götürmedikçe, onlarla birlikte Örgütlenmedikçe, bizim yapacağımız tartışmaların somut bir yarar sağlaması ihtimali zayıftır. Ama gene de, küçük burjuva kitleleri içerisinde ve diğer tabakalar içerisinde de arkadaşlar çalışacaktır tabii. Bu ikinci planda bir çalışma olacaktır. Temel çalışma, işçi ve köylü sınıfı içerisinde olacaktır. Öyle olmak zorundadır. Bana öyle geliyor.

Hikmet Kıvılcımlı : Evet teşekkür ederim. Bana da bu şık daha kuvvetli geliyor. Sınıfın önem kazanması faaliyetimizde... Muhakkak öteki küçük burjuva teşebbüslerini... mama-fih.. buyurun.

Birinci dinleyici: Faaliyetimiz zaten sınıfın önem kazanması değil, sınıfı siyasi örgüt haline getirmek. Bu faaliyet için ile, yani bu faaliyet... en yakın gerçekleştirmek için, bu amacı gerçekleştirmek için, hangi... iki yönlü faaliyetimizin hangi yönüne, hangi ucuna ağırlık vereceğiz?

Hikmet Kıvılcımlı : Valla, öteki... öteki bana bir entrika, yahut kulis yapmak gibi geliyor. Prensipten kavgası olmuyor. Yani prensip kavgası yapamıyoruz.

Dinleyici (devamla): Prensipler üzerinde anlaşmaya oturmak üzere yapıyoruz. Liderleri gelmiyorsa, kitleyi buna çekmek üzere...

Hikmet Kıvılcımlı : E, nasıl refederiz? [kaldırırız, gideririz]

Dinleyici (devamla): İşte bunu araştırmak...

Hikmet Kıvılcımlı : Araştırma yapalım ama, araştıralım çocuğum. Mesela siz, düşündüklerinizi icabında, işte bir organizasyonumuz var, oraya yazın. Öteki bütün arkadaşlar, bu noktada teklifler...

Dinleyici (devamla): Ama o organının şimdi belli bir görüşü var. Sizin de dile getirdiğiniz gibi. Bu faaliyette köylüyle ve işçiyle ilişkiler kurma, yani komiteleşme.. komiteleşmeden gidelim, yani biraz güçlenerek, güç haline geldikten sonra, bu güç etrafında toplanan bir partileşme görüşü var.

Hikmet Kıvılcımlı : İşte onun teşebbüsünü yaptık. Açık oturum, dedik. Gördünüz, çil yavrusu, kimse gelmedi, kaçtılar. E, nasıl çağıralım? Gidelim, ne yapalım? Kırmızı balmumuyla çağır-sak, gelmezler. Bir yolunu bulalım isterseniz, ama nasıl bulalım?

Dinleyici (devamla): Onları çağırdığımızı, gelmediklerini en açık biçimde yansıtalım, yani bunun ajitasyonunu yapalım gazetede, yayın organımızda ... Birleşime gelmeleri gerektiği, gelmemelerinin ne demek olduğu...

Hikmet Kıvılcımlı: Tabii, bunlar yapılacak.

Dinleyici (devamla): Açık açık, yani gazetede mesela en ağırlık kazanacak konular bunlar olursa, elbette onların davranışları da değişir

Hikmet Kıvılcımlı: Düzeler mi diyorsunuz

Dinleyici: Onlar düzelmez ama, kitle onları aşar ve o durum karşısında onlar biraz gelirler, aşılmamak korkusuyla...

Hikmet Kıvılcımlı: Hay hay. Yani organlarımızda, yahut toplantılarımızda, tartışmalarımızda, bu noktaya da arkadaşlarımız hep birlikte önem verelim. Yani bu... Yalnız, gene diye-yimki ben, işçi ve köylü yığınları içinde ağırlığımızı kullanma-mız daha neticeli olacaktır.

Tabi arkadaşlar da söylesinler. (...)

Bir dinleyici: Şu **Vatan Partisi** Tüzük-Programı yayınlanmamış olduğu halde, birçok arkadaşın elinde olmadığı halde ve özellikle Mihri Belli grubu tarafından el altından yanlış-doğru eleştiriliyor. Bu galiba...

Hikmet Kıvılcımlı: Ak-Aydınlık da eleştirdi, gördük.

Dinleyici (devamla): Oysa bizde bir program yok.

Hikmet Kıvılcımlı: İşte bugünkü oturumda bunu söyleyecektim, çocuğum. Yani, şimdi, bu küçük burjuva devrimcileri

adeta beş gruba bölündü. Bu 5 gruptan: **TİP** ve **Ak-Aydınlık**, artık belirdi onların içyüzleri. Tamamen provokasyona doğru gidiyorlar.

Geride üç grup kalıyor. Birisi, işte: **Genç-Türkler** grubu diyeceğiz ona. Bütününü gençler. Dev-Genç, mevgenç, hepsi içinde. Ötekisi. bu **Al-Aydınlık**'ın grubu. Bir üçüncüsü de... Hangisidir?

Evet, onlar hepsi Genç Türkler, tamam.

Ben bunların isimlerini şöyle koydum: Yani orada da açıklayacaktım, izahını yapacaktık. Bu **Genç-Türkler** grubuna: "**Çete Yaraticılar**" diyorum. Bu **Al-Aydınlık** grubu da, şimdi "**Parti Yaraticısı**" durumuna girdi.

Eski Çarlık devrinde, biliyorsunuz: bir "**Allah Yaraticılar**" çıkmıştı. Bunlar, işte Gorki'ler, falan da dahil: "*Bir Allah yapalım da, şu bizim Mujik onu sevsin. Bizim yarattığımız Allah olduğu için de, sosyalizme kazanmış oluruz onları*", gibi bir tez güdüyorlardı.

Bunlar da buna benzer. Yani, "**Allah Yaraticılar**" gibi. "**Parti Yaraticısı**" rolüne çıktılar şimdi. Halbuki bugün için, yani Parti yaratılmıştır. Türkiye'de bir sosyalist parti 50 sene evvel kurulmuştur. Ve bugüne kadar, onun kendine göre geleneği-göreneği vb. teşekkür etmiştir. En son örneği de **Vatan Partisi**'dir. Bunun Tüzüğü de vardır, programı da vardır. Daha ne yaratıyorsun be kardeşim?

Ama, bu tüzüğün ve programın 15 sene geçmiş üzerinden. Oturalım, içinde düzeltilecek şeyler var, elbette. Ben bile okurken, çeşitli yerler gördüm. Bunları düzeltelim. Yeni elamanlan içine katalım.

Böyle demiyorlar. Biz oturacağız, diyorlar. Bir şey kuraçız, işte bilginler heyeti. Masa başında Dünyanın bütün programlarını ele alacak. Yepyeni bir program ve tüzükle yeniden çıkacağız.

İşte bu; "**Parti Yaraticılığı**". Yani, kendilerinin bir parti yaratma sevdasını ortaya koyuyor.

Biz bu kanıda değiliz. Mutlaka Türkiye'deki hareketin bir 50 yıl geçmişinin gelenek-göreneğinden yararlanarak, en son somut örneği varsa onu ele alarak, Parti kurma teşebbüsüne girişmeliyiz. Kanımız o. Ve onun için işte bu şeyi de bir nüsha getirdim. Elimizde daha var birkaç tane. Çok arzu eden arkadaşlar olursa, onlara da verelim. Onlar da eleştirilerini yapsınlar.

Bir dinleyici: Pek mesele o değildi efendim. Bunu çok miktarda basacak mali olanağımız şimdilik yoksa, bizim bildiğimiz kadarıyla yani, şu anda acilen yapmaya imkan yok. Gazetede tüzüğün yayınlanması, programın yayımlanması... Bir sayfasını bu şeye ayırmanız...

Hikmet Kıvılcımlı : Hay hay. E, zaten bunu galiba yayınlıyacağız. Öyle bir şeyimiz var değil mi? Öyle bir teşebbüsümüz var. Yani yeniden basacağız ve belki içinde yeni dilimize daha uygun bir redaksiyon da yapılacak. Sonra bazı şeyleri daha düzgün, yani düzeltmeye de çalışacağız. Var Öyle düzeltilmesi gereken şeyler.

Bir dinleyici: Hocam, Tüzükte, Menderes'le ilgili bir şey var mı? Diyorlar ki, işte İkinci Kuvayimilliyenin lideri olarak falan gösteriyorlar, diyorlar. Biz okumadık. Adamlar bayağı söylüyorlar, ciddi ciddi yani.

Hikmet Kıvılcımlı: Şimdi efendim. O şeyde vardır, bir önsözde. 54 senesinde Vatan Partisi kurulurken, "Gerekçesi" de vardır. O Gerekçe'nin üzerine kuruldu. Yani, teorik Gerekçesi ve Parti Tüzüğü, Programı.. ona göre.. işçilerle oturuldu, konuşuldu, kabul edildi. Sonra bunu 57 senesinde bastırdık. Basarken de bir Önsöz koymak lüzumunu duyduk.

Önsöz şudur. Yanımda yok, olsa size de okurdum. Üç pasajı var Önsöz'ün. Birinci pasaj; Menderes'in İnebolu Nutkundan alınmış, bir nevi itirafı idi. O zamana kadar, mesela bizim her tezimizi boğmak için uğraşsın bu Finans-Kapital örgütünün lideri orada... Yani, burada aynı hatırlayamıyorum cümleleri. O İnebolu Nutkunda: Yerli yabancı, dahilde-hariçte bazı politika

simsarları, bizim iktisadi bağımsızlığımızı baltalayarak, Türkiye'yi yeniden sömürge haline getirmek istiyorlar, gibi... Yani bir ateş püskürmesi var.

Bu, aşağı yukarı bizim ondan senelerce Önce ortaya attığımız, savunmasını yaptığımız tezi, o teze en karşı olan adamın ikrarı, itirafı. Marksizmde bütün Ustalanımızın yaptığı budur. Herhangi bir Marksist, aydınlanması gereken noktayı ortaya korken, eğer o noktada bir düşman sözü varsa, onu alır, nakleder. E, düşman da bunu söyledikten sonra artık kimse itiraz edemez. Yani, dostlar zaten biliyor işin içyüzünü. O anlamda...

Biz de, Menderes'in bu bezirganlara. vurgunculara vb. çatan nutkundan iki pasaj koyduk. Birincisi bu.

İkincisi de; gene tam o sırada Menderes, biraz Köylü Partisiyiz, diye tutturdu. Köylü Partisi. Ondan sonra, Ağır Sanayi İşçi Sendikasına da başkan seçildi, fahri başkan. Biz de onunla, inşallah diyoruz, maşallah işte şey oldu, başkan da oldu. İnşallah bunda devam eder, falan, şeklinde bir alay ediyoruz. İkinci pasaj da odur. İnşallah, maşallah!..

Üçüncüsü: "Bize gelince", diyoruz...

Tabii, geçti şimdi- Menderes, İkinci Kuvayimilliyeye'nin öncüsü, falan. Böyle bir laf zaten söylemek abes. Metin ortada. Ama bu tarzda yorumlamak: işlerine gelenler yapıyorlar. Demagojinin bu kadar kötüsü de bizim memleketle geçer akçe oluyor. Ve mideleri de bulandırıyor, gördüğünüz gibi.

Üçüncüsü: "Bize gelince.." diyoruz. İkinci Kuvayimilliyeye, biz istesek de, istemesek de başlamıştır, diyoruz. Yani üst katta bu çözümlüş varsa, onu demek istiyoruz. Yani bir hareketin, bir sosyal oluşmanın iki şartı vardır. Bir, alt tabakaların onu istemesi, ama yetmez. Üst tabakaların da, bu işi beceremiyoruz artık, diye izhar-ı aczetmesi(aczini,güçsüzlüğünü açıklamak,beyan etmesi) vardır.

Ha, o anlamda.. Menderes de bu kadar açık koyduktan sonra, yani antiemperyalist... Çünkü onun öncesi var. Zaten Menderes'in yıkılışı ayrı bir trajedidir. Ve ayrı bir çelişkiler şeysidir,

kumpas kumkumasıdır. Onun üzerinde, geç kaldık, fazla girişmeyelim. Yalnız, Menderes ilk defa Amerika'dan gelen işaretle hücumu uğramıştır. Bu da bir realite.

İflas ettiydi Demokrat Parti. Yani, bu misli iş yapmadan, üç misli masraf yaptığı için, gırtlığa kadar borç geldi. Ve gittiler, Amerika'dan, 300 milyon dolar verersen biz kurtuluruz, dediler. Amerika vermedi. Siz battınız artık. O kart eskidi, başka kart arıyor Amerika.

Bunun üzerine, ilk yazıyı **New York Herald Tribune** mü, birisi, tam ismi hatırımda değil ama Washington'da çıkan bir gazete, ilk defa Menderes'e bir yayılım ateş açtı. Ve bunu bizim gazeteler tercüme etti. Eder etmez, 15 gün geçmedi; Bölükbaşı'lar, sülükbasılar, bilmem şeyler, hepsi Anadolu'ya yayıldılar, İnönü Paşa dahil... Bütün muhalefet partileri Anadolu'yu kasaba kasaba dolaştılar. Bu Menderes yıkılmalıdır, demeye başladılar.

E, ben şaştım. Yahu, şimdiye kadar bu Menderes'i meşru oylarla gelmiş, orada yanlışı var ama, falan filan, diye eleştiren bu adamlar, birden bire Washington'dan o işaret gelir gelmez, hani sinyali görünce: Yıkılsın bu, artık yaşayamaz, meşruiyetini kaybetti falan.. diye başladılar yaygaraya. Ve aradan birkaç gün geçmedi: çünkü Menderes tam o sırada, belki hatırlayanınız da vardır içinizde: Moskova'ya gidecek. Kruşçef'i de Ankara'ya çağırmıştı. Kruşçef de gelecekti. Bunun üzerine tabii tapayı attı mesele. Ve bir gece aradan 15 gün geçmedi, ne Kruşçef gelebildi, ne Menderes gidebildi. Menderes'i 27 Mayıs alaşağı etti.

27 Mayıs Washington'dan direktif aldı demek istemiyorum yani. Bu çelişkiler içinde böyle oluşumlar var. Menderes'in o durumu, daha 57 senesindeki nutkundan anlaşılıyordu. Tutacak dalı yok ve saldırıyor adeta.

Tam o sırada, biz de, üçüncü bent olarak: İkinci Kuvayimilliyeciyiz biz, diyoruz. Ve başlamıştır. Üst katta da bu çatırda ma oldu mu... Yani o anlama geliyor. Ve hatta, sonunda da,

İkinci Kuvayimilliyeye savaşı Türk Milletine uğurlu olsun, diye bitiriyoruz. Son sözü de budur.

Menderes başkan olsun!..Yani, bunu biz nasıl söyleyebilmişiz? Bunu nasıl havsalalarına sığdırmışlar ve bunu propagandada edebilirler? Şaşmak yetmez yani buna, başka bir şey lazım... Başka bir tepki...

Bundan dolayı problem bu. Bir olay olmuş. Biz olayı değerlendirmişiz. Ve nitekim, ondan da iki sene, üç sene geçmemiş: Hakikaten İkinci Kuvayimilliyeye başlangıcı sayabileceğimiz, 27 Mayıs patlamış. Yanlış da olmamış o teşhis. Yani ikinci Kuvayimilliyeye başlamıştır demek, Menderes bunun başkanı olmuş demek midir canım? Bu kadar da Türkçe bilmiyorlar mı bunlar? Biliyorlar. Ama, böyle yorumlamak da işlerine geliyor. O mesele budur.